

අබ්‍හිද්ධාමුත්ථේසක

၅၀၅

**ABHIDHAMMA
PITAKA**

ព្រះ
ក្រុងបិណ្ឌកច្ឆារបី
និង
សេចក្តីប្រយោគាសាខ្មែរ
អនាមិយបិណ្ឌ
បដ្ឋាន អដ្ឋបកាត
១០១

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុកត្តាមហាសង្ឃរាជាធិបតី ប្តូរ ក្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃកណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព. ស. ២៥៥៣

ABHIDHAMMAPIṬAKA

PAṬṬHĀNA

AṬṬHAMABHĀGA

101

សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសច្ឆរាជាធិបតី បួរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសច្ឆរាជ នៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំប្រមាណ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធ
ចូលកាន់ ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។
គ្រប់ប្រទេស អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
គ្រប់អង្គការ ពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្តាលយជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់
ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធជម៌) ។
កាលដើមឡើយគេនាំគ្នា កត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារឹកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈ
ក៏មាន លុះចំណេរតមក ក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ន
នេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែ ចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេស
ម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណា ក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើប
យើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមាន ឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុប
មិនអាចអានច្បាស់បាន ឲ្យមាន ការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំ
ក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេច
ព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួល
ពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់
ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខ
ទៀតផង ជាភិយ្យភាពតរៀងទៅ ។

រត្តបទុមធី. ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

VATT Botum Dhammavutt Sangkat Chatumuk Khan Daun Penh P.Penh

အိတ်အိတ်

សេចក្តីណែនាំក្នុងការអាន

១) ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយតួទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: សមុល ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ ល គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈ ម ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ សម្ម ។

-ពាក្យបាលី: តសុស គឺ តស្ស ។

២) ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជោតញ្ញាណោ (ជួន-ណាត) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣) ចំពោះ សន្ធិតក្រាបពាក្យខុស-ត្រូវ ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន អដ្ឋមភាគ

១០១

ព.ស. ២៥១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស អដ្ឋមោ ភាគោ

អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សញ្ញាជនទុកំ

បដិច្ចវារោ

[១] សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមរាគសញ្ញាជនំ
 បដិច្ច ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ កាមរាគ-
 សញ្ញាជនំ បដិច្ច សីលព្វតបរាមាសសញ្ញាជនំ
 អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ កាមរាគសញ្ញាជនំ បដិច្ច មាន-
 សញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ កាមរាគសញ្ញាជនំ
 បដិច្ច អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ បដិយសញ្ញាជនំ បដិច្ច
 ឥស្សាសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ បដិយសញ្ញាជនំ
 បដិច្ច មច្ឆរិយសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ បដិយ-
 សញ្ញាជនំ បដិច្ច អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ មានសញ្ញាជនំ

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន អដ្ឋមភាគ

អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

សញ្ញាជនទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១] សញ្ញាជនធម៌ (ធម៌ដែលចង់សត្វទុក្ខក្នុងវដ្តៈ) អាស្រ័យ
 នូវសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈ
 ក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ សីលពូតបរាមា-
 សសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញា-
 ជនៈ មានសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវកាមរាគ-
 សញ្ញាជនៈ អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ ឥស្សា-
 សញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវបដិយសញ្ញាជនៈ មច្ច្រ-
 រិយសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវបដិយសញ្ញាជនៈ
 អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវបដិយសញ្ញាជនៈ ភវរាគសញ្ញាជនៈក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បដិច្ច ករវាគសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ករវាគ-
 សញ្ញាជនំ បដិច្ច អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ វិចិត្តិច្ឆាសញ្ញា-
 ជនំ បដិច្ច អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ។ សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញា-
 ជនេ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ
 រូបំ ។ សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោ ច
 នោសញ្ញាជនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 កាមវាគសញ្ញាជនំ បដិច្ច ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជា-
 សញ្ញាជនំ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ
 រូបំ ចក្កំ ពន្លិពន្លំ ។ នោសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោ-
 សញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ
 ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហា-
 ភូតំ . . . មហាភូតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ នោសញ្ញាជនំ ធម្មំ
 បដិច្ច សញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នោសញ្ញាជនេ ខន្ធ បដិច្ច សញ្ញាជនោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវមានសញ្ញាជនៈ អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ
អាស្រ័យ ភវរាគសញ្ញាជនៈ អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវវិចិកិច្ចា-
សញ្ញាជនៈ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ (ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ) អា-
ស្រ័យ នូវសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវពួកសញ្ញាជនៈ ។
សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញា-
ជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវកាម-
រាគសញ្ញាជនៈ បណ្ឌិត គប្បីចង់ ជាចក្កៈចុះ ។ នោសញ្ញាជនធម៌
អាស្រ័យ នូវនោសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោសញ្ញា-
ជនៈ នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈ នៃបដិ-
សន្ធិ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ។ សញ្ញាជន-
ធម៌ អាស្រ័យ នូវនោសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ គឺ ពួកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវពួកនោសញ្ញាជនក្ខន្ធ ។

សញ្ញាជនទុកេ បដិច្ចវារោ

នោសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោ ច នោ-
 សញ្ញាជនោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នោ-
 សញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា សញ្ញាជ-
 នោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានេ រូបំ ទ្វេ ខន្ធទេ . . . ។ សញ្ញា-
 ជនេ ពោសញ្ញាជនេ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា កាមរាគសញ្ញាជនេ
 សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធទេ បដិច្ច ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជា-
 សញ្ញាជនំ ចក្កំ ពន្ធិតព្វំ ។ សញ្ញាជនេ ពោ-
 សញ្ញាជនេ ធម្មំ បដិច្ច នោសញ្ញាជនោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នោសញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ធា
 សញ្ញាជនេ ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេ
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធទេ . . . ។ សញ្ញាជនេ ពោសញ្ញាជនេ
 ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោ ច នោសញ្ញាជនោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នោសញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ធា
 កាមរាគសញ្ញាជនេ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទិដ្ឋិ-
 សញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ចិត្តសមុដ្ឋានេ រូបំ
 ចក្កំ ពន្ធិតព្វំ ។

អារម្មណប្បច្ចយេ រូបំ នត្ថិ ។ អធិបតិប្បច្ចយោ
 ហេតុសទិសោ វិចិត្តិច្ឆាសញ្ញាជនំ នត្ថិ ។ អនន្តរ-
 ប្បច្ចយា អវិកតប្បច្ចយា ។

សញ្ញាជនទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវនោសញ្ញាជនធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ពួកសញ្ញាជនៈ
 ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោសញ្ញាជនៈ
 នូវខន្ធ ២ . . . ។ សញ្ញាជនធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនធម៌ផង
 នូវនោសញ្ញាជនធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺ ទិដ្ឋិ-
 សញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ
 ផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង បណ្ឌិត គប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។ នោ-
 សញ្ញាជនធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនធម៌ផង នូវនោសញ្ញាជនធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោសញ្ញាជនៈផង នូវពួកសញ្ញាជនៈផង
 នូវខន្ធ ២ . . . ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី អាស្រ័យ
 នូវសញ្ញាជនធម៌ផង នូវនោសញ្ញាជនធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោសញ្ញាជនៈផង នូវកាម-
 រាគសញ្ញាជនៈផង បណ្ឌិត គប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។

ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋប្បយ មិនមានរូបទេ ។ ឯអធិបតិប្បដ្ឋប្បយ ដូច
 ហេតុប្បដ្ឋប្បយដែរ មិនមានវិចិកិច្ចាសញ្ញាជនៈទេ ។ ព្រោះអនន្តរប្បដ្ឋប្បយ
 ព្រោះអវិគតប្បដ្ឋប្បយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិយា-
នវ អនន្តវេ នវ សព្វត្ថ នវ វិចាកេ ឯកំ អាហា-
វេ នវ អវិតតេ នវ ។

[៣] សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាសញ្ញាជនំ
បដិច្ច អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ។ នោសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ នោសញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ត-
យោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . យាវ
អសញ្ញាសត្តា ។ នោសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញា-
ជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆា-
សហតតេ ឧទ្ធច្ចសហតតេ ខន្ធា បដិច្ច អវិជ្ជាស-
ញ្ញាជនំ ។ សញ្ញាជនញ្ច នោសញ្ញាជនញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច សញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
វិចិត្តិច្ឆាសញ្ញាជនញ្ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធា បដិច្ច
អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ។ សន្និក្កំ ។ អាសវកោច្ឆកសនិ-
សំ ។ នអារម្មណាបិ សព្វេ ឧទ្ធវិតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩
ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[៣] សញ្ញោជនធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញោជនធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ វិចិក្ខា-
សញ្ញោជនៈ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ អាស្រ័យ នោសញ្ញោជនធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជានោសញ្ញោជនៈ នូវខន្ធ ២ . . .
រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សញ្ញោជនធម៌ អាស្រ័យ នូវនោសញ្ញោ-
ជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈ
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
សញ្ញោជនធម៌ អាស្រ័យ នូវសញ្ញោជនធម៌ផង នូវនោសញ្ញោជនធម៌ផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ
នូវវិចិក្ខាសញ្ញោជនៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
ដូចអាសវគោច្ចកៈដែរ ។ ឯនអារម្មណប្បដ្ឋយ ទាំងអស់ បណ្ឌិត
គប្បីវើឡើងផងចុះ ។

សញ្ញាជនទុកេ បដិច្ចវារោ

[៤] នហេតុយា ចត្តារិ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តវេ តីណិ នសមនន្តវេ តីណិ
 នអញ្ញមញ្ញេ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជា-
 តេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្ម
 តីណិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នសង្ខិយេ
 ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
 តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា តីណិ នោវិកតេ
 តីណិ ។

[៥] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ . . .
 នអធិបតិយា នវ ឯវំ សព្វំ កណោតព្វំ ។

[៦] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ចត្តារិ . . .
 សព្វត្ថ ចត្តារិ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ចត្តារិ មក្កេ
 តីណិ សម្បយុត្តេ ចត្តារិ អវិកតេ ចត្តារិ ។

សញ្ញាជនំ ធម្មំ សហជាតោ . . . ។

សញ្ញាជនទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

[៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនោនត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ បទទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

[៦] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ . . .
 ក្នុងនប្បដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។

កើតជាមួយនឹងសញ្ញាជនធម៌ . . . ។

បច្ចយវារោ

[៧] សញ្ញាជនំ ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ បដិច្ចសទិសំ ។
 នោសញ្ញាជនំ ធម្មំ បច្ចយា នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោសញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
 . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុំ បច្ចយា
 ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ កេដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ វត្ថុំ បច្ចយា
 នោសញ្ញាជនោ ខន្ធ ។ នោសញ្ញាជនំ ធម្មំ បច្ចយា
 សញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោ-
 សញ្ញាជនេ ខន្ធ បច្ចយា សញ្ញាជនោ ។ នោ-
 សញ្ញាជនំ ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនោ ច នោសញ្ញា-
 ជនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោសញ្ញា-
 ជនំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តយោ ខន្ធ សញ្ញាជនញ្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . វត្ថុំ បច្ចយា
 សញ្ញាជនោ មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បច្ចយវារៈ

[៧] សញ្ញោជនធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងសញ្ញោជនធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ នោសញ្ញោជន-
 ធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោសញ្ញោជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ ១ នឹង
 ខន្ធ ២ ... វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ពឹង
 ផ្អែក នឹងវត្ថុ នឹងមហាកូត ១ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប
 ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាកូត ពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
 សញ្ញោជនធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោសញ្ញោជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសញ្ញោជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ ។
 សញ្ញោជនធម៌ក្តី នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនោសញ្ញោជនធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី សញ្ញោជនៈក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... ពួក
 សញ្ញោជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាកូត

សញ្ញាជនទុកេ បច្ចយវារោ

វត្ថុ បច្ចយា សញ្ញាជនា សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ ។
សញ្ញាជនញ លោសញ្ញាជនញ ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញា-
ជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមរាគសញ្ញា-
ជនញ សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធ បច្ចយា ទិដ្ឋិសញ្ញា-
ជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ កាមរាគសញ្ញាជនញ វត្ថុញ
បច្ចយា ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ចក្កំ
ពន្លឺតព្វំ ។ សញ្ញាជនញ លោសញ្ញាជនញ ធម្មំ
បច្ចយា លោសញ្ញាជនញ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា លោសញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ធឯញ សញ្ញាជនេ
ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ
ខន្ធ . . . ចក្កំ សញ្ញាជនេ ច វត្ថុញ បច្ចយា
លោសញ្ញាជនា ខន្ធ ។ សញ្ញាជនញ លោសញ្ញា-
ជនញ ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនោ ច លោសញ្ញា-
ជនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា លោសញ្ញា-
ជនំ ឯកំ ខន្ធឯញ កាមរាគសញ្ញាជនញ បច្ចយា
តយោ ខន្ធ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . ចក្កំ កាមរាគសញ្ញា-
ជនញ វត្ថុញ បច្ចយា ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជា-
សញ្ញាជនំ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ ចក្កំ ។ សន្និដ្ឋំ ។

សញ្ញាជនទុក្ខៈ បច្ចុយវារៈ

ពួកសញ្ញាជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ សញ្ញាជន-
 ធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងសញ្ញាជនធម៌ផង នឹងនោសញ្ញាជនធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងកាមរាគសញ្ញាជនៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ទិដ្ឋិ-
 សញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ពឹងផ្អែក នឹងកាមរាគសញ្ញាជនៈផង
 នឹងវត្ថុផង បណ្ឌិត គប្បីចង់ ជាចក្កៈចុះ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ពឹង
 ផ្អែក នឹងសញ្ញាជនធម៌ផង នឹងនោសញ្ញាជនធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹង
 នោសញ្ញាជនក្ខន្ធ ១ ផង នឹងពួកសញ្ញាជនៈផង នឹងខន្ធ ២ ...
 (គប្បីចង់) ជាចក្កៈចុះ ពួកនោសញ្ញាជនក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងពួកសញ្ញា-
 ជនៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ពឹង
 ផ្អែក នឹងសញ្ញាជនធម៌ផង នឹងនោសញ្ញាជនធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនោសញ្ញាជនក្ខន្ធ ១ ផង នឹងកាមរាគ-
 សញ្ញាជនៈផង នឹងខន្ធ ២ ... (គប្បីចង់) ជាចក្កៈចុះ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី
 អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ពឹងផ្អែក នឹងកាមរាគសញ្ញា-
 ជនៈផង នឹងវត្ថុផង (គប្បីចង់) ជាចក្កៈចុះ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ សព្វត្ថ នវ
វិចារកេ ឯកំ អវិកតេ នវ ។

[៩] នហេតុយា ចត្តារិ ។ យត្ថ យត្ថ វត្ថុ
លព្ពតិ តត្ថ តត្ថ និដ្ឋានំ កាតព្វំ ។ នអារម្មណេ
តីណិ នោវិកតេ តីណិ ។

ឯវំ ឥតវេបិ ទ្វេ កណាណា ច និស្សយវារោ
ច កាតព្វា ។

សំសដ្ឋវារោ

[១០] សញ្ញោជនំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សញ្ញោជ-
នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមរាគសញ្ញោ-
ជនំ សំសដ្ឋំ ទិដ្ឋិសញ្ញោជនំ អវិជ្ជាសញ្ញោជនំ ឯវំ
នវ បញ្ញា អរូចាយេវ កាតព្វា ។

សំសដ្ឋវារោបិ សម្មយុត្តវារោបិ ឯវំ កាតព្វា ។

បញ្ញាវារោ

[១១] សញ្ញោជនោ ធម្មោ សញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញោជនោ ហេតុ សម្ម-
យុត្តកានំ សញ្ញោជនានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
សញ្ញោជនោ ធម្មោ នោសញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ វត្ថុ ដែលបាន ត្រង់
កន្លែងណា ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ មិនឲ្យផ្សេងគ្នា ត្រង់កន្លែងនោះ ។ ចុះ ។
ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ការរាប់ ២ យ៉ាងក្រៅនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

សំសដ្ឋវារៈ

[១០] សញ្ញោជនធម៌ ច្រឡកច្រឡំ នឹងសញ្ញោជនធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ទិដ្ឋិសញ្ញោជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី
ច្រឡកច្រឡំ នឹងកាមរាគសញ្ញោជនៈ ឯពួកអរូប មានប្រស្នា ៩ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះឯង ។

បញ្ហាវារៈ

[១១] សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយហេតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាសញ្ញោជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកសញ្ញោ-
ជនៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញោជនធម៌

សញ្ញាជនទុកេ បញ្ហាវារោ

ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនា ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនោ ធម្មោ សញ្ញា-
 ជនស្ស ច នោសញ្ញាជនស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនា ហេតុ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ សញ្ញាជនានព្វ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ
 រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោសញ្ញាជនោ
 ធម្មោ នោសញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នោសញ្ញាជនា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។

[១២] សញ្ញាជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនេ
 អារត្ត សញ្ញាជនា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ កាតព្វំ សញ្ញា-
 ជនេ អារត្ត នោសញ្ញាជនា ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ
 កាតព្វំ សញ្ញាជនេ អារត្ត សញ្ញាជនា ច សម្ប-
 យុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ នោសញ្ញាជនោ
 ធម្មោ នោសញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ នានំ ទត្ថា សីលំ . . .

សញ្ញាជនទុក្ខៈ បញ្ហាវារៈ

ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកហេតុ ជាសញ្ញាជនៈ ជាបដ្ឋ័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ។
 សញ្ញាជនធម៌ ជាបដ្ឋ័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញាជនធម៌
 ផង ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកហេតុ ជាសញ្ញាជនៈ ជាបដ្ឋ័យ នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកសញ្ញាជនៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបដ្ឋ័យ នៃនោសញ្ញា-
 ជនធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកហេតុ ជានោសញ្ញាជនៈ ជាបដ្ឋ័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។

[១២] សញ្ញាជនធម៌ ជាបដ្ឋ័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកសញ្ញាជនៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួក
 សញ្ញាជនៈ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកនោសញ្ញាជនក្ខន្ធ កើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកសញ្ញាជនៈ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ
 ពួកសញ្ញាជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវ
 ពួកសញ្ញាជនៈ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបដ្ឋ័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌
 ដោយអារម្មណប្បដ្ឋ័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដានំ

ឧបោសថកម្មំ . . . តំ បច្ចុវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ
 បច្ចុវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចុវេក្ខតិ
 អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចុវេក្ខតិ ផលំ . . .
 និព្វានំ បច្ចុវេក្ខតិ និព្វានំ កោត្រភុស្ស វោទានស្ស
 មក្កស្ស ផលស្ស អាវុដ្ឋនាយ អរិយា នោសញ្ញា-
 ជនេ បហីនេ កិលេសេ^(១) . . . វិក្ខម្ហិតេ កិលេ-
 សេ . . . បុព្វេ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . នោសញ្ញា-
 ជនេ ខន្ធភ អនិច្ចតោ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុ-
 យា សទ្ធិំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន នោ-
 សញ្ញាជនចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ អាកាសា-
 នញ្ញាយតនំ វិញ្ញាលាញ្ញាយតនស្ស អាកិញ្ញញ្ញាយ-
 តនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស រូបាយតនំ
 ចក្កុវិញ្ញាលាស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាលាស្ស
 នោសញ្ញាជនា ខន្ធភ ឥទ្ធិវិញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិ-
 យញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថា-
 កម្មបកញ្ញាលាស្ស អនាគតំសញ្ញាលាស្ស អាវុដ្ឋនាយ

១ ម. នោសញ្ញាជនំ បហីនំ កិលេសំ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវឧបោសថកម្ម... ពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវពួកកុសល
 ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញ អំពីឈាន ពិចារណា នូវ
 ឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ពិចារណា នូវមគ្គ នូវផល...
 ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រភូ
 រោទានៈ មគ្គ ផល និងការពិចារណា ពួកព្រះអរិយៈ (ពិចារណា) នូវពួក
 នោសញ្ញាជនកិលេស ដែលលះបង់ហើយ . . . នូវពួកកិលេស ដែល
 សង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន . . . នូវចក្ខុ នូវវត្ថុ . . . នូវពួកនោ-
 សញ្ញាជនក្ខន្ធ ថាមិនទៀង . . . ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ
 នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង នូវចិត្ត
 របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនោសញ្ញាជនចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញញ្ញាយ-
 តនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកនោសញ្ញា-
 ជនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិជញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ

សញ្ញាជនទុកេ បញ្ហាវារោ

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោសញ្ញាជនោ
 ធម្មា សញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ . . .
 បុព្វេ . . . ឈានា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . នោសញ្ញា-
 ជនេ ខន្ធភស្សានេតិ អភិនន្ធភតិ តំ អារត្ត វារោ
 . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ នោសញ្ញាជនោ ធម្មា
 សញ្ញាជនស្ស ច នោសញ្ញាជនស្ស ច ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . .
 ឧទោសថកម្មំ . . . បុព្វេ . . . ឈានា . . . ចក្កំ . . .
 វត្ថុំ . . . នោសញ្ញាជនេ ខន្ធភស្សានេតិ អភិនន្ធភតិ
 តំ អារត្ត សញ្ញាជនោ ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ច
 ខន្ធភស្សានេតិ ។ សញ្ញាជនោ ច នោសញ្ញាជនោ
 ច ធម្មា សញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តីណិ អារត្តយេវ កាតព្វា ។

[១៣] សញ្ញាជនោ ធម្មា សញ្ញាជនស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 សញ្ញាជនេ កុំ កត្វា . . . តីណិ កុការម្មណា ។

សញ្ញាជនទុក្ខៈ បញ្ហាវារៈ

ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌
 ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម
 . . . ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . .
 បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ នឹងពួកនោសញ្ញាជនក្ខន្ធន រាគៈ ប្រារព្ធ នូវ
 ខន្ធនោះ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃសញ្ញាជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញាជនធម៌ផង ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
 គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ក្នុងកាលមុន
 . . . អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ
 រីករាយ នឹងពួកនោសញ្ញាជនក្ខន្ធន ពួកសញ្ញាជនៈក្តី ពួកខន្ធ ប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ។ សញ្ញា-
 ជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយអា-
 រម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បណ្ឌិត គប្បីប្រារព្ធធ្វើ ឲ្យមានវារៈ ៣ ផងចុះ ។

[១៣] សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍ធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវពួកសញ្ញាជនៈ
 ឲ្យជាទីគោរព... មានវារៈ ៣ មានការធ្វើឲ្យជាទីគោរពជាអារម្មណ៍ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ នោសញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ . . .
តីណិ ។ តិណ្ណាម្បិ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិ-
បតិ កាតព្វា វិភជិតព្វា តីណិបិ ។ សញ្ញោជនោ
ច នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ សញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សញ្ញោ-
ជនេ ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ទេ ករំ កត្វា . . .
តីណិ ។

[១២] សញ្ញោជនោ ធម្មោ សញ្ញោជនស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា
សញ្ញោជនោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ សញ្ញោជនាទំ អនន្តរ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ នោសញ្ញោជនោ
ធម្មោ នោសញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នោសញ្ញោជនោ ខន្ធា បច្ឆិ-
មាទំ . . . ។ បេ ។ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ សញ្ញោ-
ជនស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា
បុរិមា នោសញ្ញោជនោ ខន្ធា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . . មានវារៈ ព ។ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ដោយអំណាច) នៃវារៈ ព ទាំងគប្បីចែក ជាវារៈ ព ចុះ ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវពួកសញ្ញោជនៈ និងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព . . . មានវារៈ ព ។

[១២] សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយ អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកសញ្ញោជនៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកសញ្ញោជនៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជា បច្ច័យ នៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ មុន ។ ក្រោយ . . . ។ លេ ។ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ មុន ។ នៃពួកសញ្ញោជនៈ

សញ្ញាជនទុកេ បញ្ហាវារោ

សញ្ញាជនានំ . . . ឯវំ ទ្វេវិ កាតញ្ច ។ សញ្ញា-
 ជនោ ច នោសញ្ញាជនោ ច ធម្មា សញ្ញាជនស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ សញ្ញា-
 ជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស សមនន្តរវ្យច្ច-
 យេន បច្ចយោ នវ ។ សហជាតវ្យច្ចយេន បច្ច-
 យោ នវ ។ អញ្ញមញ្ញវ្យច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។
 និស្សយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១៥] . . . ឧបនិស្សយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណ្ហូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកតូបនិស្ស-
 យោ ។ មេ ។ បកតូបនិស្សយោ សញ្ញាជនា សញ្ញា-
 ជនានំ ឧបនិស្សយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ឯវំ តីណិវិ ។
 នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ នោសញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ហូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ ។ មេ ។ ប-
 កតូបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ
 ។ មេ ។ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មាទំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ
 កណ្ហាតិ សីលំ . . . ។ មេ ។ បញ្ញំ រាតំ ។ មេ ។
 បត្តនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ មេ ។
 សង្ឃំ ភិទ្ធតិ សទ្ធា ។ មេ ។ សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ មេ ។

សញ្ញាជនទុក្ខៈ បញ្ហាវារៈ

ក្រោយ ។ . . . វារៈ ២ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។ សញ្ញាជន-
ធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយអនន្ត-
រហូច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញា-
ជនធម៌ ដោយសមនន្តរហូច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតិហូច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញមញ្ញហូច្ច័យ
គឺ មានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយហូច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ។

[១៥] . . . ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយហូច្ច័យ បានដល់
អារម្មណ្តូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ លេ ។ ឯ
បកតូបនិស្ស័យ គឺ ពួកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសញ្ញាជនៈ
ដោយឧបនិស្សយហូច្ច័យ មានវារៈ ៣ យ៉ាងនេះ ។ នោសញ្ញាជន-
ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយឧបនិស្សយហូច្ច័យ បាន
ដល់អារម្មណ្តូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ លេ ។
ឯបកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន
។ លេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវ
ទិដ្ឋិ នូវសីល . . . ។ លេ ។ នូវបញ្ញា នូវរាគៈ ។ លេ ។ នូវសេចក្តី
ប្រាថ្នា . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យនូវទាន ។ លេ ។
បំបែក នូវសង្ឃី សទ្ធា ។ លេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ។ លេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ សញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អ-
 នន្ត្រូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ថ-
 ូបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ
 កណ្ណាតិ សីលំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ
 ចាណំ ហានតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ កិណ្ឌតិ សទ្ធា ។ បេ ។
 សេនាសនំ រាគស្ស ។ បេ ។ បត្តនាយ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ
 សញ្ញោជនស្ស ច នោសញ្ញោជនស្ស ច ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្ត្រូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្ថូបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ មាណំ ជប្បេតិ
 ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧប-
 និស្សាយ ចាណំ ហានតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ កិណ្ឌតិ សទ្ធា
 ។ បេ ។ សេនាសនំ សញ្ញោជនានំ សម្បយុត្តកានញ្ច
 ខន្ធានំ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញោជ-
 នោ ច នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ សញ្ញោជនស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌ-
 បនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ លេ ។ ឯបកត្តប-
 និស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយដំឡើង នូវមានៈ
 ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល . . . ។ លេ ។ អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ
 ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ លេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ សទ្ធា ។ លេ ។
 សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ។ លេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោជន-
 ធម៌ផង នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ លេ ។
 ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយដំឡើង នូវ
 មានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល . . . ។ លេ ។ អាស្រ័យ នូវសេនា-
 សនៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ លេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ សទ្ធា ។ លេ ។
 សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសញ្ញោជនៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

សញ្ញាជនទុកេ បញ្ហាវារោ

[១៦] នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ នោសញ្ញា-
 ជនស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុ-
 យា សទ្ធិំ សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ នោសញ្ញា-
 ជនានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោ-
 សញ្ញាជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជា-
 តំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ
 អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព រាគោ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ សញ្ញាជនានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស
 ច នោសញ្ញាជនស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។

សញ្ញាជនទុក្ខៈ បញ្ហាវារៈ

[១៦] នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ-
 បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . ទោមនស្ស
 កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយ
 ទិព្វសោតជាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត
 គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោសញ្ញាជនក្នុង ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្ម-
 ណបុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ និងវត្ថុ
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង ។ វត្ថុបុរេជាត
 គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសញ្ញាជនៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោ-
 សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញាជនធម៌ផង
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិ-
នន្ទតិ តំ អារត្ត សញ្ញោជនា ច សម្មយុត្តកា
ច ខន្ទា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ សញ្ញោជ-
នានំ សម្មយុត្តកានញ ខន្ទានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៧] សញ្ញោជនោ ធម្មោ នោសញ្ញោជនស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។ នោ-
សញ្ញោជនោ ធម្មោ នោសញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញោជនោ ច
នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ នោសញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨] សញ្ញោជនោ ធម្មោ សញ្ញោជនស្ស
ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១៩] នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ នោសញ្ញោ-
ជនស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។
វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។ អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណិ ។ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។
ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ មត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ នវ ។ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អារម្មណបុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ នឹង វត្ថុ ពួកសញ្ញាជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសញ្ញាជនៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៧] សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយ បច្ចាជាតប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយបច្ចា- ជាតប្បច្ច័យ ។

[១៨] សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយ អាសេវនប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៧ ។

[១៩] នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយតន្ត្រីប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ ឈានប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៧ ។

សញ្ញាជនទុក្ខៈ បញ្ហាវារោ

[២០] សញ្ញាជនោ ធម្មោ នោសញ្ញាជនស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ វិភជិតពុំ ។ នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ
 នោសញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ វិភជិតពុំ ។
 នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ សញ្ញា-
 ជនានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោសញ្ញា-
 ជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស ច នោសញ្ញាជនស្ស
 ច ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
 សញ្ញាជនានំ សម្បយុត្តកានព្វា ខន្ធានំ វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនោ ច នោសញ្ញា-
 ជនោ ច ធម្មោ នោសញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 វិភជិតពុំ ។

[២១] សញ្ញាជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ បដិច្ចស-
 ទិសំ ។ សញ្ញាជនោ ធម្មោ នោសញ្ញាជនស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ

សញ្ញាជនទុក្ខេ: បញ្ហាវារ:

[២០] សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ បណ្ឌិត គប្បី
 ចែកចុះ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។
 បណ្ឌិត គប្បីចែកចុះ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញា-
 ជនធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសញ្ញាជន: ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញាជនធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសញ្ញាជន:ផង
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី
 នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ បណ្ឌិត គប្បីចែកចុះ ។

[២១] សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ គឺ មានវារ: ១ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារ:ដែរ ។ សញ្ញាជនធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាតំ ។ សង្ខតំ ។ សញ្ញោជនោ ធម្មោ
 សញ្ញោជនស្ស ច នោសញ្ញោជនស្ស ច ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចសទិសំ ។ នោស-
 ញ្ញោជនោ ធម្មោ នោសញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
 អាហារំ តន្ត្រិយំ ។ សង្ខតំ ។ នោសញ្ញា-
 ជនោ ធម្មោ សញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតា
 នោសញ្ញោជនោ ខន្ធា សម្មយុត្តកានំ សញ្ញា-
 ជនានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ . . .
 វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព រាគោ ឧប្បជ្ជតិ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ សញ្ញោជនានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ សញ្ញា-
 ជនស្ស ច នោសញ្ញោជនស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហ-
 ជាតា នោសញ្ញោជនោ . . . សង្ខតំ អាសវសទិសំ ។
 សញ្ញោជនោ ច នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ សញ្ញា-
 ជនស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បុរេជាតំ ។ អាសវសទិសំ ។ សញ្ញោជនោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 សញ្ញោជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ដូច
 គ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញោ-
 ជនធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត
 អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
 បុរេជាត ។ សហជាត គឺ ពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធន ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកសញ្ញោជនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ (បុគ្គល)
 នូវចក្ខុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ
 ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសញ្ញោ-
 ជនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោ-
 ជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ពួកនោសញ្ញោជនៈ . . .
 សេចក្តីបំប្រួញ ដូចគ្នានឹងអាសវៈដែរ ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី នោសញ្ញោ-
 ជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងបុរេជាត ។ ដូចគ្នានឹងអាសវៈដែរ ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី

សញ្ញាជនទុកេ បញ្ហាវារោ

ច នោសញ្ញាជនោ ច ធម្មា នោសញ្ញាជនស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
 បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ វិភទិតព្វំ អាសវស-
 ទិសំ ។ សញ្ញាជនោ ច នោសញ្ញាជនោ ច ធម្មា
 សញ្ញាជនស្ស ច នោសញ្ញាជនស្ស ច ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 វិភទិតព្វំ អាសវសទិសំ ។

[២២] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
 យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញ-
 មញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ
 តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសវនេ នវ កម្មេ តីណិ
 វិចាកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយំ តីណិ លានេ
 តីណិ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច
 អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិភតេ នវ អវិភតេ នវ ។

សញ្ញាជនទុក្ខៈ បញ្ហាវារៈ

នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។
 បណ្ឌិត គប្បីចែកចុះ ដូចគ្នានឹងអាសវៈដែរ ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោ-
 សញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញាជនធម៌
 ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ បណ្ឌិត
 គប្បីចែកចុះ ដូចគ្នានឹងអាសវៈដែរ ។

[២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអា-
 ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈា-
 នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៣] សញ្ញាជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សញ្ញាជនោ ធម្មោ នោសញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស ច
 នោសញ្ញាជនស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ នោ-
 សញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ កិម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហា-
 រយ្យច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នោសញ្ញាជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៣] សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយស្រ្តិយប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ

សញ្ញាជនទុកេ បញ្ហាវារោ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោសញ្ញាជនោ ធម្មា សញ្ញាជនស្ស
 ច នោសញ្ញាជនស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សញ្ញាជនោ ច នោសញ្ញាជនោ ច ធម្មា សញ្ញា-
 ជនស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ស-
 ហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនោ ច នោសញ្ញាជនោ ច
 ធម្មា នោសញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សញ្ញាជនោ ច នោសញ្ញាជនោ ច ធម្មា សញ្ញា-
 ជនស្ស ច នោសញ្ញាជនស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ សព្វត្ថ
 នវ នោអវិកតេ នវ ។

សញ្ញាជនទុក្ខៈ បញ្ហាវារៈ

ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញាជនធម៌
 ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សញ្ញាជន-
 ធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 នោសញ្ញាជនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ច័-
 ជាតប្បច្ច័យ ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 សញ្ញាជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញាជនធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកយ្យដ្ឋានំ

[២៥] ហេតុប្បច្ចយា នហារម្មណោ ចត្តារិ ។
សង្ខតំ ។ . . . នសមនន្តរេ ចត្តារិ នអញ្ញាមញ្ញោ ទ្វេ
នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ ។ សង្ខតំ ។ . . . នមក្កេ ចត្តារិ
នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ នោនត្តិយា
ចត្តារិ នោវិភតេ ចត្តារិ ។

[២៦] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ នវ . . .
អធិបតិយា នវ អនុលោមមាតិកា អវិភតេ នវ ។

សញ្ញាជនទុកំ និដ្ឋិតំ ។

សញ្ញាជនិយទុកំ

បដិច្ចវារោ

[២៧] សញ្ញាជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនិ-
យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនិយំ
ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ
វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។ ចូឡន្តរទុកេ
លោកិយទុកសទិសំ និដ្ឋាណករណំ ។

សញ្ញាជនិយទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៥] ក្នុងនិទានអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ក្នុងនិទានសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
និទានអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិទានឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ក្នុងនិទានមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិទានសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិទានវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
និទានតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិទានវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២៦] ក្នុងនិទានអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនិទានហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងនិទានអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ អនុលោមមាតិកា ក្នុងនិទានអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ចប់ សញ្ញាជនទុកៈ ។

សញ្ញាជនិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៧] សញ្ញាជនិយធម៌ (ធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ)
អាស្រ័យ នូវសញ្ញាជនិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាសញ្ញាជនិយៈ
នូវខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ
អាស្រ័យ នូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ . . . ។ ដូចគ្នានឹងលោកិយទុកៈ
ក្នុងចូឡន្តរទុកៈដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាទេ ។

ចប់ សញ្ញាជនិយទុកៈ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

[២៨] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ខន្ធទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ
 . . . ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញា-
 ជនវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . ឧទ្ធចូសហកតំ មោហំ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ^(១) បដិសន្ធិ ។ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ

១ ម. ឯត្តន្តរេ ទ្វេតិ ទិស្សតិ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តិទុក្ខិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៨] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ មានបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធចូសហកតំ មោហំ
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ច សញ្ញា-
 ជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឧទ្ធចូសហកតំ មោហំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តញ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធចូសហកតំ
 ឯកំ ខន្ធឯ មោហាញ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ
 ខន្ធ . . . ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តញ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ខន្ធ
 ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធចូ-
 សហកតេ ខន្ធ ច មោហាញ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តញ
 ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធចូ-
 សហកតំ ឯកំ ខន្ធឯ មោហាញ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវ
មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី
ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រាសចាក
សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាក
សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង
នូវពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
ជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង នូវ
ខន្ធ ២ . . . ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកំ បដិច្ចវារោ

[២៩] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ទ្វេ ខន្ធេ . . . ។
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចុ-
 សហកតេ ខន្ធេ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចុសហកតោ មោហោ ។
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 អារម្មណាប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចុសហកតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា មោហោ ច ទ្វេ ខន្ធេ . . . ។ សញ្ញា-
 ជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ . . . បដិ-
 សន្និក្ខុណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណាប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចុសហកតំ មោហំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ្ច

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[២៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ . . . នូវខន្ធ ២ . . . ។
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែល
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវមោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចស-
ហាភតំ ឯកំ ខន្ធតញ្ច មោហញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ន្ទេ ខន្ធទេ . . . ។

[៣០] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា
តីណិ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជន-
វិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចយា ឯកំ ។
សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិ-
ប្បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តេ ខន្ធទេ ច មហាក្វតេ
ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សន្និទ្ធីតំ ។

[៣១] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ន អធិបតិយា
បញ្ច អនន្តរេ ន សមនន្តរេ ន សហជាតេ នវ អញ្ញ-
មញ្ញេ ន និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ ន បុរេជាតេ ន
អាសវនេ ន កម្មេ នវ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ ដែល
ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង
នូវខន្ធ ២ . . . ។

[៣០] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
មានវារៈ ១ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។

[៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកំ បដិច្ចវារោ

ឥន្ទ្រិយេ នវ ណានេ នវ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ ឆ
វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា ឆ វិតតេ ឆ
អវិតតេ នវ ។

[៣២] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុ-
ប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាសហកតេ ខន្ទេ បដិច្ច វិចិត្តិច្ឆា-
សហកតោ មោហោ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
ហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ទេ បដិច្ច ឧទ្ធច្ច-
សហកតោ មោហោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា អហេតុកំ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ទំ
. . . យាវ អសញ្ញាសត្តា ។

[៣៣] នហេតុយា តីណិ នអារម្មណោ តីណិ
នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
តីណិ នអញ្ញមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
នត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣២] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ
មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ
នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ . . . ដរាបដល់ពួក
អសញ្ញាសត្វ ។

[៣៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នបុរេជាតេ សត្តំ នបច្ឆាជាតេ នវំ នអាសេវនេ នវំ
នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ នវំ នអាហារេ ឯកំ
នសង្ខិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្ខេ ឯកំ
នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ឆ នោនត្តិយា តីណិ
នោវិតតេ តីណិ ។

[៣៤] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្ពុលោ តីណិ . . .
នអធិបតិយា នវំ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជាតេ
ឆ នបច្ឆាជាតេ នវំ នអាសេវនេ នវំ នកម្មេ ចត្តារិ
នវិចារកេ នវំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ
នោនត្តិយា តីណិ នោវិតតេ តីណិ ។

[៣៥] នហេតុប្បច្ចយា អាម្ពុលោ តីណិ . . .
វិចារកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ មក្ខេ ទ្វេ អវិតតេ
តីណិ ។

សហជាតវារោមិ បដិច្ចវារសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៤] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជា-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្ម-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោ-
នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ឯសហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកំ បច្ចយវារោ

បច្ចយវារោ

[៣៦] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ បដិច្ចសទិសំ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
បច្ចយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា យាវ បដិសន្ធិ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . វត្ថុំ បច្ច-
យា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ខន្ធា វត្ថុំ បច្ចយា ឧទ្ធច្ចស-
ហាភតំ មោហោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា វត្ថុំ បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ខន្ធា ឧទ្ធច្ច-
សហាភតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។
សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនសម្ប-
យុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ
ខន្ធា មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធច្ចស-
ហាភតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ្ច សញ្ញាជន-
វិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បច្ចយវារៈ

បច្ចយវារៈ

[៣៦] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ដរាបដល់បដិសន្ធិ នូវមហាក្ខត ១ . . . ពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ ឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ
 ខន្ធពា វត្តេ បច្ចយា តយោ ខន្ធវា ទ្វេ ខន្ធវា . . .
 ឧទ្ធចូសហកតំ ឯកំ ខន្ធពា មោហេពា បច្ចយា
 តយោ ខន្ធវា ទ្វេ ខន្ធវា . . . ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តេពា
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តេពា ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តេ ខន្ធវា ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធចូសហកតេ ខន្ធវា ច មោហេពា
 បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តេពា
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តេពា ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធពា វត្តេពា
 បច្ចយា តយោ ខន្ធវា ទ្វេ ខន្ធវា . . . សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តេ ខន្ធវា ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ឧទ្ធចូសហកតំ ឯកំ ខន្ធពា មោ-
 ហេពា បច្ចយា តយោ ខន្ធវា ចិត្តសមុដ្ឋានេពា រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធវា . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣
 ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈផង នឹង
 ខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក
 នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោ-
 ហៈផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈក្តី ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹង
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងវត្ថុ
 ផង នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូបក្តី ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈ
 ផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តុកេ បច្ចយវារោ

[៣៧] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្ប-
ច្ចយា តីណិ បដិច្ចសទិសា ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ
ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អារម្មណាប្បច្ចយា យាវ បដិសន្ធិ វត្ថុំ បច្ចយា
សញ្ញាជនវិប្បយុត្តា ខន្ធា ចក្កាយតនំ បច្ចយា
ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ
វត្ថុំ បច្ចយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តា ខន្ធា វត្ថុំ បច្ចយា
ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ
ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តា
ខន្ធា ឧទ្ធច្ចសហគតំ មោហំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា
ខន្ធា ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជន្តិ អារម្មណាប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ឧទ្ធច្ចស-
ហគតា ខន្ធា ច មោហោ ច ។ សញ្ញាជនសម្ប-
យុត្តញ្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បច្ចយវារៈ

[៣៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពីងផ្អែក នឹង
ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណា-
ប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ ដែល
ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ដរាប ដល់បដិសន្ធិ ពួក
ខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពីង
ផ្អែក នឹងចក្ខាយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពីងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ពួក
ខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
អារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពីងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពីងផ្អែក នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាស
ចាកសញ្ញាជនៈក្តី ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
ក្តី មោហៈក្តី ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌ ដែល
ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បច្ចុយា
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ឧទ្ធច្ចុសហកតំ ឯកំ
 ខន្ធិញ្ច មោហញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
 . . . ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ្ច សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចុយា ឧទ្ធច្ចុសហកតេ ខន្ធធ្វេ
 ច វត្តញ្ច បច្ចុយា ឧទ្ធច្ចុសហកតោ មោហោ ។
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ
 បច្ចុយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចុយា ឧទ្ធច្ចុស-
 ហកតំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធា
 មោហោ ច ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

[៣៨] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា ស-
 ញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិបតិប្បច្ចុ-
 យា ។ អវិកតប្បច្ចុយា ។

[៣៩] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិបតិ-
 យា នវ សព្វត្ថ នវ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ នវ
 អវិកតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងវត្ថុផង
 នឹងខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង
 នឹងមោហៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពឹង
 ផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ
 ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង
 នឹងវត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកសញ្ញាជនៈក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង
 នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែល
 ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។

[៣៨] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
 តែមានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បច្ចយវារោ

[៤០] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ខន្ធោ បច្ចយា វិចិត្តិក្ខា-
សហគតោ មោហោ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ
បច្ចយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធោ បច្ចយា
ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ
ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ
ឯកំ ខន្ធំ . . . យាវ អសញ្ញាសត្តា ចក្កាយតនំ
បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា កា-
យវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា សញ្ញាជន-
វិប្បយុត្តា ខន្ធា ច ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ច ។
សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញាជនសម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា
វិចិត្តិក្ខាសហគតោ មោហោ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
យុត្តញ្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បច្ចយវារៈ

[៤០] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិកិត្តា ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រ-
 ឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹង
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ នឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ . . . ដរាបដល់
 ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខាយតនៈ កាយវិញ្ញាណ
 ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ពួកអហេតុកក្ខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញា-
 ជនៈក្តី មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ខន្ធោ វត្ថុញ្ច បច្ចុយា វិចិត្តិក្ខា-
 សហគតោ មោហោ ។ សញ្ញោជនសម្បយុត្តញ្ច
 សញ្ញោជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា សញ្ញោជនវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហោតុប្បច្ចុយា ឧទ្ធច្ចសហ-
 គតេ ខន្ធោ ច វត្ថុញ្ច បច្ចុយា ឧទ្ធច្ចសហគតោ
 មោហោ ។ សង្ខីតំ ។

[៤១] នហោតុយា ន នអារម្មណោ តីណិ នអ-
 ធិបតិយា នវ នអនន្តវេ តីណិ នសមនន្តវេ តីណិ
 នអញ្ញមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរោជាតេ
 សត្តំ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្ម
 ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នសង្ខិយេ
 ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
 តីណិ នវិប្បយុត្តេ ន នោនត្តិយា តីណិ នោវិគតេ
 តីណិ ។

[៤២] ហោតុប្បច្ចុយា នអារម្មណោ តីណិ . . .
 នអធិបតិយា នវ ឯវំ កាតព្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិក្ខា ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្រិក្ខាផង នឹងវត្ថុផង ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌ ដែល
ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[២១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិយប្បដ្ឋយ មាន វា
រៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦
ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២២] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
... ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះ
ផងចុះ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ សំសដ្ឋវារោ

[៤៣] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឆ . . .
សព្វត្ថ ឆ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ឆ មក្កេ ឆ
អវិតតេ ឆ ។

និស្សយវារោមិ បច្ចយវារសទិសោ ។

សំសដ្ឋវារោ

[៤៤] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋា
សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
សំសដ្ឋា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្កុណោ . . . ។
សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋា សញ្ញាជនសម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហ-
កតំ មោហំ សំសដ្ឋា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។
សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ
សំសដ្ឋា សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ សំសដ្ឋវារៈ

[៤៣] ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

ឯនិស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។

សំសដ្ឋវារៈ

[៤៤] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ច្រឡកច្រឡំ នឹង
ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡកច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ច្រឡកច្រឡំ
នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡកច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ នឹងខន្ធ
២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈ ច្រឡកច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡក-
ច្រឡំ នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសញ្ញាជនៈ ច្រឡកច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
ជនៈផង នឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហកតំ ឯកំ ខន្ធពា មោហាព្វ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ សង្ខតំ ។

[៤៥] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ ឆ អធិប-
តិយា ទ្វេ អនន្តរេ ឆ សមនន្តរេ ឆ អវិភតេ ឆ ។

[៤៦] នហេតុយា តីណិ នអធិបតិយា ឆ ន-
បុរេជាតេ ឆ នបច្ឆាជាតេ ឆ នអាសវនេ ឆ ន-
កម្មេ ចត្តារិ នវិចាកេ ឆ នណានេ ឯកំ នមក្កេ
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឆ ។

ឥតរេ ទ្វេ កណាធាបិ សម្បយុត្តវារោបិ កាតព្វា ។

បញ្ញាវារោ

[៤៧] សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធា-
នំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ហេតុ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡកច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ ដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ សេចក្តីបំប្លែង ។

[៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្តរៈប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តរៈប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៤៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

ការរាប់ ទាំងពីរយ៉ាងក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[៤៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបដ្ឋយ នៃ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបដ្ឋយ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបដ្ឋយ នៃ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកហេតុ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនសម្បយុ-
 ត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ហេតុ
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ
 រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទ្ធចូសហកតោ មោហោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧទ្ធចូសហកតោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទ្ធចូ-
 សហកតោ មោហោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តិទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកសម្បយុត្តិកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានបដិសន្ធិដែរ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តិកក្ខន្ធ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តិកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៤៨] សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តេ ខន្ធ អារត្ត សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តា ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ កាតព្វំ
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តេ ខន្ធ អារត្ត សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ
 កាតព្វំ សញ្ញាជនសម្បយុត្តេ ខន្ធ អារត្ត ឧទ្ធច្ច-
 សហគតា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ទត្វា
 សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ . . . តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
 សុចិណ្ណានិ បច្ចវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ច-
 វេក្ខតិ អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ
 បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ កោត្រភុស្ស
 វោទានស្ស មក្កស្ស ផលស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តេ
 បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ
 បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ ជានន្តិ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . សញ្ញាជនវិប្បយុត្តេ ខន្ធ ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[៤៨] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ពិចារណា នូវកុសលនោះ ពិចារណា នូវពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញ អំពីឈាន ពិចារណា នូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ ផល និងការពិចារណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ជាកិលេសដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន នូវចក្ក . . . នូវវត្ថុ . . . ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

មោហញ្ច អនិច្ចតោ . . . វិបស្សន្តិ ទិព្វេន ចក្កុនា
 រូបំ បស្សន្តិ ទិញាយ សោតនាតុយា សទ្ធិំ សុ-
 ណានិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន សញ្ញាជនវិប្បយុត្ត-
 ចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជានន្តិ អាកាសានញ្ចាយតនំ
 វិញ្ញាណញ្ចាយតនស្ស រូបាយតនំ . . . ដោដ្ឋញ្ចាយតនំ
 . . . សញ្ញាជនវិប្បយុត្តា ខន្ធា ឥទ្ធិវិញ្ញាណស្ស
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថាភិក្ខុបកិញ្ញាណស្ស អនាភតិសញ្ញាណស្ស
 អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញា-
 ជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ . . .
 សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . .
 ណាណា វុដ្ឋហិត្វា ណានំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តេ ខន្ធា ច មោហញ្ច អស្សានេតិ
 អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព វាកោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្ប-
 ន្ទតិ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

នូវមោហៈផង ថាមិនទៀង . . . ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ
 ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកប
 ដោយចិត្តដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកា-
 សានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ
 . . . ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ . . . ពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិធានញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . .
 នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ
 អំពីឈាន នូវឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . .
 ត្រេកអរ រីករាយ នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង នឹង
 មោហៈផង រាគៈ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ . . . ទោមនស្ស កើត
 ឡើង ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ខន្ធ ច មោហញ អារត្ត ឧទ្ធចូ-
សហគតា ខន្ធ ច មោហោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច
ធម្មា សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-

ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ធ ច មោ-
ហញ អារត្ត សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។

មូលំ កាតព្វំ ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ធ ច មោហញ
អារត្ត សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ខន្ធ ច មោហោ ច

ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ កាតព្វំ ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ធ ច
មោហញ អារត្ត ឧទ្ធចូសហគតា ខន្ធ ច មោហោ

ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[៤៩] សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មា សញ្ញាជ-
នសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
រាតំ . . . ទិដ្ឋិ . . . ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ

តំ ករំ កត្វា រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហ-
ជាតាធិបតិ សញ្ញាជនសម្បយុត្តាធិបតិ សម្បយុត្ត-

កានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជ-
នសម្បយុត្តោ ធម្មា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង នូវមោហៈផង ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញា-
 ជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអា-
 រម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នូវមោហៈផង ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី
 មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្នៈផង នូវមោហៈផង ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវ
 ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នូវមោហៈផង ។

[២៩] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្ម-
 ណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវរាគៈ . . .
 នូវទិដ្ឋិ . . . បុគ្គល ធ្វើ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវធម៌នោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
 ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រ-
 កបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តា
 ធម្មោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតិ សញ្ញាជនសម្បយុត្តាធិបតិ សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តា
 ធម្មោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ ទានំ ទត្វា សីលំ . . . ឧចោសថ-
 កម្មំ . . . តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ
 . . . ណាទា រុដ្ឋហិត្វា . . . អរិយា មក្កា . . . ផលំ . . .
 និព្វានំ . . . និព្វានំ កោត្រិកុស្ស វោទានស្ស មក្កស្ស
 ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជា-
 តាធិបតិ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តា ធម្មោ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
 ណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម
 . . . ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា នូវ
 ពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អំពី
 ឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ (ចេញ) អំពីមគ្គ . . . នូវផល . . . នូវព្រះ
 និព្វាន . . . ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រភូ វោទានៈ មគ្គ និងផល
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ
 កត្វា តំ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ តំ ករុំ កត្វា
 រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . .
 ឈានា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . សញ្ញោជនវិប្បយុត្ត
 ខន្ធ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ តំ ករុំ កត្វា រាគោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

[៥០] សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា សញ្ញោជនសម្បយុត្តា ខន្ធា បច្ឆិមា
 បច្ឆិមា សញ្ញោជនសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ស-
 ញ្ញោជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បុរិមា បុរិមា ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ធា បច្ឆិមស្ស
 បច្ឆិមស្ស ឧទ្ធច្ចសហកតស្ស មោហាស្ស អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សញ្ញោជនសម្បយុត្តា ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ
 ធម្មោ សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញោជនវិប្ប-
 យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវ
 ឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ
 រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើត
 ឡើង នូវពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . .អំពីឈាន
 . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះ
 ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

[៥០] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអ-
 នន្តរវប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 មោហៈ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

បុរិមា បុរិមា ឧទ្ធចូសហកតា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិ-
 មាណំ ឧទ្ធចូសហកតាណំ ខន្ធាណំ មោហាស្ស ច អនន្ត-
 រហ្មច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរហ្មច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ ឧទ្ធចូសហកតោ មោហោ
 បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស ឧទ្ធចូសហកតស្ស មោហាស្ស
 អនន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តោ ខន្ធា បច្ឆិមាណំ . . . ។ បេ ។ ផលសមា-
 បត្តិយា អនន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ ឧទ្ធចូ-
 សហកតោ មោហោ បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ឧទ្ធចូស-
 ហកតាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 វជ្ជោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរហ្មច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស
 ច ធម្មស្ស អនន្តរហ្មច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមោ
 បុរិមោ ឧទ្ធចូសហកតោ មោហោ បច្ឆិមាណំ បច្ឆិ-
 មាណំ ឧទ្ធចូសហកតាណំ ខន្ធាណំ មោហាស្ស ច

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយអនន្ត-
រហ្សច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរហ្សច្ច័យ គឺ មោហៈ មុន ។
ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរហ្សច្ច័យ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលប្រាសចាក
សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ ក្រោយ . . . ។ លេ ។ នៃផលស-
មាបត្តិ ដោយអនន្តរហ្សច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរហ្សច្ច័យ
គឺ មោហៈ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរហ្សច្ច័យ ការពិចារណា
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរហ្ស-
ច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង
ដោយអនន្តរហ្សច្ច័យ គឺ មោហៈ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជា
បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋេនា ឧទ្ធច្ចសហកតានំ
ខន្ធានំ មោហាស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ច
ធម្មា សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ឧទ្ធច្ចសហកតា
ខន្ធា ច មោហោ ច បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ឧទ្ធច្ចសហ-
កតានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ច
ធម្មា សញ្ញោជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ធា
ច មោហោ ច បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស ឧទ្ធច្ចសហក-
តស្ស មោហាស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទ្ធច្ច-
សហកតា ខន្ធា ច មោហោ ច វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ច សញ្ញោ-
ជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្ស ច
សញ្ញោជនវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ធា ច
មោហោ ច បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ឧទ្ធច្ចសហកតានំ
ខន្ធានំ មោហាស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
មោហៈ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួក
ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃវដ្ឋានៈ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែល
ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
ជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឆ ។ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[៥០] សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ
បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តូបនិស្សយោ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ខន្ធា សញ្ញាជនសម្បយុត្តានំ
ខន្ធានំ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូប-

និស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តូប-
និស្សយោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ខន្ធា សញ្ញាជន-
វិប្បយុត្តានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច ឧបនិស្សយប្ប-
យេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស
ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៦ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ
មានវារៈ ៩ ។

[៥១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្ម-
ណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯ
បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាស
ចាកសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រ-
កបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញា-
ជនៈផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
ផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តរូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ត-
 រូបនិស្សយោ សញ្ញោជនសម្បយុត្តា ខន្ធ ឧទ្ធច្ចស-
 ហាភតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តា ធម្មោ សញ្ញោជន-
 វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌរូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តរូ-
 បនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តរូបនិស្សយោ សន្ធិំ ឧប-
 និស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ
 សីលំ . . . ។ បេ ។ បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
 ទុក្ខំ សេនាសនំ . . . មោហំ ឧបនិស្សាយ ទានំ
 ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ សន្ធា ។ បេ ។
 សេនាសនំ មោហោ ច សន្ធាយ ។ បេ ។ ផល-
 សមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សញ្ញោជនវិប្បយុត្តា ធម្មោ សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
 រូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តរូបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្តរូបនិស្សយោ សន្ធិំ ឧបនិស្សាយ
 មាណំ ជប្បតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ . . . ។ បេ ។
 បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ ។ បេ ។ សេនាសនំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែល ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាក សញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល . . . ។ បេ ។ នូវបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ និងសេនាសនៈ . . . បុគ្គល អាស្រ័យ នូវមោហៈ ហើយ ឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ និងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ។ បេ ។ នៃផលសមា- បត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្សយ- ប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថប- និស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល . . . ។ បេ ។ នូវបញ្ញា នូវកាយិកសុខ ។ បេ ។ នូវសេនាសនៈ . . .

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

មោហំ ឧបនិស្សាយ ចាណំ ហនតិ ។ បេ ។
 សង្ឃំ ភិក្ខុតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ មោហោ
 រាគស្ស ។ បេ ។ បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ
 បកត្ថបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្សយោ សទ្ធា
 ។ បេ ។ បញ្ញា កាយិកំ សុខំ ។ បេ ។ សេនាសនំ
 មោហោ ច ឧទ្ធច្ចសហាគតានំ ខន្ធានំ មោហាស្ស
 ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អនន្ត្រូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្សយោ ឧទ្ធច្ចសហាគតា ខន្ធា ច
 មោហោ ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

អាស្រ័យ នូវមោហៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ
 សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ និងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ។ បេ ។
 នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃ
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ
 គឺ សទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា កាយិកសុខ ។ បេ ។ សេនាសនៈ
 និងមោហៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នៃ
 មោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
 ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តរូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ត-
 រូបនិស្សយោ ឧទ្ធចូសហកតា ខន្ធច ច មោហោ ច
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តានំ ខន្ធចំ មោហាស្ស ច ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្មយុត្តោ
 ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា សញ្ញាជនសម្ម-
 យុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្តរូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តរូបនិស្សយោ ឧទ្ធចូ-
 សហកតា ខន្ធច ច មោហោ ច ឧទ្ធចូសហកតានំ
 ខន្ធចំ មោហាស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥២] សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មា សញ្ញា-
 ជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ . . . ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ
 បស្សតិ ទិព្វាយ សោតណាតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ រូចា-
 យតនំ ចក្កុវិញ្ញាណាស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 ណាស្ស ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណាស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកតូបនិស្ស័យ គឺ ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធដែល ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ និងមោហៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ និងធម៌ ដែលប្រាសចាក សញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកតូបនិស្ស័យ គឺ ពួកខន្ធដែល ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ ដោយឧទ្ធច្នៈផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥២] ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . បុគ្គល ឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ព្វ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តានំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណ-
 បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ អស្សាទេតិ អភិណ្ណតិ តំ
 អារត្ត វារោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ
 វត្ថុ សញ្ញាជនសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស
 ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . វត្ថុ អារត្ត ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ធា ច មោហោ
 ច ឧប្បជ្ជន្តិ វត្ថុ ឧទ្ធច្ចសហកតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៣] សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បច្ចាជាតា សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ខន្ធា បុរេជាតស្ស

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាតិ
 និងវត្ថុបុរេជាតិ ។ អារម្មណបុរេជាតិ គឺ នូវចក្ខុ . . . បុគ្គល
 ត្រេកអរ រីករាយ និងវត្ថុ ភគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ . . . ទោម-
 នស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាតិ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយ
 បុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាតិ និងវត្ថុបុរេជាតិ ។ អា-
 រម្មណបុរេជាតិ គឺ នូវចក្ខុ . . . ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី
 មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

[៥៣] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយបច្ច័យជាតិប្បច្ច័យ បានដល់បច្ច័យ-
 ជាតិ គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា
 សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ខន្ធច មោហោ ច បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ច
 ធម្មោ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា ឧទ្ធច្ចសហាតតា ខន្ធច
 ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៤] សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញោជន-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 នវ អារដ្ឋនាបិ វុដ្ឋានម្បិ នត្ថិ ។

[៥៥] សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញោ-
 ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ចេតនា សញ្ញោជនសម្បយុត្តា-
 នំ ខន្ធនំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញោជន-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណិកា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដែលកើតមុន ដោយបច្ច្រាសជាតប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច្រាស នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយបច្ច្រាសជាតប្បដ្ឋាយ បានដល់បច្ច្រាសជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច្រាស នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច្រាសជាតប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច្រាស នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយបច្ច្រាសជាតប្បដ្ឋាយ បានដល់បច្ច្រាសជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច្រាស នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច្រាសជាតប្បដ្ឋាយ ។

[៥២] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច្រាស នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអាសេវនប្បដ្ឋាយ គឺ មានវារៈ ៩ ការពិចារណាក្តី ការចេញក្តី មិនមានទេ ។

[៥៥] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច្រាស នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច្រាស នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច្រាស នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ បានដល់សហជាត និវេទនាខណិកៈ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

សហជាតា សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានំ រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទ្ធច្ចសហកតា
 ចេតនា មោហស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ កម្ម-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ធានាខណិកា សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
 រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តា ធម្មោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧទ្ធច្ចសហកតា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ មោ-
 ហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តា ធម្មោ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតា ធានាខណិកា ។ សហជាតា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តា
 ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច
 រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 ធានាខណិកា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តា ចេតនា វិចារកានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

សហជាត គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុងផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា
 ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃមោហៈ
 ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត ចេតនា
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។
 ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកវិបាកក្នុងផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៥៦] សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឯកំ ។

[៥៧] សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជ-
នសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ចត្តារិ ។ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។
ណានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ មក្កប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ចត្តារិ ។ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន ។

[៥៨] សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សង្ខិតំ ។ សញ្ញាជនវិប្ប-
យុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្ប-
យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជា-
តំ ។ សង្ខិតំ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ បុរេជាតំ វត្ថុ សញ្ញាជនសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[៥៦] ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ មាន
វារៈ ១ ។

[៥៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ មាន
វារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ
គឺ មានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ មាន
វារៈ ៦ ។

[៥៨] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
ជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាក
សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី
បំប្រួញ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់-
បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ^(១)
 បុរេជាតំ វត្ថុ ឧទ្ធច្ចសហកតានំ ខន្ធានំ មោហស្ស
 ច វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សន្និវត្តំ ។

[៥៧] សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឯកំ បទិច្ចសទិសំ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា សញ្ញាជ-
 នសម្បយុត្តា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ធា មោហស្ស
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ខន្ធា បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

១ ម. ឥតោបរំ វត្ថុតិ ទិស្សតិ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបដ្ឋយ
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជា
 បដ្ឋយ នៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នៃមោហៈផង ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញា-
 ជនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។

[៥៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ គឺ មានវារៈ ១ ដូច
 គ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបដ្ឋយ នៃ
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត
 និងបច្ឆាជាត ។ ឯសហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈ ជាបដ្ឋយ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ ពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ ជាបដ្ឋយ នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ផង ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ជាបដ្ឋយ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ
 ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ
 រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . .
 ឧទ្ធចូសហកតោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ
 មោហស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សង្ខតំ ។ វិត្តារេតព្វំ ។
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ សហជា-
 តោ ឧទ្ធចូសហកតោ មោហោ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សារេតិ អភិណ្ណតិ តំ អារព្ព
 រាគោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២...
ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃមោហៈផង
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២...។ ធម៌ ដែល
ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ
និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។ ធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
សហជាត គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ នូវចក្ក
. . . នូវវត្ថុ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
. . . ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ទោមនស្ស កើតឡើង វត្ថុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មា សញ្ញាជនសម្បយុត្ត-
 ស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ
 អារព្ភ ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ទា ច មោហោ ច
 ឧប្បជ្ជន្តិ វត្ថុ ឧទ្ធច្ចសហកតានំ ខន្ទានំ មោហាស្ស
 ច អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ
 ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ
 ឯកោ ខន្ទោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ទានំ អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ទា . . . ឧទ្ធច្ចសហកតោ
 ឯកោ ខន្ទោ ច មោហោ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ទានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ទា . . . ។ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា សញ្ញា-
 ជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ នូវចក្ក . . . ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សហជាតា សញ្ញោជនសម្បយុត្តា ខន្ធ ច មោហោ
 ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ធ ច មោហោ
 ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧទ្ធច្ចសហកតា ខន្ធ ច វត្ថុ ច មោហាស្ស អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ឧទ្ធច្ចសហកតា
 ខន្ធ ច មោហោ ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
 យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា សញ្ញោ-
 ជនសម្បយុត្តា ខន្ធ ច កតជ្ឈិដ្ឋាហោ អាហារោ ច
 ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆា-
 ជាតា សញ្ញោជនសម្បយុត្តា ខន្ធ ច រូបដីវិតិទ្ធិយញ្ច
 កដត្តារូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញោជន-
 សម្បយុត្តោ ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ
 សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តស្ស
 ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេ-
 ជាតំ ។ សហជាតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ ឯកោ ខន្ធ
 ច មោហោ ច តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធ . . . សហ-
 ជាតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ ឯកោ ខន្ធ ច វត្ថុ ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី មោហៈក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី កពឡឺង្ការាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី រូបជីវិតិទ្រ្ទិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតនិងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី វត្ថុក្តី

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធានំ មោហស្ស ច អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិកតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦០] ហេតុយា ន អាម្មណោ នវ អធិបតិ-
យា បញ្ច អនន្តវេ នវ សមនន្តវេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញមញ្ញេ ន ទិស្សយេ នវ ឧបទិស្សយេ នវ
បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសវនេ នវ
កម្មេ ចត្តាវិ វិចាកេ ឯកំ អាហារេ ចត្តាវិ ឥន្ទ្រិយេ
ចត្តាវិ ណានេ ចត្តាវិ មក្កេ ចត្តាវិ សម្បយុត្តេ
ន វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិកតេ
នវ អវិកតេ នវ ។

[៦១] សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជ-
នសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃមោហៈផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២
... ។ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
 ជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កិម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តស្ស
 ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កិម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ភិក្ខុយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង
 នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញា-
 ជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយតន្ត្រីប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មា សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ច
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ច
 សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោ ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្ស ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តស្ស ច
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៦២] នហោតុយា នវ នអារម្មណេ នវ សព្វត្ថ
នវ នោវិតតេ នវ នោអវិតតេ នវ ។

[៦៣] ហោតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ន ។
សង្ខតំ ។ . . . នសមនន្តវេ ន នអញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ
នឧបនិស្សយេ ន ។ សង្ខតំ ។ . . . នមក្កេ ន
នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោនត្ថិយា ន
នោវិតតេ ន ។

[៦៤] នហោតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ . . . អនិ-
បតិយា បញ្ច អនុលោមបទានិ កណ៌តព្វានិ . . .
អវិតតេ នវ ។

សញ្ញោជនសម្បយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

សញ្ញោជនសញ្ញោជនិយទុកេ

បដិច្ចវារោ

[៦៥] សញ្ញោជនព្វេវ សញ្ញោជនិយព្វេ ធម្មំ
បដិច្ច សញ្ញោជនោចេវ សញ្ញោជនិយោចេ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

[៦២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៤] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ . . . ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ អនុលោមបទ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ចុះ . . . ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ចប់ សញ្ញោជនសម្បយុត្តទុកៈ ។

សញ្ញោជនសញ្ញោជនិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៦៥] ធម៌ ជាសញ្ញោជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញោជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុកេ បដិច្ចវារោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមរាគសញ្ញាជនំ បដិច្ច
 ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ចក្កំ ពន្ធិតព្វំ ។
 សញ្ញាជនព្រា វិញ្ញាណនិយព្វា ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញា-
 ជនិយោចេវ នោចសញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនេ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានព្វា រូបំ ។ សញ្ញាជនព្រា វិញ្ញាណ-
 និយព្វា ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជ-
 និយោ ច សញ្ញាជនិយោ ចេវ នោចសញ្ញាជនោច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា កាមរាគសញ្ញាជនំ
 បដិច្ច ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ សម្បយុត្ត-
 កា ច ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានព្វា រូបំ ចក្កំ ។ សញ្ញា-
 ជនិយព្រា នោចសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញា-
 ជនិយោចេវ នោចសញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនិយព្រា នោចសញ្ញាជនំ
 ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានព្វា រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិ យាវ មហាក្ខតា ។
 សញ្ញាជនិយព្រា នោចសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនិយោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈ និងអវិជ្ជា-
សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ បណ្ឌិត គប្បី
ចង់ ជាចក្កៈចុះ ។ ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍
ដល់សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវពួកសញ្ញាជនៈ ។
ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ជាប្រ-
យោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ ចក្កៈ ។
ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
ជាសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... មានបដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកមហាក្ខត ។
ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈទាំងប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនិយោចេវ នោចសញ្ញាជនេ
 ខន្ទេ បដិច្ច សញ្ញាជនា ។ សញ្ញាជនិយោចេវ នោ-
 ចសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញា-
 ជនិយោច សញ្ញាជនិយោចេវ នោចសញ្ញាជនោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនិយោចេវ
 នោចសញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ទំ បដិច្ច តយោ ខន្ទា
 សញ្ញាជនា ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ទេ . . . ។
 សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនិយញ សញ្ញាជនិយោចេវ
 នោចសញ្ញាជនញ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវ
 សញ្ញាជនិយោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 កាមរាគសញ្ញាជនញ សម្បយុត្តកេ ច ខន្ទេ បដិច្ច
 ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ចក្កំ ។ សញ្ញា-
 ជនោចេវ សញ្ញាជនិយញ សញ្ញាជនិយោចេវ នោចស-
 ញ្ញាជនញ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនិយោចេវ នោច-
 សញ្ញាជនោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញា-
 ជនិយោចេវ នោចសញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ទញ សញ្ញា-
 ជនេ ច បដិច្ច តយោ ខន្ទា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជា
 ប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ។ ធម៌ ជា
 សញ្ញោជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈក្តី ធម៌ ជាប្រយោជន៍
 ដល់សញ្ញោជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
 ប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ពួកសញ្ញោជនៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ តែមិនមែនជា
 សញ្ញោជនៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ជាសញ្ញោជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់សញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញោជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់សញ្ញោជនៈផង នូវធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ តែមិន
 មែនជាសញ្ញោជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ទិដ្ឋិ-
 សញ្ញោជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញោជនៈផង
 នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចក្កៈ ។ ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោ-
 ជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញោជនៈ ទាំង
 ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈផង នូវធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញោជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
 ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលជាប្រយោជន៍
 ដល់សញ្ញោជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញោជនៈផង នូវពួកសញ្ញោជនៈផង

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បដិច្ចវារោ

ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ សញ្ញាជនព្រេង សញ្ញាជនិយព្វ
 សញ្ញាជនិយព្រេង នោចសញ្ញាជនព្វ ធម្មំ បដិច្ច
 សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនិយោច សញ្ញាជនិយោ-
 ចេវ នោចសញ្ញាជនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា សញ្ញាជនិយព្រេង នោចសញ្ញាជនំ ឯកំ
 ខន្ធព កាមរាគសញ្ញាជនព្វ បដិច្ច តយោ ខន្ធជា
 ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធ . . . ចក្កំ ពន្ធិតព្វំ ។ សញ្ញាជនកោច្ឆកេ
 បឋមទុកសទិសំ ឯវំ ឥមម្បិ ទុកំ វិត្តាវេតព្វំ និដ្ឋា-
 នាករណំ បេត្វា លោកុត្តរំ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុកំ និដ្ឋិតំ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកំ

បដិច្ចវារោ

[៦៦] សញ្ញាជនព្រេង សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វ
 ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមរាគសញ្ញា-
 ជនំ បដិច្ច ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ។
 សញ្ញាជនព្រេង សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វ ធម្មំ បដិច្ច

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តិទុកៈ បដិច្ចវារៈ

នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញា-
ជនៈក្តី ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈផង
នូវធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី
អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានូវបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលជា
ប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង នូវកាមរាគ-
សញ្ញាជនៈផង នូវខន្ធ ២ . . . បណ្ឌិត គប្បីចង់ ជាចក្កៈចុះ ។ ទុកៈ
នេះឯង រៀរលែងតែលោកុត្តរទុកៈចេញ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ដូច
បឋមទុកៈក្នុងសញ្ញាជនគោច្ឆកៈចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាទេ ។

ចប់ សញ្ញាជនសញ្ញាជននិយមទុកៈ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តិទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៦៦] ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញា-
ជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវនោចសញ្ញាជនោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនេ បដិច្ច សម្ប-
 យុត្តកា ខន្ធ ។ សញ្ញាជនញ្ជៅ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តញ្ជ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោច សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ នោច-
 សញ្ញាជនោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា កាម-
 រាគសញ្ញាជនំ បដិច្ច ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញា-
 ជនំ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តញ្ជៅ នោចសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តោចេវ នោចសញ្ញាជនោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ្ជៅ នោចសញ្ញា-
 ជនំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តញ្ជៅ នោចសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ នោច-
 សញ្ញាជនេ ខន្ធ បដិច្ច សញ្ញាជនោ ។ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តញ្ជៅ នោចសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោច សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោចេវ នោចសញ្ញាជនោ ច ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវពួកសញ្ញាជនៈ ។
 ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
 សញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយ គឺ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ក្តី អាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិន
 មែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួក
 សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បដិច្ចវារោ

ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វោ
 នោចសញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 សញ្ញាជនា ច ទ្វេ ខន្ធទ . . . ។ សញ្ញាជនព្វោ-
 វ សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វា សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វោ
 នោចសញ្ញាជនព្វា ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវ
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា កាមរាគសញ្ញាជនព្វា សម្បយុត្តកេ ច
 ខន្ធទ បដិច្ច ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ចក្កំ ។
 សញ្ញាជនព្វោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វា សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តព្វោ នោចសញ្ញាជនព្វា ធម្មំ បដិច្ច
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ នោចសញ្ញាជនោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វោ
 នោចសញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ធព្វា សញ្ញាជនេ ច បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ . . . ។ សញ្ញាជនព្វោសញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តព្វា សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វោ នោច
 សញ្ញាជនព្វា ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវសញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោច សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ នោច
 សញ្ញាជនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ពួកសញ្ញាជនៈក្តី
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជា
 សញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជា
 សញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ទិដ្ឋិសញ្ញា-
 ជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈផង
 នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចក្កៈ ។ ធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញា-
 ជនៈផង នូវពួកសញ្ញាជនៈផង នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ
 ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំង
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វោ នោចសញ្ញាជនំ ឯកំ
 ខន្ធពា កាមរាគសញ្ញាជនព្វា បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 ចក្កំ ។

[៦៧] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ សព្វត្ថ នវ កម្មេ នវ អាហារេ នវ
 អវិភតេ នវ ។

[៦៨] សញ្ញាជនព្វោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វា
 ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ-
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសញ្ញា-
 ជនំ បដិច្ច អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តព្វោ នោចសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជ-
 នោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វិចិ-
 តិក្ខាសហគតោ មោហោ ។ សញ្ញាជនព្វោ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តព្វា សញ្ញាជនសម្បយុត្តព្វោ នោច-
 សញ្ញាជនព្វា ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋិសញ្ញោជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
ខន្ធ ១ ប្រកបដោយសញ្ញោជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញោជនៈផង នូវ
កាមរាគសញ្ញោជនៈផង នូវខន្ធ ២ . . . ចក្កៈ ។

[៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៨] ធម៌ ជាសញ្ញោជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញោជនៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញោជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញោជនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ នូវវិចិ-
កិច្ចាសញ្ញោជនៈ ។ ធម៌ ជាសញ្ញោជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញោជនៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញោជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញោជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិកិច្ចា អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ។ ធម៌ ជា
សញ្ញោជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាសញ្ញោ-
ជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញោជនៈផង នូវធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញោជនៈ
តែមិនមែនជាសញ្ញោជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហារាពា

វិចិត្តិក្ខាសញ្ញាជនព្វ សម្បយុត្តកេ ច ខន្ទេ បដិច្ច
អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ។

[៦៩] នហេតុយា តីណិ នអធិបតិយា នវ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។
ឯវំ ឥតវេ ទ្វេ កណាធាបិ សហជាតវារោបិ កា-
តព្វោ បច្ចយវារោបិ និស្សយវារោបិ សំសដ្ឋ-
វារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ចវាវសទិសា^(១) ។

បញ្ហារាពា

[៧០] សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ-
ច ធម្មោ សញ្ញាជនស្សចេវ សញ្ញាជនសម្ប-
យុត្តស្សច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កា-
មរាគសញ្ញាជនំ ទិដ្ឋិសញ្ញាជនស្ស អវិជ្ជាសញ្ញាជ-
នស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ។ សញ្ញា-
ជនោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោច ធម្មោ សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តស្សចេវ នោចសញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តោច ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ

១ ម. បដិច្ច វាវសទិសោ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

គឺ អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវវិចិកិច្ចាសញ្ញាជនៈផង នូវពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។

[៦៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

ការរាប់ ២ យ៉ាងក្រៅនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំ-
សង្កវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[៧០] ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយហេ-
តុប្បដ្ឋយ គឺ កាមរាគសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈផង នៃ
អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ចក្កៈ ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ
ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកហេតុ ជាសញ្ញា-
ជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សញ្ញោជនោចេវ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោច ធម្មោ សញ្ញោជនស្សចេវ សញ្ញាជ-
 នសម្បយុត្តស្សច សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្សចេវ នោច-
 សញ្ញោជនស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កាមរាគសញ្ញោជនំ^(១) ទិដ្ឋិសញ្ញោជនស្ស អវិជ្ជា-
 សញ្ញោជនស្ស សម្បយុត្តកានព្វា ខន្ធនំ ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[៧១] សញ្ញោជនោចេវ សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ-
 ច ធម្មោ សញ្ញោជនស្សចេវ សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្ស-
 ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញោជ-
 នេ អារត្ត សញ្ញោជនា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ កាតព្វំ
 សញ្ញោជនេ អារត្ត សញ្ញោជនសម្បយុត្តោចេវ នោច-
 សញ្ញោជនា ខន្ធនំ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ កាតព្វំ
 សញ្ញោជនេ អារត្ត សញ្ញោជនា ច សញ្ញោជន-
 សម្បយុត្តា ច ខន្ធនំ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សញ្ញោជន-
 សម្បយុត្តោចេវ នោចសញ្ញោជនោ ធម្មោ សញ្ញោ-
 ជនសម្បយុត្តស្សចេវ នោចសញ្ញោជនស្ស ធម្មស្ស

១ ម. កាមរាគសញ្ញោជនោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃ ធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ កាមរាគសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈ និង អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៧១] ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយ អារម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសញ្ញាជនៈ ប្រារព្ធ នូវពួកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ ប្រកបដោយ សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ប្រារព្ធ នូវពួកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកសញ្ញាជនៈក្តី ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ប្រារព្ធ នូវពួកសញ្ញាជនៈ ទើបកើត ឡើង ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ-
 ចេវ នោចសញ្ញាជនេ ខន្ទេ អារត្ត សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោចេវ នោចសញ្ញាជនា ខន្ទា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោចេវ នោចសញ្ញាជនោ ធម្មោ សញ្ញា-
 ជនស្សចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សច ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ-
 នោចសញ្ញាជនេ ខន្ទេ អារត្ត សញ្ញាជនា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ នោចសញ្ញាជនោ
 ធម្មោ សញ្ញាជនស្សចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សច
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សចេវ នោចសញ្ញាជនស្សច
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោចេវ នោចសញ្ញាជនេ ខន្ទេ អារត្ត សញ្ញាជនា
 ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ច ខន្ទា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សញ្ញា-
 ជនោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោច សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោចេវ នោចសញ្ញាជនោ ច ធម្មោ សញ្ញាជនស្ស-
 ចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ តីណិ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
ជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។ ធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
សញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ
ពួកសញ្ញាជនៈ ប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ
ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកសញ្ញា-
ជនៈក្តី ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ
ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។
ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រ-
កបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
គឺ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៧២] សញ្ញោជនោចេវ សញ្ញោជនសម្បយុត្តោច
 ធម្មោ សញ្ញោជនស្សចេវ សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្សច
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 តីណិ ។ សញ្ញោជនសម្បយុត្តោចេវ នោចសញ្ញោជនោ
 ធម្មោ សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្សចេវ នោចសញ្ញោជ-
 នស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ឥមាសុ តិសុបិ
 បញ្ញាសុ អារម្មណាធិបតិបិ សហជាតាធិបតិបិ កា-
 តព្វា ។ សញ្ញោជនោចេវ សញ្ញោជនសម្បយុត្តោច
 សញ្ញោជនសម្បយុត្តោចេវ នោចសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ
 សញ្ញោជនស្សចេវ សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្សច ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ តីណិ ។

[៧៣] សញ្ញោជនោចេវ សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ-
 ច ធម្មោ សញ្ញោជនស្សចេវ សញ្ញោជនសម្បយុត្តស្ស-
 ច ធម្មស្ស អនន្តរយ្យច្ចយេន បច្ចយោ នវ និដ្ឋា-
 នាករណំ វិភជនា នត្ថិ អារម្មណាសទិសា ។
 សមនន្តរយ្យច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ សហជាតយ្យច្ច-
 យេន បច្ចយោ នវ ។ អញ្ញមញ្ញយ្យច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[៧២] ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ គឺ
 មានវារៈ ៣ ។ អារម្មណាធិបតិក្តី សហជាតាធិបតិក្តី បណ្ឌិត គប្បី
 ធ្វើ ក្នុងបញ្ហាទាំង ៣ នេះផងចុះ ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ
 មានវារៈ ៣ ។

[៧៣] ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាទេ ទាំងការ
 ចែក ក៏មិនមាន ដូចគ្នានឹងអារម្មណាប្បច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សមនន្តរប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

នវ ។ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ អារម្មណនយេន
កាតព្វ ។ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[៧៤] សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ នោចសញ្ញា-
ជនោ ធម្មោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សចេវ នោច-
សញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណិ ។ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ ឈានប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ តីណិ ។ មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នវ ។ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ វិប្បយុត្ត-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នវ ។ នត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ វិភតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ នវ ។ អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[៧៥] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អធិបតិ-
យា នវ អនន្តវេ នវ សមនន្តវេ នវ សហជាតេ នវ

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ (បច្ច័យទាំងឡាយ) បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ដោយអារម្មណន័យចុះ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។

[៧២] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិគតប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអវិគតប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 អាសវនេ នវ កម្មេ តីណិ អាហារេ តីណិ
 ឥន្ទ្រិយេ តីណិ ឈានេ តីណិ មក្កេ នវ សម្ម-
 យុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិភតេ នវ
 អវិភតេ នវ ។

[៧៦] សញ្ញោជនោចេវ សញ្ញោជនសម្មយុត្តោច
 ធម្មោ សញ្ញោជនស្សចេវ សញ្ញោជនសម្មយុត្តស្សច
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សន្និក្ខំ ។ ឯវំ នវ បញ្ញា កាតព្វា តីសុយេវ
 បទេសុ បរិវត្តេតព្វា នាណខណិកា នត្ថិ ។

[៧៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ សព្វត្ថ
 នវ នោអវិភតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៀ-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧៦] ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ បញ្ហាទាំង ៩ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ (បច្ច័យទាំងឡាយ) បណ្ឌិត គប្បីឲ្យប្រែប្រួល
ក្នុងបទទាំង ៣ ឯនានាខណិកៈ មិនមានឡើយ ។

[៧៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

៧៣

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកេ បដិច្ចវារោ

[៧៨] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ តីណិ ។
 សង្ខតំ ។ . . . នសមនន្តវេ តីណិ នឧបនិស្សយេ
 តីណិ នបុរេជាតេ តីណិ ។ សង្ខតំ ។ . . . នមក្កេ
 តីណិ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ នោ-
 នត្តិយា តីណិ នោវិតតេ តីណិ ។

[៧៩] នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ នវ . . .
 អធិបតិយា នវ អនុលោមបទានិ កាតញ្ចានិ . . .
 អវិតតេ នវ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកំ

បដិច្ចវារោ

[៨០] សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ សញ្ញាជនិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ សញ្ញាជនិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ សញ្ញា-
 ជនិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិ

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[៧៨] ក្នុងនអាមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៩] ក្នុងអាមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ពួកអនុលោមបទ បណ្ឌិត គប្បី-
ធ្វើចុះ . . . ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ចប់ សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៨០] ធម៌ ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ តែជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញា-
ជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ តែជាប្រយោជន៍
ដល់សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
តែជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ . . . មានបដិសន្ធិ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

យាវ អសញ្ញាសត្តា មហាក្វតា ។ សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តំ អសញ្ញាជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តោ អសញ្ញាជនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ អសញ្ញាជនិយំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តំ អសញ្ញាជនិយំ ធម្មំ . . . ។ ទ្វេ បញ្ញា កា-
 តព្វា ។ ឥមំ ទុកំ ច្ចុដ្ឋន្តរទុកេ លោកិយទុក-
 សទិសំ និដ្ឋានាការណំ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកំ និដ្ឋិតំ ។

គន្ថទុកំ

បដិច្ចវារោ

[៨១] កន្ថំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សីលព្វតបរាមាសំ កាយកន្ថំ បដិច្ច
 អភិជ្ឈាកាយកន្ថោ អភិជ្ឈាកាយកន្ថំ បដិច្ច សីលព្វ-
 តបរាមាសោ កាយកន្ថោ ឥទំសច្ចាភិទិវេសំ កាយកន្ថំ
 បដិច្ច អភិជ្ឈាកាយកន្ថោ អភិជ្ឈាកាយកន្ថំ បដិច្ច
 ឥទំសច្ចាភិទិវេសោ កាយកន្ថោ ។ កន្ថំ ធម្មំ បដិច្ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ និងពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ ដែលប្រាស
ចាកសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញា-
ជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ នូវ
ខន្ធ ២ . . . ។ នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនជា
ប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ . . . ។ បញ្ហា ទាំង ២ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ទុកៈនេះ ដូចគ្នានឹងលោកិយទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈ
ដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាទេ ។

ចប់ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកៈ ។

គន្ថទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៨១] គន្ថធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងដោតក្រង) អាស្រ័យ នូវគន្ថ-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ
នូវសីលពូតបរាមាសកាយគន្ថៈ សីលពូតបរាមាសកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ
នូវអភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវតទំសច្ចាភិនិវេស-
កាយគន្ថៈ (កាយគន្ថៈ គឺសេចក្តីប្រកាន់មាំ ថានេះជារបស់ពិត) តទំ-
សច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវអភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ (ទើបកើត
ឡើង) ។ នោគន្ថធម៌ (ធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងដោយក្រង) អាស្រ័យ

គន្ថទុកំ បដិច្ចវារោ

លោកន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្តោ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។ កន្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច កន្តោ ច លោកន្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា សីលព្វតបរាមាសំ កាយកន្តំ បដិច្ច អភិជ្ឈា-
 កាយកន្តោ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ
 រូបំ ចក្កំ ។ លោកន្តំ ធម្មំ បដិច្ច លោកន្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកន្តំ ឯកំ ខន្តំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . .
 បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា
 ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។ លោកន្តំ ធម្មំ បដិច្ច កន្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកន្តោ ខន្ធា បដិច្ច
 កន្តោ ។ លោកន្តំ ធម្មំ បដិច្ច កន្តោ ច លោកន្តោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា លោកន្តំ ឯកំ ខន្តំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា កន្តោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។
 កន្តញ លោកន្តញ ធម្មំ បដិច្ច កន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សីលព្វតបរាមាសំ កាយកន្តញ សម្ប-
 យុត្តកោ ច ខន្ធា បដិច្ច អភិជ្ឈាកាយកន្តោ ចក្កំ ។

គន្ថទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

នូវគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវគន្ថធម៌ (ទើបកើតឡើង) ។ គន្ថធម៌ក្តី
 នោគន្ថធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 អាស្រ័យ នូវសីលពូតបរាមាសកាយគន្ថៈ (ទើបកើតឡើង) (បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ នោគន្ថធម៌ អាស្រ័យ នូវនោគន្ថធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្ថៈ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ នូវ
 មហាកូត ១ . . . (ទើបកើតឡើង) ។ គន្ថធម៌ អាស្រ័យ នូវ
 នោគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ គន្ថៈ អាស្រ័យ នូវ
 ពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ថៈ (ទើបកើតឡើង) ។ គន្ថធម៌ក្តី នោគន្ថធម៌
 ក្តី អាស្រ័យ នូវនោគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ខន្ធ ៣ ផង ពួកគន្ថៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ មិន
 មែនជាគន្ថៈ នូវខន្ធ ២ . . . (ទើបកើតឡើង) ។ គន្ថធម៌ អាស្រ័យ
 នូវគន្ថធម៌ផង នូវនោគន្ថធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវសីលពូតបរាមាសកាយគន្ថៈផង នូវពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង (ទើបកើតឡើង) (បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ) ជាចក្កៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កន្តព្វ លោកន្តព្វ ធម្មំ បដិច្ច លោកន្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកន្តំ ឯកំ ខន្តព្វ កន្តេ ច
 បដិច្ច តយោ ខន្តា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ទ្វេ ខន្តេ
 . . . ។ កន្តព្វ លោកន្តព្វ ធម្មំ បដិច្ច កន្តោ ច
 លោកន្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា លោកន្តំ
 ឯកំ ខន្តព្វ សីលព្វតបរាមាសំ កាយកន្តព្វ បដិច្ច
 តយោ ខន្តា អភិជ្ឈាកាយកន្តោ ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ
 ទ្វេ ខន្តេ . . . ចក្កំ ។ សន្និទ្ធី ។ អារម្មណប្បច្ចយា
 អរិកតប្បច្ចយា ។

[៨២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
 តិយា នវ សព្វត្ថ នវ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ
 នវ អរិកតេ នវ ។

[៨៣] លោកន្តំ ធម្មំ បដិច្ច លោកន្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ លោកន្តំ ឯកំ
 ខន្តំ បដិច្ច តយោ ខន្តា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ទ្វេ
 ខន្តេ . . . អហេតុកប្បដិសន្និ យាវ អសញ្ញាសត្តា
 វិចិត្តិក្ខាសហកតេ ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្តេ បដិច្ច
 វិចិត្តិក្ខាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នោគន្ធជម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ធជម៌ផង នូវនោគន្ធជម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវ
 ខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្ធនៈផង នូវពួកគន្ធនៈផង នូវខន្ធ ២ . . . (ទើប
 កើតឡើង) ។ គន្ធជម៌ក្តី នោគន្ធជម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវគន្ធជម៌ផង
 នូវនោគន្ធជម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង
 អភិជ្ឈាកាយគន្ធនៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ មិនមែនជា
 គន្ធនៈផង នូវសីលពូតរាមាសកាយគន្ធនៈផង នូវខន្ធ ២ . . . (ទើប
 កើតឡើង បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
 ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋយ ព្រោះអវិគតប្បដ្ឋយ ។

[៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៣] នោគន្ធជម៌ អាស្រ័យ នូវនោគន្ធជម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវ
 ខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្ធនៈ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . អហេតុកប្បដ្ឋិ-
 សន្ធិ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា
 ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា
 ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ (ទើបកើតឡើង) ។

គន្ថទុកំ បដិច្ចវារោ

[៨៤] កន្ថំ ធម្មំ បដិច្ច លោកន្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នអាម្ពណាប្បច្ចយា កន្តេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ លោកន្ថំ ធម្មំ បដិច្ច លោកន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នអាម្ពណាប្បច្ចយា លោកន្តេ ខន្ធម បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ កន្តញ្ច លោ-
 កន្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច លោកន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអា-
 ម្ពណាប្បច្ចយា កន្តេ ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធម បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សន្ថិត្តំ ។ នអធិបតិប្បច្ចយា
 នវ ។ នអនន្តរាប្បច្ចយា តីណិ ។ នសមនន្តរាប្បច្ចយា
 តីណិ ។ នអញ្ញមញ្ញាប្បច្ចយា តីណិ ។ នឧបនិស្ស-
 យាប្បច្ចយា តីណិ ។

[៨៥] កន្ថំ ធម្មំ បដិច្ច កន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នបុរោជិតាប្បច្ចយា អរូបេ ឥទំសច្ចាភិទិវេសំ កាយ-
 កន្ថំ បដិច្ច អភិជ្ឈាកាយកន្តោ អភិជ្ឈាកាយកន្ថំ
 បដិច្ច ឥទំសច្ចាភិទិវេសោ កាយកន្តោ ។ អរូបេ
 សីលព្វតបរាមាសោ នត្តិ ឯវំ នវ បញ្ញា កាតញ្ច ។
 នបុរោជិតាប្បច្ចយា នវ ។ នអាសេវនាប្បច្ចយា នវ ។
 នកម្មាប្បច្ចយា តីណិ ។ នវិចាកាប្បច្ចយា នវ ។

គន្ថទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[៨២] នោគន្ថធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកគន្ថៈ (ទើប
 កើតឡើង) ។ នោគន្ថធម៌ អាស្រ័យ នូវនោគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប បដិសន្ធិ រហូតដល់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ថៈ (ទើបកើតឡើង) ។
 នោគន្ថធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ថធម៌ផង នូវនោគន្ថធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវ
 ពួកគន្ថៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង (ទើបកើតឡើង) ។ សេចក្តី
 បំប្រួញ ។ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ព្រោះនអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ព្រោះនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ព្រោះនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[៨៥] គន្ថធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវឥទ្ធិសច្ចាភិនិវេស-
 កាយគន្ថៈ ឥទ្ធិសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវអភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ
 ក្នុងអរូប (ទើបកើតឡើង) ។ ក្នុងអរូប មិនមានសីលពូតបរាមាសៈទេ
 ប្រស្នាទាំង ៩ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះផងចុះ ។ ព្រោះនបច្ចាជា-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។
 ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នអាហារប្បច្ចយា ឯកំ ។ នសង្ខិយប្បច្ចយា ឯកំ ។
 នឈានប្បច្ចយា ឯកំ ។ នមត្តប្បច្ចយា ឯកំ ។
 នសម្បយុត្តប្បច្ចយា តីណិ ។ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា នវ ។
 នោនត្តិប្បច្ចយា តីណិ ។ នោវិតតប្បច្ចយា តីណិ ។

[៨៦] នហេតុយា ឯកំ នអាម្ពុលោ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តវ តីណិ នសមនន្តវ
 តីណិ នអញ្ញមញ្ញោ តីណិ នឧបទិស្សយេ តីណិ
 នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នកម្ម តីណិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
 នសង្ខិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា
 តីណិ នោវិតតេ តីណិ ។

[៨៧] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្ពុលោ ឯកំ . . .
 នអធិបតិយា នវ ឯវំ កលោតព្វំ ។

[៨៨] នហេតុប្បច្ចយា អាម្ពុលោ ឯកំ . . .
 អនន្តវ ឯកំ អវិតតេ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ព្រោះនតន្ត្រីយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ព្រោះនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ព្រោះនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ព្រោះ
នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រីយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៧] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

[៨៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

គន្ថទុកំ បច្ចយវារោ

សហជាតវារោ បដិច្ចវាសទិសោ ។

បច្ចយវារោ

[៨៩] កន្ថំ ធម្មំ បច្ចយា កន្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ បដិច្ចសទិសោ ។ លោកន្ថំ ធម្មំ
 បច្ចយា លោកន្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 លោកន្ថំ ឯកំ ខន្ថំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា
 បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ . . .
 វត្ថុំ បច្ចយា លោកន្ថោ ខន្ធា ។ លោកន្ថំ ធម្មំ បច្ចយា
 កន្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកន្ថោ ខន្ធា
 បច្ចយា កន្ថោ វត្ថុំ បច្ចយា កន្ថោ ។ លោកន្ថំ ធម្មំ
 បច្ចយា កន្ថោ ច លោកន្ថោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា លោកន្ថំ ឯកំ ខន្ថំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 កន្ថោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . វត្ថុំ
 បច្ចយា កន្ថោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ។ កន្ថញ
 លោកន្ថញ ធម្មំ បច្ចយា កន្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សីលព្វតបរាមាសំកាយកន្ថញ សម្ប-
 យុត្តកេ ច ខន្ធា បច្ចយា អភិជ្ឈាកាយកន្ថោ

គន្ថទុកៈ បច្ចយវារៈ

សហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចយវារៈ

[៨៧] គន្ថធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ មានវារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នោគន្ថធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ មិនមែន ជាគន្ថៈ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងពួក ខន្ធ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ នឹងមហាកូត ១ ... ពួកខន្ធ មិនមែន ជាគន្ថៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ (ទើបកើតឡើង) ។ គន្ថធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកគន្ថៈ ពឹង ផ្អែក នឹងពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ថៈ ពួកគន្ថៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ (ទើប កើតឡើង) ។ គន្ថធម៌ក្តី នោគន្ថធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នោគន្ថធម៌ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ពួកគន្ថៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្ថៈ នឹងខន្ធ ២ ... ពួក គន្ថៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ (ទើបកើតឡើង) ។ គន្ថធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងគន្ថធម៌ផង នឹងនោគន្ថធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ ពឹងផ្អែក នឹងសីលពូតបរាមាសកាយគន្ថៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង (បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ)

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ចក្កំ សីលព្វតបរាមាសំ កាយកន្តេព្វ វត្ថុព្វ បច្ចុយា
 អភិជ្ឈាកាយកន្តោ ចក្កំ ។ កន្តេព្វ លោកន្តេព្វ ធម្មំ
 បច្ចុយា លោកន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា
 លោកន្តំ ឯកំ ខន្ធព្វ កន្តេ ច បច្ចុយា តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . កន្តេ ច
 វត្ថុព្វ បច្ចុយា លោកន្តោ ខន្ធា ។ កន្តេព្វ លោកន្តេព្វ
 ធម្មំ បច្ចុយា កន្តោ ច លោកន្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចុយា លោកន្តំ ឯកំ ខន្ធព្វ សីលព្វតបរា-
 មាសំ កាយកន្តេព្វ បច្ចុយា តយោ ខន្ធា អភិជ្ឈា-
 កាយកន្តោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានព្វ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . .
 ចក្កំ សីលព្វតបរាមាសំ កាយកន្តេព្វ វត្ថុព្វ បច្ចុយោ
 អភិជ្ឈាកាយកន្តោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ចក្កំ ។

[៩០] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ អវិកតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ អភិជ្ឈាកាយគន្លះ ពីងផ្អែក នឹងសីលពូតបរាមា-
សកាយគន្លះផង នឹងវត្ថុផង (ទើបកើតឡើង) (បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ) ឲ្យ
ជាចក្កៈផងចុះ ។ នោគន្ធជម៌ ពីងផ្អែក នឹងគន្ធជម៌ផង នឹងនោគន្ធជម៌
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្លះផង នឹងពួកគន្លះផង នឹងខន្ធ ២
. . . ពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្លះ ពីងផ្អែក នឹងពួកគន្លះផង នឹងវត្ថុផង
(ទើបកើតឡើង) ។ គន្ធជម៌ក្តី នោគន្ធជម៌ក្តី ពីងផ្អែក នឹងគន្ធជម៌ផង
នឹងនោគន្ធជម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺខន្ធ ៣ ផង
អភិជ្ឈាកាយគន្លះផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ មិនមែន
ជាគន្លះផង នឹងសីលពូតបរាមាសកាយគន្លះផង នឹងខន្ធ ២ . . . (បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ អភិជ្ឈាកាយគន្លះក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
ពីងផ្អែក នឹងសីលពូតបរាមាសកាយគន្លះផង នឹងវត្ថុផង ទើបកើតឡើង
(បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។

[៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ។

គន្ថទុកំ បច្ចយវាពោ

[៩១] នោកន្ថំ ធម្មំ បច្ចយា នោកន្ថោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នោកន្ថំ ឯកំ
 ខន្ថំ បច្ចយា តយោ ខន្ថា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ថេ . . . បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញាសត្តា ចក្កាយតនំ
 បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា កាយ-
 វិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា នោកន្ថោ ខន្ថា
 វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ឧទ្ធចូសហគតេ ខន្ថេ ច វត្ថុញ
 បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធចូសហគតោ មោ-
 ហោ ។ សន្និទ្ធកំ ។

[៩២] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ ឯវំ កណោតព្វំ ។

[៩៣] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ . . .
 នអធិបតិយា នវ នោវិតតេ តីណិ ។

[៩៤] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ . . .
 អវិតតេ ឯកំ ។ និស្សយវាពេមិ បច្ចយវាសទិ-
 សោវ ។ សំសដ្ឋវាពេមិ សម្បយុត្តវាពេមិ នវ បញ្ញា
 កាតញ រូបំ នត្ថិ ។

គន្ថទុកៈ បច្ចយវារៈ

[៧១] នោគន្ថធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹង ខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្ថៈ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ . . . បដិសន្ធិ រហូត ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខាយតនៈ កាយ- វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ថៈ ជា អហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកប ដោយឧទ្ធច្នៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកប ដោយឧទ្ធច្នៈផង នឹងវត្ថុផង (ទើបកើតឡើង) ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[៧២] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

[៧៣] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប- ដ្ឋយ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ . . . ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ សូម្បីនិស្សយវារៈ ក៏ប្រហែល គ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។ សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បី ធ្វើ ឲ្យជាប្រស្នា ៧ ឯរូប មិនមានទេ ។

បញ្ហាវារោ

[៩៥] កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 កន្តានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោ ធម្មោ
 នោកន្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តា
 ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្តានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច
 រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោ ធម្មោ
 កន្តស្ស ច នោកន្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ កន្តា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្តានំ កន្តាណញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូទានំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកន្តោ ធម្មោ នោ-
 កន្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោ-
 កន្តា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្តានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នាណញ្ច រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។
 នោកន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នោកន្តា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ កន្តានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស
 ច នោកន្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បញ្ហាវារោ

[៩៥] គន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធាម៍ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាគន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកគន្ធាម៍ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធាម៍ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាគន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធាម៍ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធាម៍ផង នៃនោគន្ធាម៍ ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាគន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធាម៍ នៃពួកគន្ធាម៍ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធាម៍ ដោយហេតុ- ប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ មិនមែនជាគន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធាម៍ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ បដិសន្ធិ ។ នោ- គន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធាម៍ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ មិនមែន ជាគន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកគន្ធាម៍ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នោ- គន្ធាម៍ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធាម៍ផង នៃនោគន្ធាម៍ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ

លោកន្តា ហេតុ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធានំ កន្តានញ
 ចិត្តសមុដ្ឋាណានញ រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កន្តោ ច លោកន្តោ ច ធម្មា កន្តស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តា ច លោកន្តា ច ហេតុ
 សម្បយុត្តកាណំ កន្តានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កន្តោ ច លោកន្តោ ច ធម្មា លោកន្តស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តា ច លោកន្តា ច ហេតុ
 សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណានញ រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោ ច លោកន្តោ ច
 ធម្មា កន្តស្ស ច លោកន្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ កន្តា ច លោកន្តា ច ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកាណំ ខន្ធានំ កន្តានញ ចិត្តសមុដ្ឋាណានញ រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៩៦] កន្តោ ធម្មា កន្តស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តេ អារត្ត កន្តា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ។ មូលំ កាតតំ កន្តេ អារត្ត លោកន្តា ខន្ធា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ កាតតំ កន្តេ អារត្ត កន្តា ច
 សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ លោកន្តោ ធម្មា
 លោកន្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ

គន្ថទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ ពួកហេតុ មិនមែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់
 នៃពួកគន្ថៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ថធម៌
 ក្តី នោគន្ថធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 ហេតុ ជាគន្ថៈផង ជានោគន្ថៈផង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ថៈ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ថធម៌ក្តី នោគន្ថធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ថ-
 ធម៌ ដោយហេតុបច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាគន្ថៈផង ជានោគន្ថធម៌ផង
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ថធម៌ក្តី នោគន្ថធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ផង
 នៃនោគន្ថធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាគន្ថៈក្តី ជានោ-
 គន្ថៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកគន្ថៈផង នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៦] គន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ ដោយអារម្មណប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ពួកគន្ថៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកគន្ថៈ ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ថៈ កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រារព្ធ នូវពួកគន្ថៈ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ពួកគន្ថៈ
 ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកគន្ថៈ ។
 នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ថធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . តំ បច្ចុ-
 វេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ បច្ចុវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា
 ឈានំ បច្ចុវេក្ខតិ អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចុ-
 វេក្ខតិ ផលំ បច្ចុវេក្ខតិ ជិញ្ញានំ បច្ចុវេក្ខតិ ជិញ្ញានំ
 កោត្រភុស្ស វោទានស្ស មក្កស្ស ផលស្ស អារដ្ឋនាយ
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អរិយា នោកន្តេ បហីនេ
 កិលេសេ . . . វិក្ខម្ហិតេ កិលេសេ បច្ចុវេក្ខតិ បុព្វេ
 . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ នោកន្តេ ខន្តេ អនិច្ចតោ . . .
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ជិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ
 ជិញ្ញាយ សោតណតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ ចេតោបរិ-
 យញ្ញាលោន នោកន្តេចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ ជានាតិ
 អាកាសានញ្ញាយតនំ វិញ្ញាលាញ្ញាយតនស្ស អា-
 កិញ្ញញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស រូបា-
 យតនំ ចក្កុវិញ្ញាលាស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 លាស្ស នោកន្តា ខន្តា ឥទ្ធិវិញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិ-
 យញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថា-
 កម្មុបកញ្ញាលាស្ស អនាគតំសញ្ញាលាស្ស អារដ្ឋនាយ
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ នោកន្តោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . បុគ្គល
 ពិចារណា នូវកុសលកម្មនោះ ពិចារណា នូវពួកកុសលកម្ម ដែល
 បានសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញ អំពីឈាន ហើយពិចា-
 រណា នូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ហើយពិចារណា
 នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន
 ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ វោទានៈ មគ្គ ផល និងការពិចារណា ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ (ពិចារណា) នូវពួកកិលេស មិនមែន
 ជាគន្លុះ ដែលលះបង់ហើយ . . . ពិចារណា នូវពួកកិលេស
 ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ក្នុងកាលមុន . . . នូវចក្ខុ . . .
 នូវវត្ថុ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្លុះ ថាមិនទៀង . . . ទោមនស្ស
 កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង
 ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល អ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត
 មិនមែនជាគន្លុះ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញាញ្ញាយតនៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកខន្ធ
 មិនមែនជាគន្លុះ ជាបច្ច័យ នៃកិរិយាពិចារណា នូវឥទ្ធិវិធាញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ
 និងអនាគតិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធជម៌

គន្ថទុកំ បញ្ញាវារោ

កន្ថស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ
 . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ កត្វា តំ អស្សាទេតិ
 អភិទន្ធពតិ តំ អារព្ព វាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . .
 ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .
 ទោកន្តេ ខន្តេ អស្សាទេតិ អភិទន្ធពតិ តំ អារព្ព វាគោ
 ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ ទោកន្តោ
 ធម្មា កន្ថស្ស ច ទោកន្ថស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោ-
 សថកម្មំ កត្វា តំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធពតិ តំ អារព្ព
 កន្តោ ច សម្មយុត្តកា ច ខន្តោ ឧប្បជ្ជន្តិ បុព្វេ
 សុចិណ្ណានិ . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ . . . ចក្កំ
 . . . វត្ថុំ . . . ទោកន្តេ ខន្តេ អស្សាទេតិ អភិទន្ធពតិ
 តំ អារព្ព កន្តោ ច សម្មយុត្តកា ច ខន្តោ ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 កន្តោ ច ទោកន្តោ ច ធម្មា កន្ថស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ អារព្ព កាតព្វា ។

គន្ថទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះកុសលកម្ម នោះ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ដែលសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាល មុន . . . ចេញ អំពីឈាន (ហើយពិចារណា) នូវឈាន . . . នូវ ចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកខន្ធ មិនមែនជា គន្ថៈ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ។ នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ផង នៃនោគន្ថធម៌ ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះកុសលកម្ម នោះ ពួកគន្ថៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវ កុសលកម្មនោះ ដែលខ្លួនសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អំពីឈាន (ហើយពិចារណា) នូវឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ថៈ ពួក គន្ថៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ។ គន្ថធម៌ក្តី នោគន្ថធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ដែលបណ្ឌិត ត្រូវប្រារព្ធធ្វើ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៩៧] កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស អធិប-
តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ អារម្មណាសទិសា ករុ-
ការម្មណា កាតព្វា ។ លោកន្តោ ធម្មោ លោ-
កន្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ
. . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . បុព្វេ . . . លាណ . . .
អរិយា មគ្គា . . . ផលំ . . . និព្វានំ . . . និព្វានំ កោត្រិ-
ភុស្ស វោទានស្ស មគ្គស្ស ផលស្ស អធិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . លោកន្តេ ខន្ធករុ
កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ ករុ កត្វា រាគោ
ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ
លោកន្តាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានព្វា រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោ-
កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
ណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ
. . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . លាណ . . . ចក្កំ . . .
វត្ថុំ . . . លោកន្តេ ខន្ធករុ កត្វា តំ អស្សាទេតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[៩៧] គន្ធធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធធធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងអារម្មណាប្បច្ច័យ មានអារម្មណ៍ជាទីគោរព ដែលបណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ។ នោគន្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ អំពីមគ្គ . . . នូវផល . . . នូវព្រះនិព្វាន . . . ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រភូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ធ្វើ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ធីៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវខន្ធ នោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ មិនមែនជា គន្ធីៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធធម៌ ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ដែល សន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវ វត្ថុ . . . ធ្វើ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ធីៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ

គន្ថទុកំ បញ្ញាវារោ

អភិណ្ណតិ តំ ករុំ កត្វា វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ នោកន្តាធិបតិ កន្តានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកន្តោ ធម្មោ
 កន្តស្ស ច នោកន្តស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
 ណាធិបតិ ទានំ ... នោកន្តោ ខន្តោ ករុំ កត្វា
 អស្សាទេតិ អភិណ្ណតិ តំ ករុំ កត្វា កន្តា ច
 សម្បយុត្តកា ច ខន្តា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ
 នោកន្តាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្តានំ កន្តានព្វា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានព្វា រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កន្តោ ច នោកន្តោ ច ធម្មា កន្តស្ស ធម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ តីណិ ។

[៩៨] កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រយ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា កន្តា បច្ឆិ-
 មាទំ បច្ឆិមាទំ កន្តានំ អនន្តរយ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កន្តោ ធម្មោ នោកន្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរយ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា កន្តា បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ នោ-
 កន្តានំ ខន្តានំ អនន្តរយ្យច្ចយេន បច្ចយោ កន្តា វុដ្ឋា-
 នស្ស អនន្តរយ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោ ធម្មោ

គន្ថទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

រីករាយ ចំពោះខន្ធនោះ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ
 នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ មិន
 មែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោគន្ថ-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ផង នៃនោគន្ថធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ
 នូវទាន . . . ធ្វើ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ថៈ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ ពួកគន្ថៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិ មិនមែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួក
 គន្ថៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិបច្ច័យ ។ គន្ថធម៌ក្តី
 នោគន្ថធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ គឺ មានវារៈ ព ។

[៩៨] គន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកគន្ថៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្ប-
 ច្ច័យ ។ គន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ថធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 គន្ថៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ថៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ ពួកគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ គន្ថធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កន្តស្ស ច នោកន្តស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា កន្តា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ កន្តាណំ
 សម្បយុត្តកានព្វា ខន្តាណំ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នោកន្តោ ធម្មោ នោកន្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ច-
 យេន បច្ចយោ តីណិ ទ្វេ អារដ្ឋនា កាតព្វា បប-
 មោ នត្ថិ ។ កន្តោ ច នោកន្តោ ច ធម្មា កន្តស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ឯកម្មិ
 វុដ្ឋាណំ កាតព្វំ មជ្ឈេ ។ កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស
 ធម្មស្ស សមនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ សហ-
 ជាតវ្យច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ អញ្ញមញ្ញវ្យច្ចយេន ។
 បច្ចយោ នវ ។ និស្សយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[៩៩] កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ-
 បនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្ស-
 យោ កន្តា កន្តាណំ . . . តីណិ ។ នោកន្តោ ធម្មោ
 នោកន្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរវ្យច្ចយេន បកត្ថបនិ-
 ស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សា-
 យ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃគន្ធដ័ក្ខន្ធវិសេស នៃនោគន្ធដ័ក្ខន្ធវិសេស ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ គឺ ពួកគន្ធាៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ធាៈ ក្រោយ ។ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកិក្ខន្ធវិសេស ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធាៈ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធាៈ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ការរំពឹង ពីរយ៉ាង បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ វារៈជាបឋម មិនមានទេ ។ គន្ធាៈក្តី នោគន្ធាៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ធាៈ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ រដ្ឋានៈ ១ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងវារៈជាកណ្តាល ។ គន្ធាៈ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធាៈ ដោយសមនន្តរវប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិវប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញមញ្ញវប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយវប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។

[៩៩] គន្ធាៈ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធាៈ ដោយឧបនិស្សយវប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្សយ អនន្តរវប្បច្ច័យ និងបកត្ថបនិស្សយ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្សយ គឺ ពួកគន្ធាៈ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកគន្ធាៈ... មានវារៈ ៣ ។ នោគន្ធាៈ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធាៈ ដោយឧបនិស្សយវប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្សយ អនន្តរវប្បច្ច័យ និងបកត្ថបនិស្សយ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ

គន្ថទុកំ បញ្ញាវារោ

សីលំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ
 ទេតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនា-
 សនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។ ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកន្តោ ធម្មោ កន្ថស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ហា-
 បនិស្សយោ អនន្តបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ មាណំ
 ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ
 ឧបនិស្សាយ ទាលំ ហនតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ
 សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ រាគស្ស ។ បេ ។ បត្ត-
 នាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកន្តោ
 ធម្មោ កន្ថស្ស ច នោកន្ថស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ហាបនិស្សយោ អនន្ត-
 បនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ថប-
 និស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ
 កណ្ណាតិ សីលំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ
 ទាលំ ហនតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ សទ្ធា ។ បេ ។
 សេនាសនំ កន្ថានំ សម្បយុត្តកានញ ខន្ថានំ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថោ ច នោកន្តោ ច ធម្មោ

គន្ថទុកៈ បញ្ហាវារៈ

នូវសីល . . . ។ បេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈហើយ
 ឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។ នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូប-
 និស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា
 ហើយដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល . . . ។ បេ ។
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក
 នូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ។ ប ។
 នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃគន្ថធម៌ផង នៃនោគន្ថធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯ
 បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយដំឡើង នូវ
 មានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល . . . ។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវ
 សេនាសនៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃី
 សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថៈផង ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ថធម៌ក្តី នៃនោគន្ថធម៌ក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កន្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តប-
និស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ តីណិ អារម្ម-
ណានយេន កាតញ្ច ។

[១០០] លោកន្តោ ធម្មោ លោកន្តស្ស ធម្មស្ស
បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុ-
បុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អនិច្ច-
តោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ
បស្សតិ ទិញាយ សោតនាតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ
រូបាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ផោដ្ឋញាយតនំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កុវិញ្ញា-
ណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ លោ-
កន្តានំ ឧន្តានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោ-
កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្ម-
ណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ
អារព្ព រាភោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ ទោម-
នស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ កន្តានំ បុរេជាត-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃគន្ធដម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្តាប-
និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ
បានដល់វារៈទាំង ៣ ដែលបណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ដោយន័យដូចជាអារម្ម-
ណាប្បច្ច័យដែរ ។

[១០០] នោគន្ធដម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធដម៌ ដោយបុរេជា-
តប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណា-
បុរេជាត គឺ នូវចក្ក . . . នូវវត្ថុ ថាមិនឡើង . . . ទោមនស្ស
កើតឡើង (បុគ្គល) ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ក ឬ នូវសំឡេង
ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វា-
យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុ-
យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
កាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ធនៈ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធដម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធដម៌ ដោយបុរេជា-
តប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណា-
បុរេជាត គឺ វត្ថុ បុគ្គល នូវចក្ក . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះ
វត្ថុ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ
។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជា
បច្ច័យ នៃពួកគន្ធនៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធដម៌ ជាបច្ច័យ

គន្ថទុកំ បញ្ញាវារោ

នោកន្ថស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិនន្ធព្ថិតិ តំ អារព្ព រាគោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ កន្ថា
 ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ
 វត្ថុ កន្ថានំ សម្បយុត្តកានព្វា ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តីណិ ។ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១០១] នោកន្ថោ ធម្មោ នោកន្ថស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណខណិកា ។
 សហជាតា នោកន្ថោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វា រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នាណខណិកា នោកន្ថោ ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ
 កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោ-
 កន្ថោ ធម្មោ កន្ថស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ នោកន្ថោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្ម-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកន្ថោ ធម្មោ កន្ថស្ស ច

គន្ថទុក្ខៈ បញ្ហាវារៈ

នៃគន្ថធម៌ផង នៃនោគន្ថធម៌ផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ៍បុរេជាត គឺ បុគ្គល នូវចក្ខុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះវត្ថុ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ . . . ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកគន្ថៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ។

[១០១] នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ថធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា មិនមែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា មិនមែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា មិនមែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

លោកន្តស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 លោកន្តោ ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ កន្តានព្វ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 លោកន្តោ ធម្មោ លោកន្តស្ស ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឯកំ ។ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ លានប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ តីណិ ។ មត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 នវ ។ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១០២] កន្តោ ធម្មោ លោកន្តស្ស ធម្មស្ស វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សន្និទ្ធីតំ ។ លោកន្តោ ធម្មោ លោកន្តស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សន្និទ្ធីតំ ។ លោកន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ
 កន្តានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកន្តោ
 ធម្មោ កន្តស្ស ច លោកន្តស្ស ច ធម្មស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ កន្តានំ សម្មយុ-
 ត្តកានព្វ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កន្តោ ច លោកន្តោ ច ធម្មោ លោកន្តស្ស ធម្មស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នៃនោគន្ធជម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា មិនមែនជាគន្ធុៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ៃពួកគន្ធុៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធជម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធជម៌ ដោយ
 វិបាកប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ។

[១០២] គន្ធជម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធជម៌ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នោ-
 គន្ធជម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធជម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នោគន្ធជម៌
 ជាបច្ច័យ នៃគន្ធជម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ធុៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធជម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃគន្ធជម៌ផង នៃនោគន្ធជម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេ-
 ជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ធុៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ គន្ធជម៌ក្តី នោគន្ធជម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធជម៌

វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
សង្ខតំ ។

[១០៣] កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ បដិច្ចសទិសំ ។ កន្តោ ធម្មោ
នោកន្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា កន្តា សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា កន្តា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោ ធម្មោ
កន្តស្ស ច នោកន្តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឯកំ បដិច្ចសទិសំ ។ នោកន្តោ ធម្មោ នោ-
កន្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សង្ខតំ ។ នោ-
កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតា នោកន្តា ខន្ធា
កន្តានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ
អស្សាទេតិ អភិណន្ទតិ តំ អារត្ត រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ វត្ថុ កន្តានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នោកន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ច នោកន្តស្ស ច ធម្មស្ស

គន្ថទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី
បំប្រួញ ។

[១០៣] គន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ គឺ
មានវារៈ ១ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ គន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃនោគន្ថធម៌ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺ ពួកគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួក
ចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកគន្ថៈ ជា
បច្ច័យ នៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ ។ គន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃគន្ថធម៌ផង នៃនោគន្ថធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ គឺ មានវារៈ ១
ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ថ-
ធម៌ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អា-
ហារ និងតន្ត្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃគន្ថធម៌ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
សហជាត គឺពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថៈ
ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ ។ បុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ
ចំពោះវត្ថុ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវត្ថុ
នោះ ។ លេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថៈ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយ ។
នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ផង នៃនោគន្ថធម៌ផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតោ នោកន្តោ ឯកោ ខន្តោ តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្តានំ
 កន្តានញ ចិត្តសមុដ្ឋាណាញ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ
 អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព កន្តា ច សម្បយុត្តកា ច ខន្តា
 ឧប្បជ្ជន្តិ វត្ថុ កន្តានំ សម្បយុត្តកាណញ ខន្តានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោ ច នោកន្តោ ច ធម្មា
 កន្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ សីលព្វតបរាមាសោ កាយ-
 កន្តោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្តា អភិជ្ឈាកាយកន្តស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ។ សហជាតោ សី-
 លព្វតបរាមាសោ កាយកន្តោ ច វត្ថុ ច អភិជ្ឈាកាយ-
 កន្តស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ។ កន្តោ ច
 នោកន្តោ ច ធម្មា នោកន្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អា-
 ហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ នោកន្តោ ឯកោ ខន្តោ
 ច កន្តា ច តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្តានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណាញ រូចានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្តេ . . . សហជាតោ កន្តា
 ច វត្ថុ ច នោកន្តានំ ខន្តានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្លុះ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកគន្លុះផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ នូវចក្ក . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះវត្ថុ ពួកគន្លុះក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្លុះផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ គន្លងធម៌ក្តី នោគន្លងធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្លងធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ សីលពូតបរាមាសកាយគន្លុះផង សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យ នៃអភិជ្ឈាកាយគន្លុះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ (បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សហជាត គឺ សីលពូតបរាមាសកាយគន្លុះផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃអភិជ្ឈាកាយគន្លុះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ (បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ គន្លងធម៌ក្តី នោគន្លងធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោគន្លងធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងតន្ត្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្លុះក្តី ពួកគន្លុះក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . សហជាត គឺ ពួកគន្លុះផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្លុះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ

គន្ថទុកំ បញ្ញាវារោ

សហជាតា កន្ថា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋាណាណញ្ច
 រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា កន្ថា ច
 សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កា-
 យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា កន្ថា ច
 កតន្និដ្ឋាវោ អាហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា កន្ថា ច រូបដីវិតិទ្ធិ-
 យញ្ច កដត្តារូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថោ
 ច នោកន្ថោ ច ធម្មា កន្ថស្ស ច នោកន្ថស្ស ច
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេ-
 ជាតំ ។ សហជាតោ នោកន្ថោ ឯកោ ខន្ធា ច
 សីលពូតបរាមាសោ កាយកន្ថោ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ
 អភិជ្ឈាកាយកន្ថស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋាណាណញ្ច រូចានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ។ សហជាតោ សី-
 លពូតបរាមាសោ កាយកន្ថោ ច វត្ថុ ច អភិជ្ឈាកា-
 យកន្ថស្ស ច សម្បយុត្តកាណញ្ច ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ចក្កំ ។

[១០៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ សព្វត្ថ
 នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ

គន្ថទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

សហជាត គឺ ពួកគន្ថៈផង ពួកមហាក្ខតផង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកគន្ថៈផង ពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យ នៃបុរេជាតកាយនេះ ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ
បច្ឆាជាត គឺ ពួកគន្ថៈផង កពឡឡិវ្ហាវហារផង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺ ពួកគន្ថៈផង រូបជីវិត្រិយផង
ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ គន្ថធម៌ក្តី នោគន្ថធម៌
ក្តីជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ផង នៃនោគន្ថធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន-
ដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្ថៈ
ផង សីលពូតបរាមាសកាយគន្ថៈផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃ
អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
(បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សហជាត គឺ សីលពូត-
បរាមាសកាយគន្ថៈផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃអភិជ្ឈាកាយគន្ថៈផង នៃ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ (បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ) ឲ្យជា
ចក្កៈផងចុះ ។

[១០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

តីណិ អាសវនេ នវ កម្ម តីណិ វិចារកេ ឯកំ
អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ តីណិ ឈានេ តីណិ មក្ក
នវ សម្មយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា នវ
នត្ថិយា នវ វិកតេ នវ អវិកតេ នវ ។

[១០៥] កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោ
ធម្មោ នោកន្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
កន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ច នោកន្តស្ស ច ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកន្តោ
ធម្មោ នោកន្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ កិម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
ហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១០៥] គន្ធធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធធធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 គន្ធធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោគន្ធធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ធធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធធធម៌ផង នៃនោ-
 គន្ធធធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 នោគន្ធធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

គន្ថទុកំ បញ្ញាវារោ

លោកន្តោ ធម្មា កន្ថស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ លោកន្តោ ធម្មា កន្ថស្ស ច លោកន្ថស្ស
 ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោ ច លោកន្តោ
 ច ធម្មា កន្ថស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ កន្តោ ច លោកន្តោ ច ធម្មា
 លោកន្ថស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោ
 ច លោកន្តោ ច ធម្មា កន្ថស្ស ច លោកន្ថស្ស ច
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១០៦] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ សព្វត្ថ
 នវ នោអរិកតេ នវ ។

គន្ថទុកៈ បញ្ញាវារៈ

នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោគន្ថធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌
 ផង នៃនោគន្ថធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ថធម៌ក្តី នោគន្ថធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថ-
 ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ថធម៌ក្តី នោគន្ថធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃនោគន្ថធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយស-
 ហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បច្ច័យ ។ គន្ថធម៌ក្តី នោគន្ថធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថធម៌ផង
 នៃនោគន្ថធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
 ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងនោអវិគតប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១០៧] ហេតុប្បច្ចយា នហារម្មណោ នវ ។
សង្ខតំ ។ . . . នសមនន្តវេ នវ នអញ្ញមញ្ញេ តីណិ
នឧបនិស្សយេ នវ សព្វត្ថ នវ នមក្កេ នវ នសម្ប-
យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្ថិយា នវ នោ-
វិតតេ នវ ។

[១០៨] នហេតុប្បច្ចយា ហារម្មណោ នវ . . .
អធិបតិយា នវ អនុលោមបទានំ បរិបុណ្ណានិ កា-
តព្វានិ . . . អវិតតេ នវ ។

គន្ថទុកំ និដ្ឋិតំ ។

គន្ថនិយទុកំ

បដិច្ចវារោ

[១០៩] កន្ថនិយំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថនិយោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថនិយំ ឯកំ ខន្ធា . . . ។
សង្ខតំ ។ យថា ច្ចុដ្ឋន្តវទុកេ លោកិយទុកំ ឯវ
វិកតិតព្វំ និដ្ឋានាករណំ ។

គន្ថនិយទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

[១០៧] ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មានវារៈ ៩
ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មានវារៈ ៩
មូល ៩ ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ
មានវារៈ ៩ ។

[១០៨] ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មានវារៈ ៩ ព្រោះនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ
. . . ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មានវារៈ ៩ អនុលោមបទទាំងឡាយ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ ឲ្យបរិបូណ៌ . . . ក្នុងនិរុទ្ធិយុទ្ធិយ មានវារៈ ៩ ។

ចប់ គន្ថទុក្ខៈ ។

គន្ថនិយមៈ

បដិច្ចវារៈ

[១០៩] គន្ថនិយមៈ (ធម៌ ដែលគួរដល់គន្ថៈ) អាស្រ័យ
នូវគន្ថនិយមៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ជាគន្ថ-
និយៈ . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ លោកិយទុក្ខៈ ក្នុងចូឡន្តរទុក្ខៈ
យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីចែករំលែក យ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យ
ផ្សេង ។ គ្នាទេ ។

ចប់ គន្ថនិយមៈ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកំ

បដិច្ចវារោ

[១១០] កន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថសម្បយុត្តំ
 ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។
 កន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថសម្បយុត្តោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតេ ខន្ធធ្វេ
 បដិច្ច លោកោ ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទោមនស្ស-
 សហកតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ។
 កន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថសម្បយុត្តោ ច កន្ថវិប្ប-
 យុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថសម្ប-
 យុត្តំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតំ
 ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា លោកោ ច ចិត្តសមុ-
 ដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ទោមនស្សសហកតំ ឯកំ
 ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា បដិយញា ចិត្តសមុដ្ឋានញា
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ កន្ថវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច

គន្ថសម្បយុត្តទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១១០] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ (ធម៌ ដែលប្រកបដោយគន្ថៈ) អាស្រ័យ នូវគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាគន្ថសម្បយុត្ត នូវខន្ធ ២ . . . ។

គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ លោកៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយលោកៈ បដិយៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស ។ ពួកគន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី ពួកគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយគន្ថៈ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ផង លោកៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិតែប្រកបដោយលោកៈ នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ផង បដិយៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស នូវខន្ធ ២ . . . ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ត-
 វិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិយំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បដិច្ច . . . ។ សន្ធិត្តំ ។
 កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា បដិយំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា
 ខន្ធា ។ កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច កន្តសម្បយុត្តោ
 ច កន្តវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ បដិយំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ កន្តសម្បយុត្តញ្ច
 កន្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហ-
 កតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច លោកញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធ . . . ទោមនស្សសហកតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច បដិយញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ កន្តសម្បយុត្តញ្ច
 កន្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកគន្ធនៈ នូវខន្ធ ២
 ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវបដិមៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ... ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវ
 គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 អាស្រ័យ នូវបដិមៈ ។ ពួកគន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី ពួកគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី
 អាស្រ័យ នូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវលោកៈ ដែល
 ប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ
 នូវបដិមៈ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង
 នូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិតែប្រកបដោយលោកៈផង នូវ
 លោកៈផង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រ-
 កបដោយទោមនស្សផង នូវបដិមៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ គន្ធវិ-
 ប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង

កន្ថសម្បយុត្តទុកំ បដិច្ចវារោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថសម្បយុត្តោ ខន្ធ ច
មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទិដ្ឋិតត-
វិប្បយុត្តលោកសហកតេ ខន្ធ ច លោកញ្ច បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទោមនស្សសហកតេ ខន្ធ ច
បដិយញ្ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ កន្ថសម្បយុត្តញ្ច
កន្ថវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កន្ថសម្បយុត្តោ ច កន្ថ-
វិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ទិដ្ឋិតត-
វិប្បយុត្តលោកសហកតំ ឯកំ ខន្ធចញ្ច លោកញ្ច បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ទោ-
មនស្សសហកតំ ឯកំ ខន្ធចញ្ច បដិយញ្ច បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[១១១] កន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថសម្ប-
យុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា កន្ថសម្ប-
យុត្តំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។
កន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកស-
ហកតេ ខន្ធា បដិច្ច លោកោ ទោមនស្សសហកតេ
ខន្ធា បដិច្ច បដិយំ ។ កន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
កន្ថសម្បយុត្តោ ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយគន្ថៈផង នូវពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិតៃប្រកបដោយលោកៈ
 ផង នូវលោកៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែល
 ប្រកបដោយទោមនស្សផង នូវបដិយៈផង ។ ពួកគន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី
 ពួកគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវគន្ថសម្បយុត្តធម៌ផង នូវគន្ថវិប្ប-
 យុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិតៃប្រ-
 កបដោយលោកៈផង នូវលោកៈផង នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស
 ផង នូវបដិយៈផង នូវខន្ធ ២ . . . ។

[១១១] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយគន្ថៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ
 នូវគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋ័យ គឺ លោកៈ
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិតៃប្រកបដោយលោកៈ បដិយៈ
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស ។ ពួកគន្ថសម្បយុត្ត-
 ធម៌ក្តី គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាប្បច្ចយា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា លោកោ ច ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 ទោមនស្សសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 បដិយញ្ច ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា
 កន្តវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ។ កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណា-
 ប្បច្ចយា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តំ លោកំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា
 ខន្ធា បដិយំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ កន្តសម្ប-
 យុត្តញ្ច កន្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កន្តសម្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហគតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច លោកញ្ច បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ទោមនស្សសហគតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច
 បដិយញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 សន្ធិត្ថំ ។

[១១២] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ន អធិបតិយា
 នវ អនន្តវេ ន សមនន្តវេ ន សហជាតេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ផង លោកៈផង អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិតែប្រកបដោយលោកៈ នូវខន្ធ ២ . . .
 ខន្ធ ពា ផង បដិយៈផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយ
 ទោមនស្ស នូវខន្ធ ២ . . . ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ធវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកគន្ធៈ នូវខន្ធ ២ . . . ពួកខន្ធ អាស្រ័យ
 នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ធ-
 វិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិតែ ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវបដិយៈ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ធ-
 សម្បយុត្តធម៌ផង នូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិតែ
 ប្រកបដោយលោកៈផង នូវលោកៈផង នូវខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ពា
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នូវបដិយៈផង
 នូវខន្ធ ២ . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បដិច្ចវារោ

អញ្ញមញ្ញេ ន និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ ន បុរេជាតេ
 ន អាសេវនេ ន កម្មេ នវ វិចាកេ ឯកំ អាហារេ
 នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ ណានេ នវ មក្កេ នវ សម្ប-
 យុត្តេ ន វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា ន
 វិតតេ ន អវិតតេ នវ ។

[១១៣] កន្ថវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 កន្ថវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុ-
 ដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ យាវ
 អសញ្ញសត្តា វិចិកិច្ឆាសហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធធ្វេ
 បដិច្ច វិចិកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

[១១៤] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តវេ តីណិ នសមនន្តវេ
 តីណិ នអញ្ញមញ្ញេ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាក-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងតន្ត្រិយប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១១៣] គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវគន្ថវិប្បយុត្តធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកគន្ថៈ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២
 ... អហេតុកប្បដិសន្ធិ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហាៈ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិកិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិកិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[១១៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នបុរេជាតេ សត្ត ។ នបុរេជាតេ វិភជន្តេន អរូបំ
 បបមំ កាតព្វំ យត្ត លព្ពតិ បច្ឆា កាតព្វំ បដិ-
 យញ្ច អរូបេ នត្ថិ ។ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
 នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិ-
 យេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្ប-
 យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ឆ នោនត្ថិយា តីណិ
 នោវិតតេ តីណិ ។

[១១៥] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ តីណិ . . .
 នអធិបតិយា នវ ឯវំ កណោតព្វំ សង្ខត្តំ . . . នោវិ-
 តតេ តីណិ ។

[១១៦] នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ ឯកំ . . .
 អវិតតេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ ឯវំ កាតព្វោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត កាលថែករំលែក ក្នុង
 នបុរេជាតិប្បច្ច័យ គប្បីធ្វើ ឲ្យជាអរូបជាបឋម រូប បណ្ឌិត បាន ក្នុង
 ទីណា បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងទីនោះ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ឯបដិយៈ
 មិនមាន ក្នុងអរូបទេ ។ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះឯង
 សេចក្តីបំប្រួញ . . . ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ឯសហជាតិវារៈ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះដែរ ។

ឯសហជាតិវារៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចយវារោ

[១១៧] កន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា កន្ថស-
 ម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ បដិ-
 ច្ចសទិសា ។ កន្ថវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា កន្ថវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថវិប្បយុត្តំ
 ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធោ បច្ចយា
 វត្ថុ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ . . . វត្ថុំ បច្ច-
 យា កន្ថវិប្បយុត្តោ ខន្ធា ។ កន្ថវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
 កន្ថសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ
 បច្ចយា កន្ថសម្បយុត្តោ ខន្ធា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា បដិយំ បច្ចយា សម្ប-
 យុត្តកា ខន្ធា ។ កន្ថវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា កន្ថស-
 ម្បយុត្តោ ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា កន្ថសម្បយុត្តោ ខន្ធា មហាក្ខ-
 តេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ បដិ-
 យំ បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
 វត្ថុំ បច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ ខន្ធា ច លោកោ ច

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បច្ចយវារៈ

បច្ចយវារៈ

[១១៧] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មានវារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹង
 បដិច្ចវារៈដែរ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រាស
 ចាកគន្ថៈ . . . វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ នឹងមហាកូត ១ . . . ពួកខន្ធ ដែលប្រាស
 ចាកគន្ថៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងគន្ថ-
 វិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកគន្ថសម្បយុត្ត-
 ក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងលោកៈ
 ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងបដិយៈ ។
 ពួកគន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី ពួកគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងគន្ថវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ
 ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាកូត ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹងលោកៈ ដែលប្រាស
 ចាកទិដ្ឋិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹង
 បដិយៈ ពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តក្ខន្ធផង លោកៈផង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុ បច្ចុយា ទោមនស្សសហកតា ខន្ធា ច បដិ-
 យញ្ច ។ កន្តសម្បយុត្តញ្ច កន្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចុ-
 យា កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា
 កន្តសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធចញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចុយា តយោ
 ខន្ធច ទ្វេ ខន្ធច . . . ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតំ
 ឯកំ ខន្ធចញ្ច វត្ថុញ្ច លោកញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធច
 ទ្វេ ខន្ធច . . . ទោមនស្សសហកតំ ឯកំ ខន្ធចញ្ច វត្ថុ-
 ញ្ច បដិយញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធច ទ្វេ ខន្ធច . . . ។
 កន្តសម្បយុត្តញ្ច កន្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា កន្ត-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា កន្តសម្ប-
 យុត្តោ ខន្ធច ច មហាក្ខតេ ច បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នំ រូបំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតេ ខន្ធច ច លោ-
 កញ្ច បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទោមនស្សសហក-
 តេ ខន្ធច ច បដិយញ្ច បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតេ ខន្ធច ច វត្ថុញ្ច បច្ចុ-
 យា លោកោ ទោមនស្សសហកតេ ខន្ធច ច វត្ថុញ្ច
 បច្ចុយា បដិយំ ។ កន្តសម្បយុត្តញ្ច កន្តវិប្បយុត្តញ្ច
 ធម្មំ បច្ចុយា កន្តសម្បយុត្តោ ច កន្តវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង បដិយៈផង ពីងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ពីងផ្អែក នឹងគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង
នឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ៣
ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង ដែលប្រកបដោយគន្ធៈ នឹង
ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយលោកៈ
តៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងវត្ថុផង នឹងលោកៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣
ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នឹងវត្ថុផង នឹង
បដិយៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ពីងផ្អែក នឹង
គន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បថ្នយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹងពួកគន្ធសម្បយុត្តក្ខន្ធ
ផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែល
ប្រកបដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងលោកៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ពីងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នឹងបដិយៈផង
លោកៈ ពីងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោកៈតៃប្រាសចាក
ទិដ្ឋិផង នឹងវត្ថុផង បដិយៈ ពីងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
ទោមនស្សផង នឹងវត្ថុផង ។ ពួកគន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី ពួកគន្ធវិប្បយុត្ត-
ធម៌ក្តី ពីងផ្អែក នឹងគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បច្ចយវារោ

ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធព្វា
 វត្ថុញ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . កន្ថសម្ប-
 យុត្ត ខន្ធធ្វេ ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតំ ឯកំ ខន្ធព្វា លោកញ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
 . . . ទោមនស្សសហកតំ ឯកំ ខន្ធព្វា បដិយញ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
 . . . ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតំ ឯកំ ខន្ធព្វា វត្ថុ-
 ញ បច្ចយា តយោ ខន្ធា លោកោ ច ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 ទោមនស្សសហកតំ ឯកំ ខន្ធព្វា វត្ថុញ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា បដិយញ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ សន្និទ្ធាតំ ។

[១១៨] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តវ នវ សមនន្តវ នវ សព្វត្ថ នវ
 វិចាកេ ឯកំ អាហារវ នវ អវិកតេ នវ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បច្ចយវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយគន្ថៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពីងផ្អែក នឹងពួកគន្ថសម្បយុត្តក្នុងផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ខន្ធ ៣
 ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយលោកៈ
 តៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងលោកៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង
 នឹងបដិយៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ផង លោកៈផង ពីងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងវត្ថុផង
 នឹងខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ផង បដិយៈផង ពីងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែល
 ប្រកបដោយទោមនស្សផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ សេចក្តី
 បំប្រួញ ។

[១១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតៃ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១១៩] កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា កន្តវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 កន្តវិប្បយុត្តំ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញា-
 សត្តា ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយា-
 យតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុ-
 កា កន្តវិប្បយុត្តា ខន្ធា វិចិត្តិច្ឆាសហាគតេ ឧទ្ធច្ចុ-
 សហាគតេ ខន្ធធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាសហា-
 គតោ ឧទ្ធច្ចុសហាគតោ មោហោ ។ សន្និទ្ធីត្ថំ ។

[១២០] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តវេ តីណិ ។ សន្និទ្ធីត្ថំ ។
 នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជាតេ សត្តំ នបច្ឆាជា-
 តេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ចត្តារិ នវិចា-
 កេ នវ នអាហារេ ឯកំ នសន្និទ្ធិយេ ឯកំ នឈា-
 នេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្ប-
 យុត្តេ ឆ នោនត្តិយា តីណិ នោវិតតេ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១១៩] គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ដែលប្រាសចាកគន្ធនៈ មិនមានហេតុ
 . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹង
 ផ្អែក នឹងចក្ខាយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ
 ពួកខន្ធដែលប្រាសចាកគន្ធនៈ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ
 ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួក
 ខន្ធដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១២០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្ទិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មាន
 មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

កន្ថសម្បយុត្តទុកេ សំសដ្ឋវារោ

[១២១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ . . .
នអធិបតិយា នវ ឯវំ កណោតព្វំ ។

[១២២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ . . .
អវិតតេ ឯកំ ។

និស្សយវារោមិ បច្ចយវារសទិសោ ។

សំសដ្ឋវារោ

[១២៣] កន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កន្ថ-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថ-
សម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធិំ សំសដ្ឋោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធធ្វេ . . . ។ កន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កន្ថវិប្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទិដ្ឋិតតវិប្ប-
យុត្តលោកសហគតេ^(១) ខន្ធិំ សំសដ្ឋោ លោកោ ទោ-
មនស្សសហគតេ ខន្ធិំ សំសដ្ឋំ បដិយំ ។ កន្ថស-
ម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កន្ថសម្បយុត្តោ ច កន្ថវិប្ប-
យុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទិដ្ឋិតតវិប្ប-
យុត្តលោកសហគតំ ឯកំ ខន្ធិំ សំសដ្ឋោ តយោ ខន្ធា
លោកោ ច ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ទោមនស្សសហគតំ ឯកំ
ខន្ធិំ សំសដ្ឋោ តយោ ខន្ធា បដិយព្វា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។

១ ម. ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តេ លោកសហគតេ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ សំសដ្ឋវារៈ

[១២១] ក្នុងនអាមម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនេះចុះ ។

[១២២] ក្នុងអាមម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

និស្សយវារៈ ក៏ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

សំសដ្ឋវារៈ

[១២៣] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ច្រឡំ នឹងគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែល
ប្រកបដោយគន្ថៈ នឹងខន្ធ ២ . . . ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ច្រឡំ នឹងគន្ថ-
សម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ លោកៈ ច្រឡំ
នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិ បដិយៈ ច្រឡំ
នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី
គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ច្រឡំ នឹងគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង លោកៈផង ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកប
ដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិ នឹងខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ផង បដិយៈ
ផង ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស នឹងខន្ធ ២ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្តវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ សំ-
 សដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិ ។ កន្ត-
 វិប្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ សំសដ្ឋា
 សម្បយុត្តកា ខន្ធោ បដិបំ សំសដ្ឋា សម្បយុត្តកា
 ខន្ធោ ។ កន្តសម្បយុត្តញ្ច កន្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច
 លោកញ្ច សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ទោ-
 មនស្សសហកតំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច បដិបញ្ច សំសដ្ឋា
 តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។ សន្និទ្ធីតំ ។

[១២៤] ហេតុយា ន អារម្មណោ ន អធិបតិយា
 ន សព្វត្ថ ន វិចារកេ ឯកំ អាយារេ ន អវិតតេ ន ។

[១២៥] កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កន្តវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 កន្តវិប្បយុត្តំ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចិកិច្ចា-
 សហកតេ ឧទ្ធចូសហកតេ ខន្ធោ សំសដ្ឋោ វិចិកិច្ចា-
 សហកតោ ឧទ្ធចូសហកតោ មោហោ ។ សន្និទ្ធីតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គន្ធរិប្បយុត្តធម៌ ច្រឡំ នឹងគន្ធរិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកគន្ធ: នឹង
 ខន្ធ ២ . . . បដិសន្ធិ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ច្រឡំ នឹងគន្ធរិប្បយុត្តធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំ នឹង
 លោក: ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំ នឹងបដិយ: ។
 គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ច្រឡំ នឹងគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងគន្ធរិប្បយុត្តធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយលោក: តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងលោក:ផង នឹង
 ខន្ធ ២ . . . ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោម-
 នស្សផង នឹងបដិយ:ផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារ: ៦ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារ: ៦ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារ: ៦ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានវារ: ៦ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារ: ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មាន
 វារ: ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារ: ៦ ។

[១២៥] គន្ធរិប្បយុត្តធម៌ ច្រឡំ នឹងគន្ធរិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
 ឡើងព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ [នឹងធម៌] ប្រាសចាកគន្ធ: ជាអហេតុក:
 . . . មោហ: ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ច: ច្រឡំ
 នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ច: ក្នុងខណ:
 នៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

កិច្ចសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

[១២៦] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ន ន-
បុរេជាតេ ន នបច្ឆាជាតេ ន នអាសេវនេ ន នកម្ម
ចត្តារិ នវិចារកេ ន នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
នវិប្បយុត្តេ ន ។

[១២៧] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា ន . . .
នបុរេជាតេ ន នបច្ឆាជាតេ ន នអាសេវនេ ន នកម្ម
ចត្តារិ នវិចារកេ ន នវិប្បយុត្តេ ន ។

[១២៨] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ . . .
អនន្តរេ ឯកំ អវិតតេ ឯកំ ។

បញ្ហាវារោ

[១២៩] កិច្ចសម្បយុត្តោ ធម្មោ កិច្ចសម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កិច្ចសម្បយុត្តោ ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

កិច្ចសម្បយុត្តោ ធម្មោ កិច្ចវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កិច្ចសម្បយុត្តោ ហេតុ

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

[១២៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[១២៧] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ . . . ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[១២៨] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ . . . ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

បញ្ហាវារៈ

[១២៩] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកគន្ថសម្បយុត្តហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកគន្ថសម្បយុត្តហេតុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋាណំ រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទិដ្ឋិតតិវ្យយុត្តលោកសហគតោ ហេតុ លោកស្ស
 ចិត្តសមុដ្ឋាណញ្ច រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទោមនស្សសហគតោ ហេតុ បដិយស្ស ចិត្តសមុដ្ឋា-
 ណញ្ច រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស ច កន្តវិប្បយុត្តស្ស
 ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តសម្ប-
 យុត្តា ហេតុ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 ណញ្ច រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិតតិវ្យ-
 យុត្តលោកសហគតោ ហេតុ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ
 លោកស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋាណញ្ច រូទានំ ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហគតោ ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកាណំ ខន្ធាណំ បដិយស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋាណញ្ច
 រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ កន្តវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ កន្តវិប្បយុត្តា ហេតុ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ
 ចិត្តសមុដ្ឋាណញ្ច រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែល
 ប្រកបដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃលោកៈផង នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែលប្រកបដោយទោម-
 នស្ស ជាបច្ច័យ នៃបដិយៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌
 ផង នៃគន្ធហិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកគន្ធសម្បយុត្ត-
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែលប្រកបដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃលោកៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃបដិយៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធហិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធហិប្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកគន្ធហិប្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ លោកោ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។ កន្ថ-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ លោកោ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិយំ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថសម្បយុត្តស្ស
 ច កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ លោកោ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បដិយំ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថសម្ប-
 យុត្តោ ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ កន្ថសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហកតោ ហេតុ ច លោកោ ច សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហ-
 កតោ ហេតុ ច បដិយញ្ច សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថសម្បយុត្តោ ច

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ បដិមៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ បដិមៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ បដិមៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុ ដែលប្រកបដោយលោកៈតែប្រាស
 ចាកទិដ្ឋិផង លោកៈផង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេ-
 តុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង បដិមៈផង ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កន្តវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា កន្តវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោក-
 សហកតោ ហេតុ ច លោកោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហកតោ
 ហេតុ ច បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ កន្តសម្បយុត្តោ ច កន្តវិប្បយុត្តោ
 ច ធម្មា កន្តសម្បយុត្តស្ស ច កន្តវិប្បយុត្តស្ស ច
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហកតោ ហេតុ ច លោកោ ច សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហកតោ ហេតុ ច
 បដិយញ្ច សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៣០] កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មា កន្តសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កន្តសម្បយុត្តោ ខន្ធានំ អារត្ត កន្តសម្បយុត្តោ ខន្ធា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ តីសុបិ មូលា បុច្ឆិតញ្ច ។ កន្តសម្ប-
 យុត្តោ ខន្ធានំ អារត្ត កន្តវិប្បយុត្តោ ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ហេតុ ដែលប្រកបដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង លោកៈផង ជា
 បច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែលប្រកប
 ដោយទោមនស្សផង បដិយៈផង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ហេតុ ដែលប្រកបដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង លោ-
 កៈផង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង បដិយៈផង
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣០] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកគន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវ
 ពួកគន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត ត្រូវសួរ ក្នុងបទទាំង ៣ ។
 ពួកគន្ធវិប្បយុត្តកក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកគន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

កន្ថសម្បយុត្តេ ខន្ទេ អារព្ព ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោក-
 សហគតា ខន្ទា ច លោកោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ទោមនស្ស-
 សហគតា ខន្ទា ច បដិយញ្ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។ កន្ថវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ទត្វា សីលំ . . . ឧបោ-
 សថកម្មំ . . . តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ បច្ច-
 វេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចវេក្ខតិ អរិយា
 មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ កោត្រកុស្ស វោទានស្ស
 មត្តស្ស ផលស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អរិយា កន្ថវិប្បយុត្តេ បហីនេ កិលេសេ
 បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ហិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ
 សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ ជានន្តិ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .
 កន្ថវិប្បយុត្តេ ខន្ទេ ច លោកញ្ច បដិយញ្ច អនិច្ចតោ
 . . . វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព កន្ថ-
 វិប្បយុត្តោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ចំ . . .
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោភៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោភៈក្តី កើត
ឡើង និងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សក្តី បដិយៈក្តី កើតឡើង
ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកគន្ថសម្បយុត្តក្នុងន្ទ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន
នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ពិចារណា នូវកុសលនោះ
ពិចារណា នូវពួកកុសល ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញ
អំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ
ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន
ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ ផល និងកិរិយា
ស្រាវជ្រាវ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ រមែងពិចារណា
នូវពួកកិលេស ដែលប្រាសចាកគន្ថៈ ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ពិចារណា
នូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងច្បាស់ នូវពួកកិលេស
ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ
. . . នូវពួកគន្ថវិប្បយុត្តក្នុងផង នូវលោភៈផង នូវបដិយៈផង តាម
អនិច្ចលក្ខណៈ . . . ត្រេកអរ រីករាយ គន្ថវិប្បយុត្តរាគៈ កើតឡើង
ព្រោះប្រារព្ធ នូវធម្មជាតិមានចក្ខុជាដើមនោះ វិចិត្រិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ចៈ
. . . ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទិញាយ សោតនាតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ ចេតោបរិ-
 យញ្ញាលោន កន្តវិប្បយុត្តចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ
 អាភាសានញ្ញាយតនំ វិញ្ញាលាញ្ញាយតនស្ស អាភិ-
 ញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស រូចាយតនំ
 ចក្កវិញ្ញាលាស្ស ដោជ្ជញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាលាស្ស
 អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តវិប្បយុត្តា ខន្ធា ឥទ្ធិ-
 វិញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវាសា-
 នុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាលាស្ស អនាត-
 តំសញ្ញាលាស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ . . .
 សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . តំ អស្សាទេតិ អភិ-
 នន្តតិ តំ អាវត្ត កន្តសម្បយុត្តោ វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
 . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 កន្តសម្បយុត្តស្ស ច កន្តវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .
 កន្តវិប្បយុត្តោ ខន្ធា ច លោកញ្ច បដិយញ្ច អាវត្ត
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធា ច លោកោ ច
 ទោមនស្សសហកតា ខន្ធា ច បដិយញ្ច ឧប្បជ្ជន្តិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្វ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នក
 ព្រមព្រៀងដោយគន្ធវិប្បយុត្តចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសា-
 នញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ ពួកគន្ធវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកិរិយាពិចារណា នូវ
 ឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថា-
 កម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិ-
 ប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 បុគ្គល (ឲ្យ) នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . .
 ត្រេកអរ រីករាយ នឹងកុសលកម្មនោះ គន្ធសម្បយុត្តភាគៈ កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធ នូវគុណជាតមានទានជាដើមនោះ ទិដ្ឋិ . . . ទោមនស្ស
 កើតឡើង ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង
 នៃគន្ធវិប្បយុត្តផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ
 . . . ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោភៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោភៈក្តី
 ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សក្តី បដិយៈក្តី ប្រារព្ធ នូវពួក
 គន្ធវិប្បយុត្តក្ខន្ធផង នូវលោភៈផង នូវបដិយៈផង ទើបកើតឡើង ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

កន្ថសម្បយុត្តោ ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា កន្ថ-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតេ ខន្ទេ ច លោកញ
 ទោមនស្សសហកតេ ខន្ទេ ច បដិយញ អារត្ត
 កន្ថសម្បយុត្តា ខន្ទា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ បុច្ឆិតតំ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតេ ខន្ទេ ច លោកញ
 ទោមនស្សសហកតេ ខន្ទេ ច បដិយញ អារត្ត
 កន្ថវិប្បយុត្តា ខន្ទា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ បុច្ឆិតតំ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតេ ខន្ទេ ច លោកញ
 ទោមនស្សសហកតេ ខន្ទេ ច បដិយញ អារត្ត
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ទា ច លោកោ ច
 ទោមនស្សសហកតា ខន្ទា ច បដិយញ ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៣១]

កន្ថសម្បយុត្តោ ធម្មា កន្ថសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ កន្ថ-
 សម្បយុត្តេ ខន្ទេ ករុំ កត្វា កន្ថសម្បយុត្តា ខន្ទា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ កន្ថសម្បយុត្តាធិបតិ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវ
 លោកៈផង នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នូវបដិយៈផង ។
 មូល បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ពួកគន្ថវិប្បយុត្តក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវ
 លោកៈផង នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នូវបដិយៈ
 ផង ។ មូល បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 លោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 ទោមនស្សក្តី បដិយៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែល
 ប្រកបដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង នូវពួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នូវបដិយៈផង ។

[១៣១] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួក
 គន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ គន្ថសម្ប-
 យុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតា-
 ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ កន្តសម្បយុត្តេ ខន្ធ ករុ
 កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ លោកោ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហ-
 ជាតាធិបតិ កន្តសម្បយុត្តាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋាណំ រូចា-
 នំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោ-
 កសហកតាធិបតិ លោកស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋាណនញ្ច
 រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហ-
 កតាធិបតិ បដិយស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋាណនញ្ច រូចានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 កន្តសម្បយុត្តស្ស ច កន្តវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ កន្តសម្បយុត្តេ ខន្ធ
 ករុ កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធ ច
 លោកោ ច ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ ទិដ្ឋិកតវិប្ប-
 យុត្តលោកសហកតាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 លោកស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋាណនញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហកតាធិបតិ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ បដិយស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋាណនញ្ច រូចានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកគន្ធសម្បយុត្តក្នុង ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ គន្ធសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោកសហគតាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃលោកៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ទោមនស្សសហគតាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃបដិយៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្នុងផង លោកៈផង កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកគន្ធសម្បយុត្តក្នុង ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោកសហគតាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្នុងផង នៃលោកៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ទោមនស្សសហគតាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្នុងផង នៃបដិយៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 ទានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . តំ ករុំ កត្វា
 បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
 ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
 អរិយា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ ផលំ
 ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ និព្វានំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
 និព្វានំ កោត្រភុស្ស វោទានស្ស មគ្គស្ស ផលស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ កន្ថវិប្ប-
 យុត្តេ ខន្ធច លោកញូ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិ-
 នន្ថតិ តំ ករុំ កត្វា កន្ថវិប្បយុត្តោ វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ។
 សហជាតាធិបតិ កន្ថវិប្បយុត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញូ រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 ទានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ . . . បុព្វេ សុ-
 ចិណ្ណានិ . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ . . . ចក្កំ . . .

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោ-
សថកម្ម . . . ពិចារណា ព្រោះធ្វើ នូវកម្មមានទានជាដើមនោះ ឲ្យ
ជាទីគោរព ពិចារណា ព្រោះធ្វើ (នូវពួកកុសល) ដែលខ្លួនសន្សំ
ហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ចេញ អំពីឈាន ហើយធ្វើ
នូវឈាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពី
មគ្គ ហើយធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវផល
ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ
និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ក . . . នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ធ្វើ
នូវពួកគន្ថវិប្បយុត្តក្នុងផង នូវលោភៈផង ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ
រីករាយ គន្ថវិប្បយុត្តភាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវធម្មជាតិមានចក្ក
ជាដើមនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ គន្ថវិប្បយុត្តា-
ធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . .
នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាល
មុន . . . ចេញ អំពីឈាន ពិចារណា នូវឈាន . . . នូវចក្ក . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុ . . . កន្តវិប្បយុត្តេ ខន្ធ ច លោកញ ករុំ កត្វា
អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុំ កត្វា កន្តសម្បយុត្តោ
រាភោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
កន្តសម្បយុត្តស្ស ច កន្តវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ចក្កំ . . .
វត្ថុ . . . កន្តវិប្បយុត្តេ ខន្ធ ច លោកញ ករុំ កត្វា
ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតោ ខន្ធ ច លោកោ
ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។ កន្តសម្បយុត្តោ ច កន្តវិប្បយុត្តោ ច
ធម្មា កន្តសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកស-
ហកតោ ខន្ធ ច លោកញ ករុំ កត្វា កន្តសម្ប-
យុត្តោ ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ បុច្ឆិតពុំ^(១) ទិដ្ឋិកត-
វិប្បយុត្តលោកសហកតោ ខន្ធ ច លោកញ ករុំ
កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ លោកោ ឧប្បជ្ជតិ ។ មូលំ
បុច្ឆិតពុំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតោ ខន្ធ ច
លោកញ ករុំ កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតោ
ខន្ធ ច លោកោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

១ ម. មូលា បុច្ឆិតពុំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកគន្ធវិប្បយុត្តក្ខន្ធ
ផង នូវលោភៈផង ឲ្យជាទីគោរព គន្ធសម្បយុត្តភាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ
កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវកម្មមានទានជាដើមនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។
គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌
ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវចក្ខុ . . .
នូវវត្ថុ . . . ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោភសហគតក្ខន្ធក្តី លោភៈក្តី កើត
ឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកគន្ធវិប្បយុត្តក្ខន្ធផង នូវលោភៈផង ឲ្យជាទី
គោរព ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ
ពួកគន្ធសម្បយុត្តក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោ-
ភសហគតក្ខន្ធផង នូវលោភៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។ មូល បណ្ឌិត
ត្រូវសួរផងចុះ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោភៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួក
ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោភសហគតក្ខន្ធផង នូវលោភៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។
មូល បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោភសហគតក្ខន្ធក្តី
លោភៈក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោភសហ-
គតក្ខន្ធផង នូវលោភៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

[១៣២] កន្ថសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា
 បុរិមា កន្ថសម្បយុត្តា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ កន្ថ-
 សម្បយុត្តាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 មូលំ បុច្ឆិតព្វំ បុរិមា បុរិមា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោក-
 សហកតា ខន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស ទិដ្ឋិតតវិប្ប-
 យុត្តស្ស លោកស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា
 បុរិមា ទោមនស្សសហកតា ខន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិ-
 មស្ស បដិយស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្ថ-
 សម្បយុត្តា ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ បុរិមា បុរិមា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហកតា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ទិដ្ឋិតត-
 វិប្បយុត្តលោកសហកតាណំ ខន្ធាណំ លោកស្ស ច
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ទោមនស្ស-
 សហកតា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ទោមនស្សសហ-
 កតាណំ ខន្ធាណំ បដិយស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

[១៣២] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ គឺ ពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 គន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត
 ត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ
 នៃទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ពួកទោមនស្ស-
 សហគតក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃបដិយៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ
 ពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ
 មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ផង
 នៃលោកៈផង ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ មុន ។
 ជាបច្ច័យ នៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ផង នៃបដិយៈផង
 ដោយអនន្តរវប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ ទិដ្ឋិតត-
វិប្បយុត្តោ លោកោ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស ទិដ្ឋិតត-
វិប្បយុត្តស្ស លោកស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមំ បុរិមំ ទោមនស្សសហកតំ បដិយំ បច្ឆិមស្ស
បច្ឆិមស្ស បដិយស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមា បុរិមា កន្តវិប្បយុត្តា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ
កន្តវិប្បយុត្តាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អនុលោមំ កោត្រកុស្ស ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមោ
បុរិមោ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តោ លោកោ បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ
ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមំ បុរិមំ បដិយំ បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ទោមនស្សស-
ហកតាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋនា
កន្តសម្បយុត្តាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស ច កន្តវិប្ប-
យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ គឺ ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោភៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃ
 ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោភៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ទោមនស្ស-
 សហគតបដិយៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃបដិយៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្ត-
 រហ្មច្ច័យ ពួកគន្ធវិប្បយុត្តក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ធវិប្បយុត្តក្ខន្ធ
 ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ
 និងផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ គឺ ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោភៈ
 មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្ត-
 រហ្មច្ច័យ បដិយៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ
 ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ អារជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ធសម្ប-
 យុត្តក្ខន្ធ ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 គន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអនន្តរហ្មច្ច័យ គឺ

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

បុរិមោ បុរិមោ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តោ លោកោ បច្ឆិមាណំ
 បច្ឆិមាណំ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហកតាណំ ខន្ធាណំ
 លោកស្ស ច អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមំ បុរិមំ
 បដិយំ បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ទោមនស្សសហកតាណំ
 ខន្ធាណំ បដិយស្ស ច អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 អារដ្ឋេនា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហកតាណំ ខន្ធាណំ
 លោកស្ស ច ទោមនស្សសហកតាណំ ខន្ធាណំ បដិ-
 យស្ស ច អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ត-
 សម្បយុត្តោ ច កន្តវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា កន្តសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា
 បុរិមា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធា ច លោ-
 កោ ច បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោក-
 សហកតាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា
 បុរិមា ទោមនស្សសហកតា ខន្ធា ច បដិយញ្ច បច្ឆិ-
 មាណំ បច្ឆិមាណំ ទោមនស្សសហកតាណំ ខន្ធាណំ អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ បុរិមា បុរិមា
 ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធា ច លោកោ ច
 បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តស្ស លោកស្ស

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោក-
សហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ផង នៃលោកៈផង ដោយអនន្តរវប្បច័យ បដិយៈ
មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ផង នៃ
បដិយៈផង ដោយអនន្តរវប្បច័យ អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិតតវិប្ប-
យុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង នៃលោកៈផង នៃពួកទោមនស្សសហគ-
តក្ខន្ធផង នៃបដិយៈផង ដោយអនន្តរវប្បច័យ ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី
គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្តរវប្បច័យ
គឺ ពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ មុន ។ ផង លោកៈផង ជា
បច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយ
អនន្តរវប្បច័យ ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ មុន ។ ក្តី បដិយៈក្តី ជា
បច្ច័យ នៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរវប្បច័យ ។
មូល បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ
មុន ។ ក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកៈ ក្រោយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ទោមនស្ស-
 សហគតា ខន្ធា ច បដិយញ្ច បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស
 បដិយស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិតតវិប្ប-
 យុត្តលោកសហគតា ខន្ធា ច លោកោ ច ទោមនស្ស-
 សហគតា ខន្ធា ច បដិយញ្ច វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិតពុំ បុរិមា បុរិមា
 ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ខន្ធា ច លោកោ
 ច បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហ-
 គតាធំ ខន្ធាធំ លោកស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បុរិមា បុរិមា ទោមនស្សសហគតា ខន្ធា ច
 បដិយញ្ច បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ទោមនស្សសហគតាធំ
 ខន្ធាធំ បដិយស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ និស្សយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ មុន ។ ក្តី បដិយៈក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃបដិយៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកទិដ្ឋិតត-
 វិប្បយុត្តលោភសហគតក្ខន្ធក្តី លោភៈក្តី ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធក្តី
 បដិយៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល
 បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោភសហគតក្ខន្ធ មុន ។
 ក្តី លោភៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោភសហគតក្ខន្ធ
 ក្រោយ ។ ផង នៃលោភៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកទោមនស្សស-
 ហគតក្ខន្ធ មុន ។ ក្តី បដិយៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ
 ក្រោយ ។ ផង នៃបដិយៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្ត-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ។ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

[១៣៣] កន្ថសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិ-
 ស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តូបនិស្សយោ កន្ថសម្បយុត្តា
 ខន្ធា កន្ថសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិតពុំ តីណិបិ ឧបនិស្សយា
 កន្ថសម្បយុត្តា ខន្ធា កន្ថវិប្បយុត្តានំ ខន្ធានំ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិតពុំ តីណិបិ
 ឧបនិស្សយា កន្ថសម្បយុត្តា ខន្ធា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហកតានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហកតានំ ខន្ធា-
 នំ បដិយស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តូ-
 បនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។
 សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មាទំ ជប្បេតិ សីលំ . . . ។ បេ ។
 បញ្ញំ វាកំ ទោសំ មោហំ មាទំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៣៣] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
 និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកតូបនិស្ស័យ គឺ ពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល
 បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ឧបនិស្ស័យ ៣ យ៉ាង គឺ ពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ឧបនិស្ស័យ ៣ យ៉ាង គឺ ពួកគន្ថសម្ប-
 យុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង់ នៃ
 លោកៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃពួកទោមនស្សស-
 ហគតក្ខន្ធផង់ នៃបដិយៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឯបកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន ព្រោះអាស្រ័យ នូវសទ្ធា ។ បេ ។
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ នូវសីល... ។ បេ ។
 នូវបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ

កាយិកំ ទុក្ខំ ឧត្តំ កោជនំ . . . សេនាសនំ ឧប-
 និស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 ចាលំ ហនតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិទ្ធតិ សទ្ធា ។ បេ ។
 បញ្ញា រាគោ ។ បេ ។ បត្តនា សេនាសនំ សទ្ធាយ
 ។ បេ ។ បញ្ញាយ រាគស្ស ទោសស្ស មោហស្ស មា-
 នស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ត-
 បនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ មាណំ ជម្រេតិ ទិដ្ឋិ
 កណ្ណាតិ សីលំ . . . ។ បេ ។ បញ្ញំ រាគំ ។ បេ ។ មាណំ
 បត្តនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ចាលំ ហនតិ
 ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិទ្ធតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ
 រាគស្ស ទោសស្ស មោហស្ស មាណស្ស ទិដ្ឋិយា
 បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស ច កន្តវិប្បយុត្តស្ស
 ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ
 សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ មាណំ ជម្រេតិ សីលំ . . . ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កាយិកទុក្ខ រដូវ និងកោជន . . . ឲ្យ នូវទាន ព្រោះអាស្រ័យ
 នូវសេនាសនៈ ។ លេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់នូវ
 សត្វ ។ លេ ។ បំបែក នូវសង្ឃី សទ្ធា ។ លេ ។ បញ្ញា រាគៈ ។ លេ ។
 សេចក្តីប្រាថ្នា សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ។ លេ ។ នៃបញ្ញា
 រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
 និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ លេ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល ដំឡើង នូវ
 មានៈ ព្រោះអាស្រ័យ នូវសទ្ធា ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល . . . ។ លេ ។
 នូវបញ្ញា រាគៈ ។ លេ ។ មានៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា . . . សម្លាប់ នូវសត្វ
 ព្រោះអាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ។ លេ ។ បំបែក នូវសង្ឃី សទ្ធា
 ។ លេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ
 និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយឧបនិ-
 ស្សយប្បច្ច័យ គឺ (ឧបនិស្ស័យ) ៣ យ៉ាង គឺ បុគ្គល ដំឡើង
 នូវមានៈ ព្រោះអាស្រ័យ នូវសទ្ធា នូវសីល . . . ។ លេ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

បញ្ញា រាតំ ទោសំ មោហំ មាណំ បត្តនំ កាយិកំ
 សុខំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ចារណំ ហានតិ
 ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ សទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា រាគោ
 ទោសោ មោហោ មាណោ បត្តោ សេនាសនំ ទិដ្ឋិ-
 កតវិប្បយុត្តលោកសហកតានំ ខន្ធានំ លោកស្ស
 ច ទោមនស្សសហកតានំ ខន្ធានំ បដិយស្ស ច
 ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថសម្បយុត្តោ
 ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា កន្ថសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្ថូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្ថូបនិស្សយោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធា
 ច លោកោ ច ទោមនស្សសហកតា ខន្ធា ច បដិ-
 យញ្ច កន្ថសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ ឧបនិស្សាយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ^(១) ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហកតា ខន្ធា ច លោកោ ច ទោមនស្ស-
 សហកតា ខន្ធា ច បដិយញ្ច កន្ថវិប្បយុត្តានំ ខន្ធានំ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តស្ស លោកស្ស ច បដិយស្ស ច ឧប-
 និស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ ទិដ្ឋិ-
 កតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធា ច លោកោ ច

១ ម. កាតព្វន្តិ ទិស្សតិ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

នូវបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា និងកាយិកសុខ
 ... សម្លាប់ នូវសត្វ ព្រោះអាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ។ បេ ។ បំបែក
 នូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តី
 ប្រាថ្នា សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ
 ផង នៃលោកៈផង នៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង នៃបដិយៈផង
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯ
 បកត្តបនិស្ស័យ គឺ ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង លោកៈផង
 ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង បដិយៈផង ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថសម្ប-
 យុត្តក្ខន្ធ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ពួក
 ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធក្តី លោកៈក្តី ពួកទោមនស្សសហគត-
 ក្ខន្ធក្តី បដិយៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថវិប្បយុត្តក្ខន្ធផង នៃទិដ្ឋិតវិប្បយុត្ត-
 លោកៈផង នៃបដិយៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត
 ត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធក្តី លោកៈក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នោមនស្សសហកតា ខន្ធា ច បដិយញ្ច ទិដ្ឋិតតវិប្ប-
យុត្តលោកសហកតានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច នោម-
នស្សសហកតានំ ខន្ធានំ បដិយស្ស ច ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៣៤] កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តវិប្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជា-
តំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ
អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ តំ
អារព្ព កន្តវិប្បយុត្តោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ឆា . . .
ឧទ្ធចំ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ
បស្សតិ ទិព្វាយ សោតណតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ រូបា-
យតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញា-
ណស្ស ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស
កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ កន្តវិប្បយុត្តានំ
ខន្ធានំ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តស្ស លោកស្ស ច បដិយស្ស
ច បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ
ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្ម-
ណបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ អស្សាទេតិ អភិនន្តតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធក្តី បដិយៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិតវិប្ប-
យុត្តលោភសហគតក្ខន្ធផង្គ នៃលោភៈផង នៃពួកទោមនស្សសហគ-
តក្ខន្ធផង្គ នៃបដិយៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៣៤] គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ-
បុរេជាត គឺ បុគ្គល ឃើញ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ តាមអនិច្ចលក្ខណៈ
. . . ត្រេកអរ រីករាយ គន្ធវិប្បយុត្តភាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
នូវចក្ខុជាដើមនោះ វិចិកិច្ចា . . . ឧទ្ធច្ចៈ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង
បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឬ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
វិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ)
នៃពួកគន្ធវិប្បយុត្តក្ខន្ធផង្គ នៃទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោភៈផង នៃបដិយៈផង
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ នឹងចក្ខុ . . . នឹងវត្ថុ

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

តំ អារព្ភ កន្ថសម្បយុត្តោ វារោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . .
 ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ
 កន្ថសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថសម្បយុត្តស្ស ច កន្ថវិប្ប-
 យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ អារព្ភ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហ-
 កតា ខន្ធា ច លោកោ ច ទោមនស្សសហកតា
 ខន្ធា ច បដិយញ្ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ ទិដ្ឋិ-
 កតវិប្បយុត្តលោកសហកតានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច
 ទោមនស្សសហកតានំ ខន្ធានំ បដិយស្ស ច បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៣៥] កន្ថសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។ កន្ថ-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។ កន្ថសម្បយុត្តោ ច
 កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

គន្ថសម្បយុត្តរាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវធម្មជាតិមានចក្ខុជាដើម
 នេះ ទិដ្ឋិ . . . ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ
 វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ថ-
 វិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ផង
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺ ពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធក្តី លោកៈ
 ក្តី ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធក្តី បដិយៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
 នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិ-
 គតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង នៃលោកៈផង នៃពួកទោមនស្ស-
 សហគតក្ខន្ធផង នៃបដិយៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៣៥] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌
 ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។ គន្ថ-
 សម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា ទិដ្ឋិកតវិប្ប-
យុត្តលោកសហកតា ខន្ធច លោកោ ច ទោម-
នស្សសហកតា ខន្ធច បដិយញ្ច បុរេជាតស្ស
ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៣៦] កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត-
រសទិសំ អារដ្ឋនាបិ រុដ្ឋានម្បិ នត្ថិ ។

[១៣៧] កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្ត-
ស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តសម្ប-
យុត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តវិប្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នា-
នាខណិកា ។ សហជាតា កន្តសម្បយុត្តា ចេតនា
ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិ-
កតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ចេតនា លោកស្ស ច
ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទោមនស្សសហកតា ចេតនា បដិយស្ស ចិត្តសមុដ្ឋា-
នានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នានាខ-
ណិកា កន្តសម្បយុត្តា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធនំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆាជាត គឺ ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោក-
សហគតក្ខន្ធផង់ លោកៈផង ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង់ បដិយៈផង
ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[១៣៦] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌
ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ អាវជ្ជនៈក្តី
វុដ្ឋានក្តី មិនមាន (ក្នុងទីនេះទេ) ។

[១៣៧] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ គន្ធសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត
គឺ គន្ធសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ
ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតចេតនា ជាបច្ច័យ នៃលោកៈផង នៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ទោមនស្សសហគតចេតនា ជា
បច្ច័យ នៃបដិយៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឯនានាខណិកៈ គឺ គន្ធសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង់

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថសម្បយុត្តស្ស ច កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្ថសម្បយុត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហគតា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ បដិយស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហគតា នាណខណិកា ។ សហគតា កន្ថវិប្បយុត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណខណិកា កន្ថវិប្បយុត្តា ចេតនា វិចាកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៣៨] កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

នៃពួកកងត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
គន្ថសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគត-
ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃលោកៈផង នៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ទោមនស្សសហគតចេតនា ជា
បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃបដិយៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។
សហជាត គឺ គន្ថវិប្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ
គឺ គន្ថវិប្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃពួកកងត្តារូប
ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៣៨] គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
វិបាកប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៣៩] កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុ-
 ត្តស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ ឈានប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចត្តារិ ។ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន ។

[១៤០] កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ ។ សន្និទ្ធីតំ វិភេទិតព្វំ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 កន្តវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សន្និទ្ធីតំ ។ កន្តវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ កន្តសម្បយុត្តានំ
 ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស ច កន្តវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ ទិដ្ឋិក-
 តវិប្បយុត្តលោកសហកតានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច
 ទោមនស្សសហកតានំ ខន្ធានំ បដិយស្ស ច វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តសម្បយុត្តោ ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៣៩] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយ- ប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ។ ជា បច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១៤០] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ បណ្ឌិត ត្រូវចែកផងចុះ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្ត- ធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆា- ជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្ប- យុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជា បច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្ត- ប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្ត- លោកសហគតក្ខន្ធផង នៃលោកៈផង នៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ ផង នៃបដិមៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សហជាតា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធា ច
 លោកោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហកតា ខន្ធា ច បដិ-
 យញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បច្ឆាជាតា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហកតា
 ខន្ធា ច លោកោ ច ទោមនស្សសហកតា ខន្ធា ច
 បដិយញ្ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៤១] កន្ថសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ
 បដិច្ចសទិសំ ។ កន្ថសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថវិប្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សទ្ធិត្ថំ វិកទិតព្វំ ។ កន្ថសម្បយុត្តោ
 ធម្មោ កន្ថសម្បយុត្តស្ស ច កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ច
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ បដិច្ចសទិ-
 សំ ។ កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
 ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកទិដ្ឋិ-
 គតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង លោកៈផង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង បដិ-
 យៈផង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ។
 ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង លោកៈផង
 ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង បដិយៈផង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច័យ ។

[១៤១] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអត្ថិប្បច័យ គឺ មានវារៈ ១ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ គន្ថ-
 សម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច័យ បាន
 ដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ បណ្ឌិត ត្រូវចែក
 ផងចុះ ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ផង នៃ
 គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច័យ គឺ មានវារៈ ១ ប្រហែលគ្នា
 នឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជា-
តំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សង្ខតំ វិភទិតព្វំ ។ កន្តវិប្ប-
យុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ លោកោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហកតំ បដិយំ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អា-
រព្វ កន្តសម្បយុត្តោ រាគោ . . . ទិដ្ឋិ . . . ទោមនស្សំ
ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ កន្តសម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្ប-
យុត្តស្ស ច កន្តវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ លោកោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ
និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ បណ្ឌិត ត្រូវចែកផងចុះ ។ គន្ធវិប្ប-
យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន
ដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកៈ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ទោមនស្សស-
ហគតបដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ នឹងចក្ខុ . . . នឹងវត្ថុ គន្ធស-
ម្បយុត្តរាគៈ . . . ទិដ្ឋិ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
នូវវត្ថុ មានចក្ខុជាដើមនោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកគន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌
ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

បដិឃំ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ
 . . . វត្ថុ អារព្ព ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតា
 ខន្ធា ច លោកោ ច ទោមនស្សសហកតា ខន្ធា
 ច បដិឃញ្ច ឧប្បជ្ជន្តិ វត្ថុ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោក-
 សហកតានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច ទោមនស្ស-
 សហកតានំ ខន្ធានំ បដិឃស្ស ច អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កន្ថសម្បយុត្តោ ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ច
 ធម្មា កន្ថសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ កន្ថសម្ប-
 យុត្តោ ឯកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតោ ទិដ្ឋិកតវិប្ប-
 យុត្តលោកសហកតោ ឯកោ ខន្ធា ច លោកោ ច
 តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា
 . . . ទោមនស្សសហកតោ ឯកោ ខន្ធា ច បដិ-
 ឃញ្ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ
 ខន្ធា . . . ។ កន្ថសម្បយុត្តោ ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា
 កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

បដិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកស-
 ហគតក្ខន្ធផង្គ លោកៈផង ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង្គ បដិយៈផង
 កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង្គ នៃលោកៈផង នៃពួកទោម-
 នស្សសហគតក្ខន្ធផង្គ នៃបដិយៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ គន្ថ-
 សម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហ-
 ជាត គឺ គន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ សហជាត គឺ ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ ១
 ផង លោកៈផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២
 . . . ទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ ១ ផង បដិយៈផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ថវិប្ប-
 យុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាត បុរេជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សហជាតា កន្ថសម្បយុត្តា ខន្ធ ច មហាក្វតា ច
 ចិត្តសមុដ្ឋាណំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធ ច
 លោកោ ច ចិត្តសមុដ្ឋាណំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតា ទោមនស្សសហកតា ខន្ធ ច
 បដិយញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋាណំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធ ច វត្ថុ ច
 លោកស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទោមនស្សសហ-
 កតា ខន្ធ ច វត្ថុ ច បដិយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហ-
 កតា ខន្ធ ច លោកោ ច ទោមនស្សសហកតា ខន្ធ
 ច បដិយញ្ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា កន្ថសម្បយុត្តា ខន្ធ ច
 កតទ្ធិដ្ឋាវោ អាហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា កន្ថសម្បយុត្តា
 ខន្ធ ច រូបដីវិតិទ្ធិយញ្ច កដត្តារូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កន្ថសម្បយុត្តោ ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ច
 ធម្មា កន្ថសម្បយុត្តស្ស ច កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

សហជាត គឺ ពួកគន្ធសម្បយុត្តក្ខន្ធផង ពួកមហាក្ខតផង ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ សហជាត គឺ ពួកទិដ្ឋិតវិប្ប-
 យុត្តលោភសហគតក្ខន្ធផង លោកៈផង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ សហជាត គឺ ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ
 ផង បដិយៈផង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោភសហគតក្ខន្ធផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃលោកៈ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃ
 បដិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោ-
 ភសហគតក្ខន្ធផង លោកៈផង ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង បដិយៈ
 ផង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆា-
 ជាត គឺ ពួកគន្ធសម្បយុត្តក្ខន្ធផង កពឡិដ្ឋារាហារផង ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺ ពួកគន្ធសម្បយុត្តក្ខន្ធផង
 រូបដីវិត្រិយ្យផង ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ គន្ធស-
 ម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃ
 គន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

សហជាតោ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតោ ឯកោ
 ខន្ធោ លោកោ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណា-
 នញ្ច រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . .
 សហជាតោ ទោមនស្សសហគតោ ឯកោ ខន្ធោ ច
 បដិយញ្ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាណានញ្ច រូបាណំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . សហជាតោ
 ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតោ ឯកោ ខន្ធោ ច វត្ថុ
 ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ទ្វេ ខន្ធា . . . សហជាតោ ទោមនស្សសហគតោ
 ឯកោ ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ បដិយស្ស
 ច អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[១៤២] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេវនេ នវ
 កម្មេ ចត្តារិ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ
 ចត្តារិ ណារេ ចត្តារិ មត្តេ ចត្តារិ សម្បយុត្តេ ន

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

សហជាត គឺ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ ១ ផង លោកៈផង
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 ខន្ធ ២ . . . សហជាត គឺ ទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ ១ ផង បដិយៈផង
 ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 ខន្ធ ២ . . . សហជាត គឺ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ ១ ផង
 វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃលោកៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 ខន្ធ ២ . . . សហជាត គឺ ទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ ១ ផង វត្ថុ
 ផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃបដិយៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 ខន្ធ ២ . . . ។

[១៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

វិប្បយុត្តោ បញ្ច អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិកតេ នវ
អវិកតេ នវ ។

[១៤៣] កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ត-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តសម្បយុត្តស្ស ច កន្តវិប្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្តវិប្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ភិក្ខុយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
នត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[១៤៣] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធហិប្បយុត្តធម៌
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង
នៃគន្ធហិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ ។ គន្ធហិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ធហិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអា-
ហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយតន្ត្រីយប្បច្ច័យ ។ គន្ធហិប្បយុត្តធម៌

គន្ថសម្បយុត្តស្ស បញ្ញាវារោ

កន្ថសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថ-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មា កន្ថសម្បយុត្តស្ស ច កន្ថវិប្បយុត្តស្ស
 ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថសម្បយុត្តោ ច
 កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា កន្ថសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថសម្ប-
 យុត្តោ ច កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា កន្ថវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថសម្បយុត្តោ ច
 កន្ថវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា កន្ថសម្បយុត្តស្ស ច កន្ថ-
 វិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្ត-
ធម៌ផង នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ថវិប្បយុត្តធម៌
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថវិប្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។
គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃគន្ថសម្ប-
យុត្តធម៌ផង នៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៤៤] នហោតុយា នវ នអារម្មណោ នវ សព្វត្ថ
នវ នោអវិកតេ នវ ។

[១៤៥] ហោតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ នវ . . .
នអធិបតិយា នវ សង្ខត្តំ . . . នសមនន្តវេ នវ នអញ្ញ-
មញ្ញា តីណិ ននិស្សយេ នវ នឧបនិស្សយេ នវ
សង្ខត្តំ . . . នមក្កេ នវ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ
ន នោនត្ថិយា នវ នោវិកតេ នវ ។

[១៤៦] នហោតុប្បច្ចយា អារម្មណោ នវ . . .
អធិបតិយា នវ ។ អនុលោមមាតិកា វិត្តាវេតព្វា ។
. . . អវិកតេ នវ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

គន្ថគន្ថនិយទុកំ

បដិច្ចវារោ

[១៤៧] កន្ថញោវ កន្ថនិយព្វា ធម្មំ បដិច្ច កន្ថោ-
ចេវ កន្ថនិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១២៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១២៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ សេចក្តីបំប្រួញ . . . ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ សេចក្តីបំប្រួញ . . . ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្បយុត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនត្តិបច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១២៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិតគប្បី ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ . . . ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ចប់ គន្ថសម្បយុត្តទុកៈ ។

គន្ថគន្ថនិយទុកៈ
បដិច្ចវារៈ

[១២៧] ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ

គន្ថគន្ថនិយមុកេ បញ្ញាវារោ

សីលព្វតបរាមាសំ កាយកន្ថំ បដិច្ច អភិជ្ឈាកាយ-
 កន្ថោ អភិជ្ឈាកាយកន្ថំ បដិច្ច សីលព្វតបរាមាសោ
 កាយកន្ថោ ឥទំសច្ចាភិទិវេសំ កាយកន្ថំ បដិច្ច អ-
 ភិជ្ឈាកាយកន្ថោ អភិជ្ឈាកាយកន្ថំ បដិច្ច ឥទំសច្ចា-
 ភិទិវេសោ កាយកន្ថោ ។ កន្ថព្យោវ កន្ថនិយព្វា ធម្មំ
 បដិច្ច កន្ថនិយោចេវ នោចកន្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោ-
 តុប្បច្ចយា កន្ថោ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានព្វា រូបំ ។ កន្ថព្យោវ កន្ថនិយព្វា ធម្មំ បដិច្ច
 កន្ថោចេវ កន្ថនិយោច កន្ថនិយោចេវ នោចកន្ថោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហោតុប្បច្ចយា ។

បដិច្ចវារោមិ សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ
 និស្សយវារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្ត-
 វារោមិ កន្ថទុកសទិសា និដ្ឋានាករណា ។

បញ្ញាវារោ

[១៤៨] កន្ថោចេវ កន្ថនិយោច ធម្មោ កន្ថស្ស-
 ចេវ កន្ថនិយស្សច ធម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កន្ថោ ហោតុ សម្បយុត្តកានំ កន្ថានំ ហោតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ឯវំ នវ បញ្ញា វិត្តាវេតព្វា ។

គន្ថគន្ថនិយទុកៈ បញ្ហាវារៈ

អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវសីលពូតបរាមាសកាយគន្ថៈ សីលពូតប-
 រាមាសកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវអភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ
 អាស្រ័យ នូវឥទ្ធិសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថៈ ឥទ្ធិសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថៈ
 អាស្រ័យ នូវអភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ ។ ធម៌ ជាគន្ថនិយៈទាំងជានោគន្ថៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អា-
 ស្រ័យ នូវពួកគន្ថៈ ។ ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថនិយៈផង ធម៌ ជាគន្ថ-
 និយៈទាំងជានោគន្ថៈផង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថនិយៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

បដិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី
 សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងគន្ថទុកៈដែរ មិន
 មានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាទេ ។

បញ្ហាវារៈ

[១២៨] ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថនិយៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថនិយៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកគន្ថហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ថៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ បញ្ហាទាំង ៩
 បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៤៩] កន្តោចេវ កន្តនិយោច ធម្មោ កន្តស្ស-
 ចេវ កន្តនិយស្សច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ កន្តេ អារព្ព កន្តា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ
 កន្តេ អារព្ព កន្តនិយោចេវ ជោចកន្តា ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 មូលំ បុច្ឆិតព្វំ កន្តេ អារព្ព កន្តា ច សម្បយុត្តា ច
 ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ កន្តនិយោចេវ ជោចកន្តោ ធម្មោ
 កន្តនិយស្សចេវ ជោចកន្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថ-
 កម្មំ . . . តំ បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . ណានំ
 . . . អរិយា កោត្រភំ បច្ចវេក្ខន្តិ វោទានំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 បហីនេ កិលេសេ . . . វិក្ខម្ហិតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ
 បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ ជានន្តិ ចក្កំ . . . វត្ថុ . . .
 កន្តនិយោចេវ ជោចកន្តេ ខន្ធា អនិច្ចតោ . . . ជោម-
 នស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ
 សោតណតុយា សទ្ធិំ សុណាតិ ។ សព្វំ វិត្តាវេតព្វំ ។
 អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ត-
 និយោចេវ ជោចកន្តោ ធម្មោ កន្តស្សចេវ កន្តនិយស្ស-
 ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១២៧] ធម៌ ជាគន្លងទាំងជាគន្លងនិយៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
គន្លងទាំងជាគន្លងនិយៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកគន្លង កើតឡើង
ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកគន្លង ។ មូល បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ពួក
ខន្ធ ជាគន្លងនិយៈទាំងជានោះគន្លង កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកគន្លង ។
មូល បណ្ឌិត ត្រូវសួរផងចុះ ពួកគន្លងក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើត
ឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកគន្លង ។ ធម៌ ជាគន្លងនិយៈទាំងជានោះគន្លង
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាគន្លងនិយៈទាំងជានោះគន្លង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
គឺ បុគ្គល នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . .
ពិចារណា នូវកម្មមានទានជាដើមនោះ (នូវពួកកុសល) ដែលខ្លួន
សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . នូវឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ
ពិចារណា នូវគោត្រកូ ពិចារណា នូវវោទានៈ នូវពួកកិលេស ដែល
ខ្លួនលះបង់ហើយ . . . ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនសង្កត់
សង្កិនហើយ ដឹង នូវពួកកិលេស ដែលពុះពោរឡើងហើយ ក្នុងកាល
មុន នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . នូវពួកខន្ធ ជាគន្លងនិយៈទាំងជានោះគន្លង
តាមអនិច្ចលក្ខណៈ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប
ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ។ បទទាំងអស់
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ ជាបច្ច័យ នៃការស្រាវជ្រាវ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាគន្លងនិយៈទាំងជានោះគន្លង ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ជាគន្លងទាំងជាគន្លងនិយៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . .

សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិ-
 នន្ទតិ តំ អារព្ព រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា . . .
 ឧទ្ធចំ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . .
 ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . កន្ថនិ-
 យោចេវ នោចកន្ថេ ខន្ធភ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព
 រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ កន្ថនិ-
 យោចេវ នោចកន្ថោ ធម្មោ កន្ថស្សចេវ កន្ថនិយស្សច
 កន្ថនិយស្សចេវ នោចកន្ថស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ
 . . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ
 . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . កន្ថនិយោចេវ នោចកន្ថេ ខន្ធភ
 អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព កន្ថា ច សម្បយុត្ត-
 កា ច ខន្ធភ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ឯវំ ឥតវេបិ តីណិ វិត្តា-
 វេតព្វា អារព្ព កាតព្វា ។

ឥមម្ហំ ទុកេ លោកុត្តរំ នត្តិ កន្ថទុកសទិសំ
 និដ្ឋានាករណំ កន្ថនិយន្តិ និយាមេតព្វំ ។

មក្កេ នវ បញ្ញា កាតព្វា ។

គន្ថគន្ថនិយមុកំ និដ្ឋិតំ ។

គន្ថគន្ថនិយទុកៈ បញ្ហាវារៈ

នូវសីល . . . បុគ្គល ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 នឹងកុសលកម្មនោះ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ . . . វិចិកិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ចៈ
 . . . ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវកុសលកម្មនោះ (នូវពួក
 កុសល) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អំពីឈាន
 នូវឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះ
 ពួកខន្ធ ជាគន្ថនិយៈទាំងជានោគន្ថៈ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ . . .
 ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវធម្មជាតិ មានឈានជាដើម
 នោះ ។ ធម៌ ជាគន្ថនិយៈទាំងជានោគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាគន្ថៈ
 ទាំងជាគន្ថនិយៈផង នៃធម៌ ជាគន្ថនិយៈទាំងជានោគន្ថៈផង ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម
 . . . (នូវពួកកុសល) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ
 អំពីឈាន នូវឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល
 ត្រេកអរ រីករាយ នឹងពួកខន្ធ ជាគន្ថនិយៈទាំងជានោគន្ថៈ ពួកគន្ថៈ
 ផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវធម្មជាតិមាន
 ឈានជាដើមនោះ ។ វារៈទាំង ៣ ក្រៅពីនេះ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ
 ប្រារព្ធធ្វើ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

លោកុត្តរៈ មិនមាន ក្នុងទុកៈនេះទេ តែបណ្ឌិត ត្រូវកំណត់
 ថាគន្ថនិយៈ ប្រហែលគ្នានឹងគន្ថទុកៈដែរ មិនមានការធ្វើផ្សេង
 គ្នាទេ ។ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើឲ្យជាបញ្ហា ៩ ។

ចប់ គន្ថគន្ថនិយទុកៈ ។

គន្ថគន្ថសម្បយុត្តទុកំ

បដិច្ចវារោ

[១៥០] កន្ថញោវ កន្ថសម្បយុត្តញ ធម្មំ បដិច្ច
 កន្ថោចេវ កន្ថសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា សីលព្វតបរាមាសំ កាយកន្ថំ បដិច្ច អភិជ្ឈា-
 កាយកន្ថោ អភិជ្ឈាកាយកន្ថំ បដិច្ច សីលព្វតបរា-
 មាសោ កាយកន្ថោ ឥទំសច្ចាភិទិវេសំ កាយកន្ថំ ប-
 ដិច្ច អភិជ្ឈាកាយកន្ថោ អភិជ្ឈាកាយកន្ថំ បដិច្ច
 ឥទំសច្ចាភិទិវេសោ កាយកន្ថោ ។ កន្ថញោវកន្ថ-
 សម្បយុត្តញ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថសម្បយុត្តោចេវ នោច-
 កន្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថេ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ កន្ថញោវ កន្ថសម្បយុត្តញ ធម្មំ
 បដិច្ច កន្ថោចេវ កន្ថសម្បយុត្តោច កន្ថសម្បយុត្តោ-
 ចេវ នោចកន្ថោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សី-
 លព្វតបរាមាសំ កាយកន្ថំ បដិច្ច អភិជ្ឈាកាយកន្ថោ
 សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ចក្កំ ។ កន្ថសម្បយុត្តញោវ
 នោចកន្ថំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្ថោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថសម្បយុត្តញោវ
 នោចកន្ថំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច តយោ ខន្ធា

គន្ថគន្ថសម្បយុត្តទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៥០] ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវសីលពូតបរាមាសកាយគន្ថៈ សីលពូត-
 បរាមាសកាយគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវអភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ
 អាស្រ័យ នូវឥទ្ធិសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថៈ ឥទ្ធិសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថៈ
 អាស្រ័យ នូវអភិជ្ឈាកាយគន្ថៈ ។ ធម៌ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោ-
 គន្ថៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធន អាស្រ័យ នូវពួកគន្ថៈ ។
 ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្តផង ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ
 ផង អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អភិជ្ឈាកាយគន្ថៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 អាស្រ័យ នូវសីលពូតបរាមាសកាយគន្ថៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យជាចក្កៈ
 ផងចុះ ។ ធម៌ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ

គន្ថគន្ថសម្បយុត្តទុកេ បដិច្ចវារោ

ទ្វេ ខន្ទេ . . . ។ កន្ថសម្បយុត្តញ្ចេវ នោចកន្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច កន្ថោចេវ កន្ថសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា កន្ថសម្បយុត្តេចេវ នោចកន្ថេ ខន្ទេ បដិច្ច
 កន្ថា ។ កន្ថសម្បយុត្តញ្ចេវ នោចកន្ថំ ធម្មំ បដិច្ច
 កន្ថោចេវ កន្ថសម្បយុត្តោច កន្ថសម្បយុត្តោចេវ នោ-
 ចកន្ថោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថសម្ប-
 យុត្តញ្ចេវ នោចកន្ថំ ឯកំ ខន្ថំ បដិច្ច តយោ ខន្ថា
 កន្ថា ច ទ្វេ ខន្ទេ . . . ។ កន្ថញ្ចេវ កន្ថសម្បយុត្តញ្ច
 កន្ថសម្បយុត្តញ្ចេវ នោចកន្ថញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កន្ថោ-
 ចេវកន្ថសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យោ កន្ថេ ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ទេ បដិច្ច កន្ថា ។
 កន្ថញ្ចេវ កន្ថសម្បយុត្តញ្ច កន្ថសម្បយុត្តញ្ចេវ នោច-
 កន្ថញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កន្ថសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្ថោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កន្ថសម្បយុត្តញ្ចេវ នោ-
 ចកន្ថំ ឯកំ ខន្ថញ្ច កន្ថេ ច បដិច្ច តយោ ខន្ថា

គន្ថគន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ពួកគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជា
 នោគន្ថៈ ។ ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្តក្តី ធម៌ ជាគន្ថសម្ប-
 យុត្តទាំងជានោគន្ថៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោ-
 គន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ពួកគន្ថៈ
 ផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ នូវខន្ធ ២
 . . . ។ ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
 គន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្តផង ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវពួកគន្ថៈ
 ផង នូវពួកសម្បយុត្តក្នុងផង ។ ធម៌ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្តផង ជាគន្ថសម្បយុត្ត
 ទាំងជានោគន្ថៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈផង នូវពួកគន្ថៈផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទ្វេ ខន្ទេ . . . ។ កន្តព្បោវ កន្តសម្មយុត្តព្វា កន្តសម្ម-
យុត្តព្បោវ លោចកន្តព្វា ធម្មំ បដិច្ច កន្តោចេវ កន្ត-
សម្មយុត្តោច កន្តសម្មយុត្តោចេវ លោចកន្តោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា កន្តសម្មយុត្តព្វោវ លោចកន្តំ
ឯកំ ខន្ធព្វា សីលព្វតបរាមាសំ កាយកន្តព្វា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា អភិជ្ឈាកាយកន្តោ ច ទ្វេ ខន្ទេ . . .
ចក្កំ ពន្ធិតព្វំ ។ សន្និទ្ធិតំ ។

[១៥១] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ សព្វត្ត
នវ កម្មេ នវ អាហារេ នវ អវិកតេ នវ ។

[១៥២] កន្តព្បោវ កន្តសម្មយុត្តព្វា ធម្មំ បដិច្ច
កន្តោចេវ កន្តសម្មយុត្តោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអធិប-
តិប្បច្ចយា ។ សន្និទ្ធិតំ ។ ឥធន នហេតុប្បច្ចយោ នត្តិ ។

[១៥៣] នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចាកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

ឯវំ ឥតវេ ទ្វេ កណាណាបិ សហជាតវារោបិ
បច្ចយវារោបិ និស្សយវារោបិ សំសជ្ជវារោបិ
សម្មយុត្តវារោបិ បដិច្ចវារសទិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ជាគន្លងទាំងជាគន្លងសម្បយុត្តក្តី ជាគន្លងសម្ប-
យុត្តទាំងជានោគន្លងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាគន្លងទាំងជាគន្លងសម្បយុត្ត
ផង ជាគន្លងសម្បយុត្តទាំងជានោគន្លងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង អភិជ្ឈាកាយគន្លងផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ជាគន្លងសម្បយុត្តទាំងជានោគន្លងផង នូវសីលព្វតបរាមាសកាយគន្លងផង
នូវខន្ធ ២ . . . បណ្ឌិត គប្បីចង់ ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១៥១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១៥២] ធម៌ ជាគន្លងទាំងជាគន្លងសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាគន្លងទាំងជាគន្លងសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ នហេតុប្បដ្ឋយ មិនមាន ក្នុងទីនេះទេ ។

[១៥៣] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាត-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអា-
សេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ការរាប់ទាំង ២ ក្រៅពីនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី
និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី
ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ យ៉ាងនេះដែរ ។

បញ្ញាវារោ

[១៥៤] កន្ថោចេវ កន្ថសម្បយុត្តោច ធម្មោ
 កន្ថស្សចេវ កន្ថសម្បយុត្តស្សច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ កន្ថោចេវ កន្ថសម្បយុត្តោច ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ កន្ថានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កន្ថោចេវ កន្ថសម្បយុត្តោច ធម្មោ កន្ថសម្បយុត្តស្ស-
 ចេវ នោចកន្ថស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កន្ថោចេវ កន្ថសម្បយុត្តោច ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ថា-
 នំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ថោចេវ កន្ថសម្ប-
 យុត្តោច ធម្មោ កន្ថស្សចេវ កន្ថសម្បយុត្តស្សច កន្ថ-
 សម្បយុត្តស្សចេវ នោចកន្ថស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ កន្ថោចេវ កន្ថសម្បយុត្តោច ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ថានំ កន្ថានញ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ កន្ថសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្ថោ ធម្មោ
 កន្ថសម្បយុត្តស្សចេវ នោចកន្ថស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ កន្ថសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្ថោ ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ថានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

គន្ថគន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

បញ្ញាវារៈ

[១៥៤] ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជា
 គន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកគន្ថៈ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ
 ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្តផង ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកគន្ថៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំង
 ជានោគន្ថៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំង
 ជានោគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កន្តសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្តោ ធម្មោ កន្តស្សចេវ
 កន្តសម្បយុត្តស្សច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ កន្តសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្តោ ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកានំ កន្តានំ^(១) ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្ត-
 សម្បយុត្តោចេវ នោចកន្តោ ធម្មោ កន្តស្សចេវ កន្ត-
 សម្បយុត្តស្សច កន្តសម្បយុត្តស្សចេវ នោចកន្តស្ស
 ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តសម្បយុត្តា-
 ចេវនោចកន្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កន្តា-
 នញ្ច ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោចេវកន្ត-
 សម្បយុត្តោច កន្តសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្តោ ច ធម្មា
 កន្តស្សចេវ កន្តសម្បយុត្តស្សច ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ កន្តោចេវ កន្តសម្បយុត្តោច កន្ត-
 សម្បយុត្តោចេវ នោចកន្តោ ច ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 កន្តានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កន្តោចេវ-
 កន្តសម្បយុត្តោច កន្តសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្តោ
 ច ធម្មា កន្តសម្បយុត្តស្សចេវ នោចកន្តស្ស ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តោចេវ កន្តសម្បយុត្តោច
 កន្តសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្តោ ច ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

១ ម. ខន្ធានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ជាគន្លងសម្បយុត្តទាំងនោះគន្លង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាគន្លងទាំង
 ជាគន្លងសម្បយុត្ត ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាគន្លងសម្បយុត្ត
 ទាំងនោះគន្លង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកគន្លង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

ធម៌ ជាគន្លងសម្បយុត្តទាំងនោះគន្លង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាគន្លងទាំង
 គន្លងសម្បយុត្តផង ជាគន្លងសម្បយុត្តទាំងនោះគន្លងផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 គឺពួកហេតុ ជាគន្លងសម្បយុត្ត ទាំងនោះគន្លង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកគន្លងផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាគន្លងទាំង
 ជាគន្លងសម្បយុត្តក្តី ជាគន្លងសម្បយុត្តទាំងនោះគន្លងក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ជាគន្លងទាំងនោះគន្លងសម្បយុត្ត ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ
 ជាគន្លងទាំងនោះគន្លងសម្បយុត្តផង ជាគន្លងសម្បយុត្តទាំងនោះគន្លងផង ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកគន្លង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាគន្លង
 ទាំងនោះគន្លងសម្បយុត្តក្តី ជាគន្លងសម្បយុត្តទាំងនោះគន្លងក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ជាគន្លងសម្បយុត្តទាំងនោះគន្លង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 ហេតុ ជាគន្លងទាំងនោះគន្លងសម្បយុត្តផង ជាគន្លងសម្បយុត្តទាំងនោះ
 គន្លងផង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

គន្ថគន្ថសម្បយុត្តុកុកេ បញ្ញាវារោ

កន្តោចេវ កន្តសម្បយុត្តោច កន្តសម្បយុត្តោចេវ នោ-
 ចកន្តោ ច ធម្មា កន្តស្សចេវ កន្តសម្បយុត្តស្សច
 កន្តសម្បយុត្តស្សចេវ នោចកន្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តោចេវ កន្តសម្បយុត្តោច កន្ត-
 សម្បយុត្តោចេវ នោចកន្តោ ច ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ កន្តានព្វ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៥] កន្តោចេវ កន្តសម្បយុត្តោច ធម្មា
 កន្តស្សចេវ កន្តសម្បយុត្តស្សច ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ កន្តេ អារព្ព កន្តា ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 មូលំ កាតព្វំ កន្តេ អារព្ព កន្តសម្បយុត្តោចេវ នោច-
 កន្តា ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ កាតព្វំ កន្តេ អារព្ព
 កន្តា ច កន្តសម្បយុត្តោ ច ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 កន្តសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្តោ ធម្មា កន្តសម្ប-
 យុត្តស្សចេវ នោចកន្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កន្តសម្បយុត្តោចេវ នោច-
 កន្តេ ខន្ធា អារព្ព កន្តសម្បយុត្តោចេវ នោចកន្តា
 ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ កាតព្វំ កន្តសម្បយុត្តោ-
 ចេវនោចកន្តេ ខន្ធា អារព្ព កន្តា ឧប្បជ្ជន្តិ ។

គន្ថគន្ថសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្តក្តី ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈក្តី
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្តផង ជាគន្ថសម្បយុត្ត
ទាំងជានោគន្ថៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាគន្ថៈទាំង
ជាគន្ថសម្បយុត្តក្តី ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកគន្ថៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥៥] ធម៌ ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាគន្ថៈទាំងជាគន្ថសម្បយុត្ត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកគន្ថៈ
កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកគន្ថៈ ។ មូល បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើផងចុះ
ពួកខន្ធ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
នូវពួកគន្ថៈ ។ មូល បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើផងចុះ ពួកខន្ធ ជាគន្ថៈផង
ជាគន្ថសម្បយុត្តផង កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកគន្ថៈ ។ ធម៌ ជា
គន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំង
ជានោគន្ថៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំង
ជានោគន្ថៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ជាគន្ថសម្បយុត្ត
ទាំងជានោគន្ថៈ ។ មូល បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើផងចុះ ពួកគន្ថៈ កើត
ឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ជាគន្ថសម្បយុត្តទាំងជានោគន្ថៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

មូលំ កាតព្វំ កន្ថសម្បយុត្តេចេវ លោចកន្ថេ ខន្ថេ
 អារព្ព កន្ថា ច កន្ថសម្បយុត្តា ច ខន្ថា ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 ឯវំ ឥតវេបិ តីណិ បញ្ញា កាតព្វា ។ អារម្មណសទិ-
 សាយេវ អធិបតិយាបិ អនន្តវេបិ ឧបនិស្សយេបិ ។
 វិភង្កេ^(១) នត្ថិ ។

[១៥៦] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
 យា នវ អនន្តវេ នវ សមនន្តវេ នវ សហជាតេ នវ
 អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ អា-
 សេវនេ កម្មេ តីណិ អាយាវេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ
 តីណិ ឈានេ តីណិ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិ-
 យា នវ នត្ថិយា នវ វិភតេ នវ អវិភតេ នវ ។

១ ម. វិភាគោតិ ទិស្សតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មូល បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើផងចុះ ពួកគន្លុះក្តី ពួកគន្លុះសម្បយុត្តក្នុងក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ជាគន្លុះសម្បយុត្តទាំងនោះគន្លុះ ។
 បញ្ហាវារៈ ទាំង ៣ ក្រៅនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះដែរ ។
 ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យក្តី ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យក្តី ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យក្តី
 ប្រហែលគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យដែរ ។ ការចែក (ឲ្យផ្សេងពីនេះទៅ
 ទៀត) មិនមានទេ ។

[១៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ឱយយោគគោច្ឆកទុកេ បដិច្ចវារោ

អរូបំយេវ បច្ចុយំ ។ ឯកេកស្ស តីណិ តីណិ
កាតញ្ច ។ អារម្មណញ្ច សហជាតញ្ច ឧបនិស្ស-
យញ្ច នវសុបិ បរិវត្តេតព្វំ ។ ឯវំ បញ្ញាវារេបិ សព្វំ
កាតព្វំ ។

គន្ថគន្ថសម្មយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

គន្ថវិប្បយុត្តគន្ថនិយទុកំ

បដិច្ចវារោ

[១៥៧] កន្ថវិប្បយុត្តំ កន្ថនិយំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថ-
វិប្បយុត្តោ កន្ថនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
កន្ថវិប្បយុត្តំ កន្ថនិយំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធជ ។ ។ បដិសន្ធិក្កុណោ
ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។ បេ ។ យថា ចូឡន្តរទុកេ លោ-
កិយទុកំ ឯវំ វិត្តាវេតព្វំ និដ្ឋានាករណំ ។

គន្ថវិប្បយុត្តគន្ថនិយទុកំ និដ្ឋិតំ ។

ឱយយោគគោច្ឆកទុកំ

បដិច្ចវារោ

[១៥៨] ឱយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . យោកំ ធម្មំ បដិច្ច

ឱយយោគគោច្ឆកទុកៈ បដិច្ចវារៈ

អរូបៈ ក៏មានបច្ច័យដែរ ។ (បញ្ញាវារៈ) បី ។ នៃបច្ច័យ ។
បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើផងចុះ ។ អារម្មណប្បច្ច័យក្តី សហជាតប្បច្ច័យក្តី
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យក្តី បណ្ឌិត ត្រូវបង្វិលក្នុងវារៈ ទាំង ៩ ផងចុះ ។
បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ ក្នុងបញ្ញាវារៈ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

ចប់ គន្ថគន្ថសម្បយុត្តទុកៈ ។

គន្ថវិប្បយុត្តគន្ថនិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៥៧] គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ (ធម៌ ដែលប្រាសចាកគន្ថៈ) និង
គន្ថនិយធម៌ (ធម៌ដែលគួរដល់គន្ថៈ) អាស្រ័យ នូវគន្ថវិប្បយុត្តធម៌
និងគន្ថនិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលជាគន្ថវិប្បយុត្តនិងជាគន្ថ-
និយៈ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ មហាក្ខត ១ . . . ។ បេ ។
លោកិយទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត ត្រូវឲ្យពិស្តារ យ៉ាង
នោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាទេ ។

ចប់ គន្ថវិប្បយុត្តគន្ថនិយទុកៈ ។

ឱយយោគគោច្ឆកទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៥៨] អាស្រ័យ នូវឱយធម៌ . . . យោគធម៌ អាស្រ័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

យោកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ទ្វេបិ
កោច្ចកា អាសវកោច្ចកសទិសា ជិន្នាណករណា ។

ឱយយោគកោច្ចកទុកំ និដ្ឋិតំ ។

នីវរណទុកំ

បដិច្ចវារោ

[១៥៩] នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមច្ចន្ធនីវរណំ បដិច្ច បីន-
មិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ កាមច្ចន្ធនី-
វរណំ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ ព្យា-
ចាននីវរណំ បដិច្ច បីនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ
អវិជ្ជានីវរណំ ព្យាចាននីវរណំ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចនីវរណំ
អវិជ្ជានីវរណំ ព្យាចាននីវរណំ បដិច្ច បីនមិទ្ធនិ-
វរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ កុក្កុច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ
ព្យាចាននីវរណំ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចនីវរណំ កុក្កុច្ច-
នីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ វិចិត្តិច្ចានីវរណំ បដិច្ច
ឧទ្ធច្ចនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ បដិច្ច អវិជ្ជានីវរណំ ។
នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នោនីវរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវយោគធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ឯគោច្ឆកៈ ទាំង ពីរ (នេះ) ដូចគ្នានឹងអាសវគោច្ឆកៈដែរ មិនមានការធ្វើផ្សេង ៗ ទេ ។

ចប់ ឱយយោគគោច្ឆកទុកៈ ។

នីវរណទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៥៧] នីវរណធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងរារាំង) អាស្រ័យ នូវ នីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ច- នីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈ បីនមិទ្ធនីវ- រណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវព្យាបាទនីវរណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវព្យាបាទនីវរណៈ បីនមិទ្ធនីវ- នីវរណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ កុក្កុច្ចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវព្យាបាទនីវរណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ កុក្កុច្ចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវព្យាបាទនីវរណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ អាស្រ័យ នូវវិចិកិច្ចានីវ- រណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវឧទ្ធច្ចនីវរណៈ ។ នោនីវរណធម៌ (ធម៌មិនមែនជាគ្រឿងរារាំង) អាស្រ័យ នូវនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង

និរណទុកេ បដិច្ចវារោ

ហេតុប្បច្ចយា នីវរណោ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។ នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ
 ច នោនីវរណោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 កាមច្ចន្ធនីវរណំ បដិច្ច បីនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ
 អវិជ្ជានីវរណំ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ
 រូបំ ចក្កំ ។ នោនីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នោនីវរណោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោនីវរណំ ឯកំ ខន្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។
 នោនីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា នោនីវរណោ ខន្ធ បដិច្ច នីវរណោ ។
 នោនីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ ច នោនីវរណោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នោនីវរណំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ នីវរណោ ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ នីវរណាញ នោនីវរណាញ
 ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា កាមច្ចន្ធនីវរណាញ សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធ
 បដិច្ច បីនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ
 ចក្កំ ។ នីវរណាញ នោនីវរណាញ ធម្មំ បដិច្ច
 នោនីវរណោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

នីវរណទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
អាស្រ័យ នូវពួកនីវរណៈ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី អា-
ស្រ័យ នូវនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ បីនមិទ្ធ-
នីវរណៈផង ឧទ្ធចនីវរណៈផង អវិជ្ជានីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈ បណ្ឌិត ត្រូវ
ធ្វើ ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យ នូវនោនីវរណធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ និងចិត្តសមុដ្ឋានរូប
អាស្រ័យ នូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ បដិសន្ធិ ។ នីវរណធម៌ អាស្រ័យ
នូវនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកនីវរណៈ
អាស្រ័យ នូវពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនី-
វរណធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ពួកនីវរណៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
អាស្រ័យ នូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ។ នីវរណធម៌ អាស្រ័យ
នូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋ័យ គឺ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ
អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង (បណ្ឌិត
ត្រូវធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យ នូវនីវ-
រណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នោនីវលំ ឯកំ ខន្ធពា ជីវណេពា បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេពា រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ ជីវណេពា
 នោនីវណេពា ធម្មំ បដិច្ច ជីវណោ ច នោនីវណោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោនីវលំ ឯកំ
 ខន្ធពា កាមច្ចន្ធដីវណេពា បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចីន-
 មិច្ចនីវលំ ឧទ្ធច្ចនីវលំ អវិជ្ជានីវលំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 ចក្កំ ។ សង្ខតំ ។

[១៦០] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សព្វត្ថេ នវ
 វិចាកេ ឯកំ អាហារេ នវ អវិភតេ នវ ។

[១៦១] នីវលំ ធម្មំ បដិច្ច ជីវណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆានីវលំ បដិច្ច អ-
 វិជ្ជានីវលំ ឧទ្ធច្ចនីវលំ បដិច្ច អវិជ្ជានីវលំ ។ នោ-
 នីវលំ ធម្មំ បដិច្ច នោនីវណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នោនីវលំ ឯកំ ខន្ធន្ត
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេពា រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
 . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ នោ-
 នីវលំ ធម្មំ បដិច្ច ជីវណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ផង
នូវនីវរណៈផង នូវខន្ធ ២ . . . ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី អា-
ស្រ័យ នូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ននីវរណៈ និងអវិជ្ជា-
នីវរណៈ អាស្រ័យ នូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ផង នូវកាមច្នន្ននីវរណៈផង នូវ
ខន្ធ ២ . . . (បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១៦០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបដ្ឋាយទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[១៦១] នីវរណធម៌ អាស្រ័យ នូវនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវវិចិក្ខានីវរណៈ
អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវឧទ្ធច្ននីវរណៈ ។ នោនីវរណធម៌ អា-
ស្រ័យ នូវនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ជា
អហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ . . . តាំងពីអហេតុកប្បដិសន្ធិ រហូតដល់ពួក
អសញ្ញាសត្វ ។ នីវរណធម៌ អាស្រ័យ នូវនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង

នីវរណទុកេ បដិច្ចវារោ

នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិកិច្ចាសហាគតេ ឧទ្ធច្ចសហាគតេ
 ខន្ទេ បដិច្ច អវិជ្ជានីវរណំ ។ នីវរណញ្ច នោនីវរ-
 ណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
 តុប្បច្ចយា វិចិត្តិកិច្ចានីវរណញ្ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ទេ
 បដិច្ច អវិជ្ជានីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណញ្ច សម្បយុត្តកេ
 ច ខន្ទេ បដិច្ច អវិជ្ជានីវរណំ ។

[១៦២] នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នោនីវរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា នីវរណោ បដិច្ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ ។ នោនីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នោនីវរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា នោនីវរណោ ខន្ទេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ នីវ-
 រណញ្ច នោនីវរណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោនីវរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា នីវរណោ ច
 សម្បយុត្តកេ ច ខន្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 សង្ខតំ ។ នអធិបតិប្បច្ចយា នអនន្តរាប្បច្ចយា នស-
 មនន្តរាប្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ចយា នឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយា ។

នីវរណទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែល
ប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ នីវរណធម៌ អាស្រ័យ
នូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុ-
ប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវវិចិកិច្ចានីវរណៈផង នូវពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវឧទ្ធច្ចនីវរណៈផង នូវ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។

[១៦២] នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យ នូវនីវរណធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួក
នីវរណៈ ។ នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យ នូវនោនីវរណធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវ
ពួកនោនីវរណក្ខន្ធ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ នោនីវរណធម៌ អា-
ស្រ័យ នូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអារម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកនីវរណៈផង
នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ព្រោះនអធិបតិប្ប-
ដ្ឋយ ព្រោះនអនន្តរប្បដ្ឋយ ព្រោះនសមនន្តរប្បដ្ឋយ ព្រោះនអញ្ញាមញ្ញ-
ប្បដ្ឋយ ព្រោះនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៦៣] ដីវលំ ធម្មំ បដិច្ច ដីវលោកា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ កាមច្ចន្ធដីវលំ
 បដិច្ច បីនមិទ្ធដីវលំ ឧទ្ធច្ចដីវលំ អវិជ្ជាដីវលំ
 អរូបេ កាមច្ចន្ធដីវលំ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចដីវលំ អវិជ្ជា-
 ដីវលំ អរូបេ វិចិត្តិក្ខន្ធដីវលំ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចដីវលំ
 អវិជ្ជាដីវលំ អរូបេ ឧទ្ធច្ចដីវលំ បដិច្ច អវិជ្ជាដីវ-
 លំ ។ ដីវលំ ធម្មំ បដិច្ច នោដីវលោកា ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ ដីវលោ បដិច្ច សម្ប-
 យុត្តកា ខន្ធា ដីវលោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
 អវសេសា បញ្ញា សព្វេបិ វិត្តាភេតព្វា អរូបំ បបមំ
 កាតព្វំ រូបំ បច្ឆា យថា លត្តតិ ។ ដីវលោកា នោ-
 ដីវលោកា ធម្មំ បដិច្ច ដីវលោកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន-
 បុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ នោដីវលោ ខន្ធា ច កា-
 មច្ចន្ធដីវលោកា បដិច្ច បីនមិទ្ធដីវលំ ឧទ្ធច្ចដីវលំ
 ចក្កំ ។ ដីវលោកា នោដីវលោកា ធម្មំ បដិច្ច នោដីវ-
 លោកា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ នោ-
 ដីវលំ ឯកំ ខន្ធា ដីវលោ ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៦៣] នីវរណធម៌ អាស្រ័យ នូវនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ និងអវិជ្ជា-
 នីវរណៈ អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈ ក្នុងអរូប ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ និង
 អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈ ក្នុងអរូប ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ និង
 អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវវិចិកិច្ចានីវរណៈ ក្នុងអរូប អវិជ្ជានីវរណៈ
 អាស្រ័យ នូវឧទ្ធច្ចនីវរណៈ ក្នុងអរូប ។ នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យ នូវ
 នីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវពួកនីវរណៈ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវ
 ពួកនីវរណៈ ក្នុងអរូប ។ បញ្ញា ដ៏សេសសល់ ទាំងអស់ បណ្ឌិត
 ត្រូវឲ្យពិស្តារផងចុះ អរូបទី ១ បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នាផងចុះ) រូប
 បណ្ឌិត កាន់យក ដូចជាបទខាងក្រោយ ។ នីវរណធម៌ អាស្រ័យ
 នូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ គឺ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ អាស្រ័យ នូវពួកនោ-
 នីវរណក្ខន្ធផង នូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈផង ក្នុងអរូប (បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើឲ្យ)
 ជាចក្កៈផងចុះ ។ នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យ នូវនីវរណធម៌ផង នូវ
 នោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យ នូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ផង នូវពួកនីវរណៈផង ក្នុងអរូប

នីវរណទុកេ បដិច្ចវារោ

ទ្វេ ខន្ធ . . . ជីវរណោ ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ជីវរណោ ច មហាក្វតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ជីវរណាញ ដោជីវរណាញ
 ធម្មំ បដិច្ច ជីវរណោ ច ដោជីវរណោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ ដោជីវរណំ ឯកំ
 ខន្ធព កាមច្ចន្ធដីវរណាញ បដិច្ច តយោ ខន្ធា បីន-
 មិទ្ធដីវរណំ ឧទ្ធច្ចដីវរណំ អវិជ្ជាដីវរណំ ចក្កំ ។
 សង្ខតំ ។

[១៦៤] នហេតុយា ចត្តារិ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ
 នអញ្ញមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជាតេ
 នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
 នវិចាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នសន្តិយេ ឯកំ ន-
 ណានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្ប-
 យុត្តេ នវ នោនត្តិយា តីណិ នោវិតតេ តីណិ ។

[១៦៥] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ . . .
 នអធិបតិយា នវ ។ សង្ខតំ ។

នីវរណទុកៈ បដិច្ចវារៈ

នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកនីវរណៈផង នូវ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកនីវរណៈផង
 នូវពួកមហាក្ខតផង ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី អាស្រ័យ
 នូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជា-
 តប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ
 អាស្រ័យ នូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ផង នូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈផង ក្នុងអរូប
 (បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១៦៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋ័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋ័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិយប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនត្តិ-
 ប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៥] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋ័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១៦៦] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ចត្តារិ . . .
 មក្កេ តីណិ អរិកតេ ចត្តារិ ។
 សហជាតវារោមិ ឯវំ វិត្តាវេតព្វោ ។

បច្ចយវារោ

[១៦៧] នីវរណំ ធម្មំ បច្ចយា នីវរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នោនីវរណំ ធម្មំ
 បច្ចយា នោនីវរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នោនីវរណំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ យាវ អជ្ឈត្តិកា មហាក្ខតា វត្ថុ
 បច្ចយា នោនីវរណោ ខន្ធា ។ នោនីវរណំ ធម្មំ បច្ច-
 យា នីវរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោ-
 នីវរណោ ខន្ធា បច្ចយា នីវរណោ វត្ថុ បច្ចយា
 នីវរណោ ។ នោនីវរណំ ធម្មំ បច្ចយា នីវរណោ ច
 នោនីវរណោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នោ-
 នីវរណំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា នីវរណោ
 ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . វត្ថុ បច្ចយា
 នីវរណោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ។ នីវរណញ្ច
 នោនីវរណញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នីវរណោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៦៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
ឯសហជាតវារៈ បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

បច្ច័យវារៈ

[១៦៧] នីវរណធម៌ ពីងផ្អែក នឹងនីវរណធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ នោនីវរណធម៌ ពីងផ្អែក
នឹងនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពីងផ្អែក នឹងនោនីវរណក្ខន្ធ ១ រហូតដល់ពួក
អដ្ឋត្តិកមហាកូត ពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នីវរ-
ណធម៌ ពីងផ្អែក នឹងនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ គឺ ពួកនីវរណៈ ពីងផ្អែក នឹងពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ពួកនីវរណៈ
ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ពីងផ្អែក នឹង
នោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង
ពួកនីវរណៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពីងផ្អែក នឹងនោនីវរណក្ខន្ធ ១
នឹងខន្ធ ២ ... ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តិកក្ខន្ធក្តី ពីងផ្អែក នឹង
វត្ថុ ។ នីវរណធម៌ ពីងផ្អែក នឹងនីវរណធម៌ផង នឹងនោនីវរណធម៌ផង

នីវរណទុកេ បច្ចយវារោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមច្ចន្ធនីវរណាញ សម្បយុត្ត-
 កេ ច ខន្ធ បច្ចយា បីនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ
 អវិជ្ជានីវរណំ ចក្កំ កាមច្ចន្ធនីវរណាញ វត្តញ បច្ច-
 យា បីនមិទ្ធនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ ចក្កំ ។ នីវ-
 រណាញ នោនីវរណាញ ធម្មំ បច្ចយា នោនីវរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោនីវរណំ ឯកំ
 ខន្ធាញ នីវរណោ ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . នីវរណោ ច វត្តញ
 បច្ចយា សម្បយុត្តកា ខន្ធា នីវរណោ ច សម្បយុត្ត-
 កេ ច ខន្ធា បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ នីវរណោ
 ច មហាក្វតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នី-
 វរណាញ នោនីវរណាញ ធម្មំ បច្ចយា នីវរណោ ច
 នោនីវរណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នោ-
 នីវរណំ ឯកំ ខន្ធាញ កាមច្ចន្ធនីវរណាញ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា បីនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវ-
 រណំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ចក្កំ កាមច្ចន្ធនីវរណាញ វត្តញ
 បច្ចយា បីនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ
 សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ចក្កំ ។ សន្និវត្តំ ។

នីវរណទុក្ខៈ បច្ចយវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ
និងអវិជ្ជានីវរណៈ ពីងផ្អែក នឹងកាមច្ចន្ធនីវរណៈផង នឹងពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ បីនមិទ្ធនីវរណៈ និង
អវិជ្ជានីវរណៈ ពីងផ្អែក នឹងកាមច្ចន្ធនីវរណៈផង នឹងវត្ថុផង បណ្ឌិត
ត្រូវធ្វើ ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ នោនីវរណធម៌ ពីងផ្អែក នឹងនីវរណ-
ធម៌ផង នឹងនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពីងផ្អែក នឹងនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ផង
នឹងពួកនីវរណៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពីងផ្អែក
នឹងពួកនីវរណៈផង នឹងវត្ថុផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹងពួកនីវរ-
ណៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែក នឹង
ពួកនីវរណៈផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណ-
ធម៌ក្តី ពីងផ្អែក នឹងនីវរណធម៌ផង នឹងនោនីវរណធម៌ផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ច-
នីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ ពីងផ្អែក នឹងនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ផង នឹង
កាមច្ចន្ធនីវរណៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ ឲ្យជា
ចក្កៈផងចុះ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ និងពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពីងផ្អែក នឹងកាមច្ចន្ធនីវរណៈផង នឹងវត្ថុផង បណ្ឌិត
ត្រូវធ្វើ ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៦៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ សព្វត្ថ
នវ វិចារកេ ឯកំ អវិកតេ នវ ។

[១៦៩] ដីវរណំ ធម្មំ បច្ចយា ដីវរណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាដីវរណំ បច្ចយា
អវិជ្ជាដីវរណំ ឧទ្ធច្ចដីវរណំ បច្ចយា អវិជ្ជាដីវរណំ ។
នោដីវរណំ ធម្មំ បច្ចយា នោដីវរណោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នោដីវរណំ ឯកំ
ខន្តំ បច្ចយា តយោ ខន្តា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ
ខន្តេ . . . យាវ អសញ្ញាសត្តា វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា
នោដីវរណោ ខន្តា ។ នោដីវរណំ ធម្មំ បច្ចយា ដី-
វរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខា-
សហកតេ ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្តេ បច្ចយា អវិជ្ជាដី-
វរណំ វត្ថុំ បច្ចយា អវិជ្ជាដីវរណំ ។ ដីវរណាញ នោ-
ដីវរណាញ ធម្មំ បច្ចយា ដីវរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាដីវរណាញ សម្បយុត្តកេ ច
ខន្តេ បច្ចយា អវិជ្ជាដីវរណំ ឧទ្ធច្ចដីវរណាញ សម្ប-
យុត្តកេ ខន្តេ ច បច្ចយា អវិជ្ជាដីវរណំ វិចិត្តិក្ខា-
ដីវរណាញ វត្ថុញ បច្ចយា អវិជ្ជាដីវរណំ ឧទ្ធច្ចដីវរ-
ណាញ វត្ថុញ បច្ចយា អវិជ្ជាដីវរណំ ។ សន្និទ្ធីតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៦៩] នីវរណធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែក នឹងវិចិកិច្ចានីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែក នឹងឧទ្ធចូនីវរណៈ ។ នោនីវរណធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹងនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ . . . រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នីវរណធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធចូៈ អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នីវរណធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនីវរណធម៌ផង នឹងនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែក នឹងវិចិកិច្ចានីវរណៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែក នឹងឧទ្ធចូនីវរណៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែក នឹងវិចិកិច្ចានីវរណៈផង នឹងវត្ថុផង អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែក នឹងឧទ្ធចូនីវរណៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

នីវរណទុកេ បច្ចយវារោ

[១៧០] នហេតុយា ចត្តារិ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តវ តីណិ នសមនន្តវ តីណិ
 នអញ្ញមញ្ញ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរ-
 ជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ ន-
 កម្មេ តីណិ នវិចាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ ន-
 ឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ ន-
 សម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា តីណិ
 នោវិតតេ តីណិ ។

[១៧១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ . . .
 នអធិបតិយា នវ ។ សន្និក្កំ ។

[១៧២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ចត្តារិ . . .
 អនន្តវ ចត្តារិ សមនន្តវ ចត្តារិ មក្កេ តីណិ អវិ-
 តតេ ចត្តារិ ។

នីរណទុកៈ បច្ចយវារៈ

[១៧០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នត្រ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[១៧១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១៧២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

សំសដ្ឋវារោ

[១៧៣] ដីរលំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ដីរលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមច្ចន្ធដីរលំ សំ-
 សដ្ឋំ បីនមិទ្ធដីរលំ ឧទ្ធច្ចដីរលំ អវិជ្ជាដីរលំ
 ចក្កំ សព្វំ ដីរលំ វិត្តារេតព្វំ ។

[១៧៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ សព្វត្ថ
 នវ វិចារកេ ឯកំ អវិតតេ នវ ។

[១៧៥] ដីរលំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ដីរលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិតិច្ឆាដីរលំ
 សំសដ្ឋំ អវិជ្ជាដីរលំ ឧទ្ធច្ចដីរលំ សំសដ្ឋំ អវិជ្ជា-
 ដីរលំ ។ សដ្ឋិត្តំ ។

[១៧៦] នហេតុយា ចត្តារិ នអធិបតិយា នវ
 នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នឈានេ ឯកំ ន-
 មត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

ឯវំ ឥតវេ ទ្វេ កណាធាបិ
 សម្បយុត្តវារោបិ កាតព្វា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

សំសដ្ឋវារៈ

[១៧៣] នីវរណាធម៌ លាយឡំ នឹងនីវរណាធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ
លាយឡំ នឹងកាមច្នន្ទនីវរណៈ បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ
នីវរណៈទាំងអស់ បណ្ឌិត ត្រូវឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[១៧៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[១៧៥] នីវរណាធម៌ លាយឡំ នឹងនីវរណាធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ លាយឡំ នឹងវិចិក្ខានីវរណៈ
អវិជ្ជានីវរណៈ លាយឡំ នឹងឧទ្ធចនីវរណៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១៧៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ
១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

ការរាប់ពីរយ៉ាង ដទៃពីនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី
បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

បញ្ញាវារោ

[១៧៧] នីវរណោ ធម្មោ នីវរណស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នីវរណោ ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកានំ នីវរណានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នីវរណោ ធម្មោ នោនីវរណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ នីវរណោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នីវរណោ ធម្មោ នីវរណស្ស ច នោនីវ-
 រណស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នីវ-
 រណោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ នីវរណានញ្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នោនីវរណោ ធម្មោ នោនីវរណស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោនីវរណោ ហេតុ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។

នីវរណទុកៈ បញ្ញាវារៈ

បញ្ញាវារៈ

[១៧៧] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនីវរណហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកនីវរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនីវរណហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកិច្ចផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនីវរណធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនីវរណហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកិច្ចផង នៃពួកនីវរណៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនោនីវរណហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកិច្ចផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ បដិសន្ធិ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៧៨] ដីវរណោ ធម្មោ ដីវរណាស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ដីវរណោ អារត្ត ដីវ-
 ណា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ បុច្ឆិតពុំ ដីវរណោ អារត្ត
 នោដីវរណោ ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ បុច្ឆិតពុំ ដីវ-
 ណោ អារត្ត ដីវរណោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ នោដីវរណោ ធម្មោ នោដីវរណាស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ
 . . . ឧចោសថកម្មំ . . . តំ បច្ចវេក្ខតិ តំ អស្សាទេតិ
 អភិទន្ធតិ តំ អារត្ត ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ នោមនស្សំ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . លាណា វុដ្ឋហិត្វា លានំ
 . . . អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ . . . ផលំ . . . និព្វានំ
 . . . និព្វានំ កោត្រភុស្ស វោទានស្ស មក្កស្ស ផលស្ស
 អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា នោ-
 ដីវរណោ បហីនេ កិលេសេ^(១) បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ហិតេ
 កិលេសេ . . . បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុ
 នោដីវរណោ ខន្ធា អនិច្ចតោ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ

១ ម. នោនីវណំ បហីនក្កិលេសំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៧៨] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណា-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកនីវរណៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកនីវរណៈ ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ពួកនោនីវរណក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រារព្ធ នូវពួកនីវរណៈ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ពួកនីវរណៈ
 ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកនីវរណៈ ។
 នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណាប្ប-
 ច្ច័យ គឺ បុគ្គល នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម
 . . . ពិចារណា នូវកុសលកម្មនោះ ត្រេកអរ រីករាយ នឹងកុសល-
 កម្មនោះ ទិដ្ឋិ កើតឡើង ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
 នូវកុសលកម្មនោះ ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . បុគ្គល
 ចេញ អំពីឈាន នូវឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ
 នូវធម៌ . . . នូវផល . . . នូវនិព្វាន . . . និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃ
 គោត្រភូ វោទានៈ មគ្គ ផល និងអារជ្ជនៈ ដោយអារម្មណាប្ប-
 ច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកនោនីវរណកិលេស ដែលខ្លួន
 លះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ . . . (នូវ
 កងអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ
 នូវពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ថាមិនឡើង . . . ទោមនស្ស កើតឡើង

នីវរណទុកេ បញ្ញាវារោ

ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុ-
 យា សទ្ធិំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន នោនីវរ-
 ណាចិត្តសមដ្ឋីស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ អាភាសានព្វាយតនំ
 វិញ្ញាលាព្វាយតនស្ស អាភិព្វញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនស្ស រូបាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាលាស្ស
 ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាលាស្ស នោនីវរណា ខន្ធា
 តទ្ធិវិញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស បុព្វេនិវា-
 សានុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាលាស្ស អ-
 នាតតំសញ្ញាលាស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោនីវរណា ធម្មោ នីវរណាស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . .
 ឧចាសថកម្មំ . . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . ឈានំ . . .
 ចក្កុំ . . . វត្ថុំ . . . នោនីវរណោ ខន្ធលោ អស្សាទេតិ អភិ-
 នន្ទតិ តំ អារព្ព រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា
 . . . ឧទ្ធច្ចំ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ នោនីវរណោ
 ធម្មោ នីវរណាស្ស ច នោនីវរណាស្ស ច ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . .
 ឧចាសថកម្មំ . . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . ឈានា . . .

នីវរណទុកៈ បញ្ហាវារៈ

បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វ-
សោតធាតុ ដឹង នូវចិត្ត នៃបុគ្គល អ្នកប្រកបដោយនោនីវរណចិត្ត
ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានា-
សញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃ
កិរិយាពិចារណា នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសា-
នុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិញ្ញាណ ដោយអា-
រម្មណប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថ-
កម្ម . . . (នូវពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . .នូវ
ឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . នូវពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ត្រេកអរ
វិការាយ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ . . . វិចិកិត្តា . . . ឧទ្ធច្ចៈ . . .
ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ។ នោនីវរណធម៌
ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនីវរណធម៌ផង ដោយអារម្មណប្ប-
ច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . (នូវ
ពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . នោនីវរណោ ខន្ធ អស្សាទេតិ អភិ-
នន្ទតិ តំ អារព្ព ជីវរណា ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ
ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ជីវរណោ ច នោនីវរណោ ច ធម្មា ជីវ-
រណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ
អារព្ព កាតព្វា ។

[១៧៩] ជីវរណោ ធម្មោ ជីវរណស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ជីវរណោ
ករុំ កត្វា ជីវរណា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ តីណិ អារម្មណាស-
ទិសំ ។ នោនីវរណោ ធម្មោ នោនីវរណស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហ-
ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ . . .
ឧចាសថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ ករុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ
ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . លាណា . . .
អរិយា មគ្គា រុដ្ឋហិត្វា មក្កំ . . . ផលំ . . . និព្វានំ . . .
និព្វានំ កោត្រភុស្ស វោទានស្ស មគ្គស្ស ផលស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . នោ-
នីវរណោ ខន្ធ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ
តំ ករុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . នូវនោនីវណាក្ខន្ធ ត្រេកអរ រីករាយ ពួក
នីវណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុ
នោះ ។ នីវណធម៌ក្តី នោនីវណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវណធម៌
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ វារៈ ៣ បណ្ឌិត គប្បីប្រារព្ធធ្វើផងចុះ ។

[១៧៩] នីវណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវណធម៌ ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកនីវណៈ កើតឡើង ព្រោះ
ធ្វើ នូវពួកនីវណៈ ឲ្យជាទីគោរព ។ វារៈទាំង ៣ ប្រហែលគ្នានឹង
អារម្មណប្បច្ច័យដែរ ។ នោនីវណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវណធម៌
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោ-
សថកម្ម ហើយធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា
ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវ
អំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព នូវពួកអំពើ ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាល
មុន . . . អំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ នូវមគ្គ . . .
នូវផល . . . នូវនិព្វាន . . . និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វោ-
ទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . .
ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកនោនីវណាក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ
កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។

នីវរណាទុកេ បញ្ញាវារោ

សហជាតាធិបតិ នោនីវរណាធិបតិ សម្មយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោនីវរណោ ធម្មោ នីវរណាស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ . . .
 ឧចោសថកម្មំ . . . បុព្វេ . . . ឈានា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុ
 . . . នោនីវរណោ ខន្ធា ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិ-
 នន្ទតិ តំ ករុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ នោនីវរណាធិបតិ សម្មយុត្ត-
 កានំ នីវរណានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោ-
 នីវរណោ ធម្មោ នីវរណាស្ស ច នោនីវរណាស្ស ច
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សី-
 លំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . បុព្វេ . . . ឈានា . . . ចក្កំ
 . . . វត្ថុ . . . នោនីវរណោ ខន្ធា ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ
 អភិនន្ទតិ តំ ករុំ កត្វា នីវរណា ច សម្មយុត្តកា
 ច ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ នោនីវរណា-
 ធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ នីវរណាណញ្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

នីវរណទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ឯសហជាតាធិបតិ គឺ នោនីវរណាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោ-
 នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន
 . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ក្នុងកាលមុន . . . អំពី
 ឈាន . . . នូវចក្ក . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះ
 ធ្វើ នូវពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើ នូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ
 គឺ នោនីវរណាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកនីវរណៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ផង
 នៃនោនីវរណធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
 និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវ
 សីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . .
 នូវចក្ក . . . នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវ
 ពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហ-
 ជាតាធិបតិ គឺ នោនីវរណាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ
 នៃពួកនីវរណៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នីវរណោ ច នោនីវរណោ ច ធម្មា នីវរណស្ស
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
តីណិ អារម្មណាធិបតិយេវ ។

[១៨០] នីវរណោ ធម្មា នីវរណស្ស ធម្មស្ស
អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នីវរណោ បច្ចិ-
មាណំ បច្ចិមាណំ នីវរណាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ បុរិមា បុរិមា នីវរណោ
បច្ចិមាណំ បច្ចិមាណំ នោនីវរណាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ នីវរណោ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ ។ បុរិមា បុរិមា នីវរណោ
បច្ចិមាណំ បច្ចិមាណំ នីវរណាណំ សម្បយុត្តកានញ្ច
ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោនីវរណោ
ធម្មា នោនីវរណស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នោនីវរណោ ខន្ធា បច្ចិមាណំ
បច្ចិមាណំ នោនីវរណាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញាណាសញ្ញាយតណំ
ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលា-
និ បុច្ឆិតញ្ចានិ ។ បុរិមា បុរិមា នោនីវរណោ ខន្ធា បច្ចិ-
មាណំ បច្ចិមាណំ នីវរណាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នីវរណាធម៌ក្តី នោនីវរណាធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវរណាធម៌ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ វារៈទាំង ៣ គឺ អារម្មណា-
ធិបតិហ្នឹងឯង ។

[១៨០] នីវរណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណាធម៌ ដោយអនន្ត-
រហូច្ច័យ គឺ ពួកនីវរណាៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណាៈ ក្រោយ ។
ដោយអនន្តរហូច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីស្នូរផងចុះ ពួកនីវរណាៈ
មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោនីវរណាក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរហូច្ច័យ
ពួកនីវរណាៈ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដោយអនន្តរហូច្ច័យ ។ មូល
បណ្ឌិត គប្បីស្នូរផងចុះ ។ ពួកនីវរណាៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវ-
រណាៈ ក្រោយ ។ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរហូច្ច័យ ។
នោនីវរណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណាធម៌ ដោយអនន្តរហូច្ច័យ គឺ
ពួកនោនីវរណាក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោនីវរណាក្ខន្ធ ក្រោយ ។
ដោយអនន្តរហូច្ច័យ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាល
ចេញ អំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរហូច្ច័យ ។
មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីស្នូរផងចុះ ។ ពួកនោនីវរណាក្ខន្ធ
មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណាៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរហូច្ច័យ

និរណទុកេ បញ្ញាវារោ

អារដ្ឋេនា នីរណានំ អនន្តរឃ្មត្វយេន បច្ចយោ ។
 បុរិមា បុរិមា នោនីរណា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ
 នីរណានំ សម្មយុត្តកានព្វា ខន្ធានំ អនន្តរឃ្មត្វ-
 យេន បច្ចយោ អារដ្ឋេនា នីរណានំ សម្មយុត្តកា-
 នព្វា ខន្ធានំ អនន្តរឃ្មត្វយេន បច្ចយោ ។ នីរណោ
 ច នោនីរណោ ច ធម្មា នីរណាស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរឃ្មត្វយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នីរណា
 ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ នីរ-
 ណានំ អនន្តរឃ្មត្វយេន បច្ចយោ ។ មូលានិ បុច្ឆិ-
 តព្វានិ ។ បុរិមា បុរិមា នីរណា ច សម្មយុត្តកា
 ច ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ នោនីរណានំ ខន្ធានំ
 អនន្តរឃ្មត្វយេន បច្ចយោ នីរណា ច សម្មយុត្តកា
 ច ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរឃ្មត្វយេន បច្ចយោ ។
 បុរិមា បុរិមា នីរណា ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ នីរណានព្វា សម្មយុត្តកានព្វា
 ខន្ធានំ អនន្តរឃ្មត្វយេន បច្ចយោ ។ នីរណោ
 ធម្មា នីរណាស្ស ធម្មស្ស សមនន្តរឃ្មត្វយេន បច្ច-
 យោ សហជាតឃ្មត្វយេន បច្ចយោ អញ្ញមញ្ញឃ្មត្វយេន
 បច្ចយោ និស្សយឃ្មត្វយេន បច្ចយោ ។

នីវរណទុកៈ បញ្ហាវារៈ

អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ពួក
 នោនីវរណក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណៈ ក្រោយ ។ ផង
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកនីវរណក្ខន្ធផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកនីវរណក្ខន្ធ មុន ។ ផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណៈ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល
 ទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកនីវរណៈ មុន ។ ក្តី ពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ពួកនីវរណក្ខន្ធក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 វជ្ជានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ពួកនីវរណៈ មុន ។ ក្តី ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណៈ ក្រោយ ។ ផង នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 នីវរណធម៌ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៨១] ដីវរណោ ធម្មោ ដីវរណាស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្វូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
ត្វូបនិស្សយោ ដីវរណានិ តីណិ ។ ពោដីវរណោ
ធម្មោ ពោដីវរណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្ស-
យោ បកត្វូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្វូបនិស្សយោ
សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ សីលំ . . . ឧចោស-
ថកម្មំ . . . ណានំ ឧប្បាទេតិ វិបស្សនំ . . . មក្កំ
. . . អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជម្លេ-
តិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ . . . រាគំ
ពោសំ មោហំ មាណំ ទិដ្ឋិ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ
កាយិកំ ទុក្ខំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ
ទេតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនា-
សនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ រាគស្ស ។ បេ ។ បត្ត-
នាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស
មក្កស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ ពោដីវរណោ ធម្មោ ដីវរណាស្ស ធម្មស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៨១] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ពួកនីវរណៈ មានវារៈ ៣ ។ នៅនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយឲ្យនូវទាន នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា . . . ញ៉ាំងមគ្គ . . . ញ៉ាំងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ។ បេ ។ នូវបញ្ញា . . . នូវរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នាកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ។ បេ ។ នៃបញ្ញា នៃរាគៈ ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នាកាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នៅនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌

នីវរណទុកេ បញ្ហាវារោ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្ស-
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។
បកត្តូបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ មាណំ ជប្បេតិ
ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ
ឧបនិស្សាយ ចាណំ ហានតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិទ្ធពតិ
សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ វាគស្ស ។ បេ ។ បត្តនា-
យ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោនីវរណោ
ធម្មា នីវរណស្ស ច នោនីវរណស្ស ច ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
ត្តូបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ មាណំ ជប្បេតិ
ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧប-
និស្សាយ ចាណំ ហានតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិទ្ធពតិ សទ្ធា
។ បេ ។ សេនាសនំ នីវរណានព្វ សម្មយុត្តកានព្វ
ខន្ធានំ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណោ
ច នោនីវរណោ ច ធម្មា នីវរណស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្ស-
យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។

នីវរណទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកតូបនិស្ស័យ ។ លេ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
នូវសទ្ធា ហើយដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល . . .
។ លេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ
។ លេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ សទ្ធា ។ លេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ
នៃរាគៈ ។ លេ ។ ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនីវរណ-
ធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អ-
នន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ លេ ។ ឯបកតូបនិស្ស័យ គឺ
បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវ
ទិដ្ឋិ នូវសីល . . . ។ លេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ
ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ លេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ សទ្ធា ។ លេ ។
សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណក្ខន្ធផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណ-
ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ លេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បកត្ថបនិស្សយោ នីវរណា ច សម្មយុត្តកា ច
ខន្ទា នីវរណានំ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

[១៨២] នោនីវរណា ធម្មោ នោនីវរណាស្ស
ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ
វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ
អនិច្ចតោ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ តីណិ ។
បុរេជាតំ អារម្មណាសទិសំ កុសលាកុសលស្ស វិក-
ជិតព្វំ ។

[១៨៣] នីវរណា ធម្មោ នីវរណាស្ស ធម្មស្ស
បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ អាសេវន-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១៨៤] នោនីវរណា ធម្មោ នោនីវរណាស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា ពា-
នាខណិកា ។ សហជាតា នោនីវរណា ចេតនា
សម្មយុត្តកានំ ខន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាពញា រូចានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ពានាខណិកា នោនីវ-
រណា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ទានំ កដត្តា ច រូចានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលានិ បុច្ឆិតព្វានិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ឯបកត្ថុបនិស្ស័យ គឺ ពួកនីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណៈ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

[១៨២] នោនីវរណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណាធម៌ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាតិ និងវត្ថុបុរេជាតិ ។ អារម្មណបុរេជាតិ គឺ នូវចក្ក . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . ទោមនស្ស កើតឡើង ។ មានវារៈ ៣ ។ បុរេជាតិប្បច្ច័យ ប្រហែលគ្នា នឹងអារម្មណប្បច្ច័យដែរ បណ្ឌិត គប្បីចែក (តាមវារៈ) នៃកុសលនិង អកុសលផងចុះ ។

[១៨៣] នីវរណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណាធម៌ ដោយបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៩ ។

[១៨៤] នោនីវរណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណាធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតិ និងនានាខណិកៈ ។ សហជាតិ គឺ នោនីវរណាចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ នោនីវរណាចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ។

នីវរណទុកេ បញ្ហាវារោ

នោនីវរណា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ នីវរណានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោនីវរណា ចេតនា
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ នីវរណានព្វា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានព្វា រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៥] នោនីវរណា ធម្មោ នោនីវរណាស្ស
 ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។ អាហារ-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 លានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៦] នីវរណា ធម្មោ នោនីវរណាស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 ឯវំ អវសេសា ចត្តារិ បញ្ញា កាតព្វា ។

[១៨៧] នីវរណា ធម្មោ នីវរណាស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាមច្ចន្ធនីវរណំ ដីនមិទ្ធុ-
 នីវរណាស្ស ឧទ្ធច្ចនីវរណាស្ស អវិជ្ជានីវរណាស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ។ នីវរណា ធម្មោ
 នោនីវរណាស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ ឯវំ នីវរណាមូលេ

នីវរណទុកៈ បញ្ហាវារៈ

នោនីវរណចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកនីវរណៈ ដោយកម្មប្ប-
ច្ច័យ ។ នោនីវរណចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
នៃពួកនីវរណៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៨៥] នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណធម៌ ដោយ
វិបាកប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយតន្ត្រីប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៨៦] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណធម៌ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ ប្រស្នាទាំង ៤
ដ៏សេស បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

[១៨៧] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយអត្តិ-
ប្បច្ច័យ គឺ កាមច្នូន្តនីវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃបីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្នូនី-
វរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យ
ជាចក្កៈផងចុះ ។ នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណធម៌ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ ក្នុងនីវរណមូល

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

តីណិ ។ នោនីវរណោ ធម្មោ នោនីវរណស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
 បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សង្ខតំ ។ នោនីវ-
 រណោ ធម្មោ នីវរណស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សង្ខតំ ។ នោ-
 នីវរណោ ធម្មោ នីវរណស្ស ច នោនីវរណស្ស ច
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជា-
 តំ ។ សង្ខតំ ។ នីវរណោ ច នោនីវរណោ ច ធម្មា
 នីវរណស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតំ កាមច្ចន្ធនីវរណាញ
 សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា មីនមិទ្ធនីវរណស្ស ឧទ្ធច្ចនី-
 វរណស្ស អវិជ្ជានីវរណស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កាមច្ចន្ធនីវរណាញ វត្ថុ ច មីនមិទ្ធនីវរណស្ស អវិជ្ជា-
 នីវរណស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណោ
 ច នោនីវរណោ ច ធម្មា នោនីវរណស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ នោនីវ-
 រណោ ឯកោ ខន្ធា ច នីវរណោ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនីវរណធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ កាមច្ឆន្ទនីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យ នៃបីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ឆន្ទនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ កាមច្ឆន្ទនីវរណៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃបីនមិទ្ធនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ជានោនីវរណៈផង ពួកនីវរណៈផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ

នីវរណទុកេ បញ្ញាវារោ

ទ្វេ ខន្ធ . . . នីវរណា ច វត្ថុ ច នោនីវរណានំ
 ខន្ធនំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នីវរណា ច សម្ម-
 យុត្តកា ច ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ នីវរណា ច មហាក្ខតា ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆា-
 ជាតា នីវរណា ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ បុរេជា-
 តស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា នីវរណា ច សម្មយុត្តកា ខន្ធ ច
 កតន្និដ្ឋារោ អាហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា នីវរណា ច
 សម្មយុត្តកា ខន្ធ ច រូបដីវិតិទ្ធិយញ្ច កដត្តារូ-
 ចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណា ច នោ-
 នីវរណា ច ធម្មា នីវរណាស្ស ច នោនីវរណាស្ស
 ច ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេ-
 ជាតំ ។ សហជាតោ នោនីវរណា ឯកោ ខន្ធន
 ច កាមច្ចន្ធនីវរណាញ តិណ្ណានំ ខន្ធនំ បីនមិទ្ធុ-
 នីវរណាស្ស ច ឧទ្ធច្ចនីវរណាស្ស អវិជ្ជានីវរណាស្ស
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

នីវរណទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ខន្ធ ២ . . . ពួកនីវរណៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណក្ខន្ធ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ ពួកនីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកនីវរណៈក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ
ពួកនីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺ ពួកនីវរណៈផង ពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង កពឡឺង្ការាហារផង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺ ពួកនីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង រូប-
ដីវិតិទ្រ្ទិយផង ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ នីវរ-
ណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនី-
វរណធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ជានោនីវរណៈផង កាមច្ចន្ធនីវរណៈផង ជា
បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃបីនមិទ្ធនីវរណៈផង នៃឧទ្ធច្ចនីវរណៈផង
នៃអវិជ្ជានីវរណៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទ្វេ ខន្ធ . . . កាមច្ចន្ធវិវណាញ វត្ថុ ច បីនមិទ្ធវិវណា-
ស្ស ឧទ្ធច្ចន្ធវិវណាស្ស អវិជ្ជាវិវណាស្ស ច សម្ម-
យុត្តកានញ ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ ។

[១៨៨] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ អនន្តវេ នវ សមនន្តវេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេវនេ នវ
កម្មេ តីណិ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ
តីណិ ឈានេ តីណិ មក្កេ តីណិ សម្មយុត្តេ នវ
វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិកតេ
នវ អវិកតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ខន្ធ ២ . . . កាមច្ចន្ធនីវរណៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃចិនមិទ្ធនីវរណៈ ផង នៃឧទ្ធច្ចន្ធនីវរណៈផង នៃអវិជ្ជានីវរណៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ (បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។

[១៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្ប- យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នីវរណទុកេ បញ្ញាវារោ

[១៨៩] នីវរណោ ធម្មោ នីវរណស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរ-
 ណោ ធម្មោ នោនីវរណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នីវរណោ ធម្មោ នីវរណស្ស ច នោនីវរ-
 ណស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ នោនីវរណោ ធម្មោ នោនីវរ-
 ណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ កេម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោនីវរណោ
 ធម្មោ នីវរណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

នីវរណទុកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៨៧] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនីវរណធម៌ផង ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយត្រ័យប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នោនីវរណោ ធម្មោ នីវរណស្ស ច នោនីវរណស្ស
 ន ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណោ ច
 នោនីវរណោ ច ធម្មា នីវរណស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណោ
 ច នោនីវរណោ ច ធម្មា នោនីវរណស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណោ ច នោនីវរណោ ច
 ធម្មា នីវរណស្ស ច នោនីវរណស្ស ច ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៩០] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ នអ-
 ធិបតិយា នវ សព្វត្ថ នវ នោវិតតេ នវ នោអវិតតេ
 នវ ។

[១៩១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ចត្តារិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នោនីវណោធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវណោធម៌ផង នៃនោនីវណោធម៌ផង ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នីវណោធម៌
 ក្តី នោនីវណោធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវណោធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ច័យ ។ នីវណោធម៌ក្តី នោនីវណោធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោនីវណោធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ នីវ-
 ណោធម៌ក្តី នោនីវណោធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវណោធម៌ផង នៃនោនីវ-
 ណោធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិតតប្បច្ច័យ មាន
 មានវារៈ ៧ ។

[១៧១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នីវរណិយទុកេ បដិច្ចវារោ

សង្ខតំ ។ . . . នសមនន្តរេ ចត្តារិ នអញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ
នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ ។ សង្ខតំ ។ . . . នមក្កេ
ចត្តារិ នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ នោនត្ថិ-
យា ចត្តារិ នោវិតតេ ចត្តារិ ។

[១៧២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ . . .
អធិបតិយា នវ ។ អនុលោមមាតិកា វិត្តាវេតញ្ច ។
. . . អវិតតេ នវ ។

នីវរណទុកំ និដ្ឋិតំ ។

នីវរណិយទុកំ
បដិច្ចវារោ

[១៧៣] ជីវរណិយំ ធម្មំ បដិច្ច ជីវរណិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ . . . ។ ជីវរណិយទុកំ យថា លោ-
កិយទុកំ វរំ កាតព្វំ និដ្ឋានាករណំ ។

ទ្វិត្តតំ កាមច្ចន្ទេន ចតុក្កតំ បដិយេន ច
ឧទ្ធច្ចំ វិចិត្តិច្ឆា ច ឧកោបេតេ សកី សកី
ជីវរណានំ ជីវរណេហិ អដ្ឋវិដំ បយោជនំ ។
ជីវរណាទុកស្ស មាតិកា ឥធិ កតា ។

នីវរណិយទុកំ និដ្ឋិតំ ។

នីវរណិយទុកៈ បដិច្ចវារៈ

សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងន-
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១៧២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ អនុលោមមាតិកា
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។ . . . ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ចប់ នីវរណិយទុកៈ ។

នីវរណិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៧៣] នីវរណិយធម៌ អាស្រ័យ នូវនីវរណិយធម៌ ទើបកើត
ឡើង . . . ។ នីវរណិយទុកៈ យ៉ាងណា លោកិយទុកៈ បណ្ឌិត គប្បី
ធ្វើ យ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើផ្សេងគ្នាឡើយ ។

ការប្រកបដោយកាមច្ចន្ទៈពីរលើក ការប្រកបដោយបដិមៈ
បួនលើក ឧទ្ធច្ចៈ ១ វិចិកិច្ចា ១ ទាំងពីរនុ៎ះ មានការប្រកប
មួយលើក ។ ការប្រកបនូវពួកនីវរណៈដោយពួកនីវរណៈ
មានប្រការ ៨ (យ៉ាងនេះឯង) ។

មាតិកានៃនីវរណិយទុកៈ លោកបានធ្វើទុក ក្នុងទីនេះ ។

ចប់ នីវរណិយទុកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នីវរណសម្បយុត្តទុកំ

បដិច្ចវារោ

[១៩៤] នីវរណសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណ-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរណ-
សម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ
. . . ។ នីវរណសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណវិប្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរណសម្ប-
យុត្តោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នីវរណ-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណសម្បយុត្តោ ច នីវរ-
ណវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរ-
ណសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តស-
មុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។ នីវរណវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា នីវរណវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ . . . បដិសន្ធិ យាវ
អជ្ឈតិកា មហាក្ខតា ។ នីវរណសម្បយុត្តញ នីវរ-
ណវិប្បយុត្តញ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរណសម្បយុត្តោ ខន្ធោ ច
មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សន្និទ្ធិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៩២] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវនីវរណសម្បយុត្ត-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ជានីវរណសម្បយុត្ត នូវខន្ធ ២ . . . ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ
 នូវនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ។ នីវរណសម្ប-
 យុត្តធម៌ក្តី នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវនីវរណសម្បយុត្តធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ជានីវរណសម្បយុត្តផង នូវចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង នូវខន្ធ ២ . . . ។
 នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ជានីវរណវិប្បយុត្ត នូវខន្ធ ២ . . . បដិសន្ធិ មានដរាប
 ដល់ពួកមហាក្ខតខាងក្នុង ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវនីវរណ-
 សម្បយុត្តធម៌ផង នូវនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធផង
 នូវពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកេ បដិច្ចវារោ

[១៩៥] ហោតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អធិបតិ-
យា បញ្ច នត្តិយា ទ្វេ វិតតេ ទ្វេ អវិតតេ បញ្ច ។

[១៩៦] នីវរណសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណ-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហោតុប្បច្ចយា វិចិ-
កិច្ចាសហតតេ ឧទ្ធច្ចសហតតេ ខន្ទេ បដិច្ច អវិជ្ជា-
នីវរណំ ។ នីវរណវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណវិប្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហោតុប្បច្ចយា អហោតុកំ
នីវរណវិប្បយុត្តំ . . . យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ សង្ខតំ ។

[១៩៧] នហោតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ តីណិ
នអធិបតិយា បញ្ច នអនន្តរេ បញ្ច នសមនន្តរេ បញ្ច
នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជា-
តេ ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច
នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិ-
យេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្ប-
យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា តីណិ
នោវិតតេ តីណិ ។

និរណសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[១៩៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[១៩៦] និរណសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវនិរណសម្បយុត្ត- ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជានិរណៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ និរណ- វិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវនិរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ នហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ជានិរណវិប្បយុត្ត ជាអហេតុកៈ... ដរាបដល់ពួក អសញ្ញាសត្វ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[១៩៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្ទិយប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៩៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ . . .
 នអធិបតិយា បញ្ច នបុរេជាតេ ចត្តារិ នកម្មេ ទ្វេ
 នវិចារកេ បញ្ច នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ
 នោនត្តិយា តីណិ នោវិភតេ តីណិ ។

[១៩៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ។ បេ ។
 . . . មត្តេ ឯកំ ។ បេ ។ . . អវិភតេ ទ្វេ ។
 សហជាតវារោមិ ឯកំ កាតព្វោ ។

បច្ចយវារោ

[២០០] នីវរណសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នីវរណ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 នីវរណវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរណវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
 . . . បដិសន្ធិ ឯកំ មហាក្ខតំ វត្ថុំ បច្ចយា នីវរណ-
 វិប្បយុត្តោ ខន្ធ ។ នីវរណវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
 នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៩៨] ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ . . . ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១៩៩] ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ព្រោះនិរោធិប្បដ្ឋាយ ។ បេ ។ . . . ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។ បេ ។ . . . ក្នុងនិរោធិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

ឯសហជាតវារៈ បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើឲ្យជាវារៈ ១ ចុះ ។

បច្ចយវារៈ

[២០០] និរោធិប្បដ្ឋាយ ពឹងផ្អែក នឹងនិរោធិប្បដ្ឋាយ ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺមានវារៈ ៣ ។ និរោធិប្បដ្ឋាយ ពឹងផ្អែក នឹងនិរោធិប្បដ្ឋាយ ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជានិរោធិប្បដ្ឋាយ នឹងខន្ធ ២ . . . បដិសន្ធិ ពួកនិរោធិប្បដ្ឋាយ ពឹងផ្អែក នឹងមហាកូត ១ នឹងវត្ថុ ។ និរោធិប្បដ្ឋាយ ពឹងផ្អែក នឹងនិរោធិប្បដ្ឋាយ ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ

នីវរណសម្បយុត្តទុកេ បច្ចយវារោ

វត្ថុ បច្ចយា នីវរណសម្បយុត្តា ខន្ធ ។ នីវរណវិប្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា នីវរណសម្បយុត្តោ ច នីវរណ-
វិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុ
បច្ចយា នីវរណសម្បយុត្តា ខន្ធ មហាក្វតេ បច្ចយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នីវរណសម្បយុត្តញ្ច នីវរណវិប្ប-
យុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរណសម្បយុត្តំ ឯកំ
ខន្ធច្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធធ . . . ។
នីវរណសម្បយុត្តញ្ច នីវរណវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
នីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
នីវរណវិប្បយុត្តោ ខន្ធធ ច មហាក្វតេ ច បច្ចយា
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ នីវរណសម្បយុត្តញ្ច នីវរណវិប្ប-
យុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា នីវរណសម្បយុត្តោ ច នីវរណ-
វិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរណ-
សម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធច្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធ
ទ្វេ ខន្ធធ . . . នីវរណសម្បយុត្តោ ខន្ធធ ច មហាក្វតេ
ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សង្ខតំ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បច្ចយវារៈ

ពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ក្តី
 នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បថ្មយ គឺ ពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ។ នីវរណសម្បយុត្ត-
 ធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនីវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្មយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១
 ជានីវរណសម្បយុត្តផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ នីវរណវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនីវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្មយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក
 នឹងពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។ នីវរណសម្ប-
 យុត្តធម៌ក្តី នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនីវរណសម្បយុត្តធម៌
 ផង នឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្មយ គឺ
 ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្តផង នឹងវត្ថុផង នឹង
 ខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ
 ផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២០១] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ចត្តារិ អធិប-
តិយា នវ អនន្តវេ ចត្តារិ ។ បេ ។ វិចារកេ ឯកំ
អវិតតេ នវ ។

[២០២] ដីវណាសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា ដីវ-
ណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចុយា វិចិ-
កិច្ចាសហកតេ ឧទ្ធច្ចុសហកតេ ខន្ទេ បច្ចុយា អ-
វិជ្ជាដីវណំ ។ ដីវណាវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា ដីវណា-
វិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចុយា អហេ-
តុកំ ដីវណាវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ទំ បច្ចុយា តយោ
ខន្ទា ចិត្តសមុជ្ជានព្វ រូបំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ចក្កា-
យតនំ បច្ចុយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចុ-
យា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចុយា អហេតុកា ដីវ-
ណាវិប្បយុត្តោ ខន្ទា ។ ដីវណាវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចុយា
ដីវណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចុយា
វត្ថុំ បច្ចុយា វិចិកិច្ចាសហកតោ ឧទ្ធច្ចុសហកតោ
មោហោ ។ ដីវណាសម្បយុត្តព្វ ដីវណាវិប្បយុត្តព្វ
ធម្មំ បច្ចុយា ដីវណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២០២] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ជានីវរណវិប្បយុត្ត ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វចក្កុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខាយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ពួកនីវរណវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនីវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង

នីវរណសម្បយុត្តទុកេ សំសដ្ឋវារោ

នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ឧទ្ធចូសហគតេ
ខន្ទេ ច វត្តញ្ច បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតោ ឧទ្ធចូ-
សហគតោ មោហោ ។ សង្ខិត្តំ ។

[២០៣] នហេតុយា ចត្តារិ នអារម្មណោ តីណិ
។ មេ ។ នបុរេជាតេ ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេ-
វនេ នវ នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នសម្បយុត្តេ
តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា តីណិ នោវិគតេ
តីណិ ។

ឯវំ ឥតវេ ទ្វេ កណាធាបិ
និស្សយវារោមិ កាតញ្ច ។

សំសដ្ឋវារោ

[២០៤] នីវរណសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ នីវ-
រណសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០៥] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ សព្វត្ត
ទ្វេ វិចារកេ ឯកំ អវិគតេ ទ្វេ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ សំសដ្ឋវារៈ

ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែក នឹងព្វកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[២០៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជា-
តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្ប-
ដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិ-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់វារៈ ទាំង ២ ក្រៅពីនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

សំសដ្ឋវារៈ

[២០៤] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ លាយឡំ នឹងនីវរណសម្ប-
យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២០៦] ដីវណាសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ដីវ-
 រណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
 វិចិត្តិក្ខាសហកតេ ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ធេ សំសដ្ឋោ
 វិចិត្តិក្ខាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។
 ដីវណាវិប្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ . . . ។

[២០៧] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ទ្វេ ន-
 បុរេជាតេ ទ្វេ នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ នឈានេ
 ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។
 ឯវំ ឥតវេ ទ្វេ កណាធាបិ
 សម្បយុត្តវារោមិ កាតញ្ចា ។

បញ្ហាវារោ

[២០៨] ដីវណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ ដីវណា-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ដីវណាសម្បយុត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលានិ បុច្ឆិតញ្ចានិ ។
 ដីវណាសម្បយុត្តោ ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ដីវណាសម្បយុត្តោ ហេតុ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២០៦] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ លាយឡំ នឹងនីវរណសម្ប-
យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហាៈ ដែល
ប្រកបដោយវិចិត្រកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ លាយឡំ នឹងពួកខន្ធ ដែល
ប្រកបដោយវិចិត្រកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ លាយឡំ នឹងនីវរណ-
វិប្បយុត្តធម៌ . . . ។

[២០៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់វារៈ ទាំង ២ ក្រៅពីនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[២០៨] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃនីវរណសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកនីវរណសម្បយុត្តហេតុ ជា
បដ្ឋយ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ មូលទាំងឡាយ
បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកនីវរណសម្បយុត្តហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ ពួកនីវរណសម្បយុត្តហេតុ

នីវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តសមុដ្ឋាណាណញ្ច រូចាណំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 នីវរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ នីវរណវិប្បយុត្តា ហេតុ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ
 ចិត្តសមុដ្ឋាណាណញ្ច រូចាណំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិ ។

[២០៧] នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ រាគំ
 អស្សាទេតិ អភិណន្ធាតិ តំ អារព្ព រាគោ ទិដ្ឋិ វិចិត្តិច្ឆា
 ឧទ្ធច្ចំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ អស្សាទេតិ អភិ-
 ណន្ធាតិ តំ អារព្ព រាគោ ទិដ្ឋិ វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធច្ចំ ទោម-
 នស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វិចិត្តិច្ចំ អារព្ព វិចិត្តិច្ឆា ទិដ្ឋិ ឧទ្ធច្ចំ
 ទោមនស្សំ ឧទ្ធច្ចំ អារព្ព ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . .
 វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សំ អារព្ព ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនីវរណវិប្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ជា
បដិសន្ធិ ។

[២០៧] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ
រាគៈ ទិដ្ឋិ វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវ
ហេតុនោះ ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះទិដ្ឋិ រាគៈ ទិដ្ឋិ វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ
ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ វិចិត្រា ទិដ្ឋិ ឧទ្ធច្ចៈ
ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង
ព្រោះប្រារព្ធ នូវឧទ្ធច្ចៈ ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្រា កើតឡើង ទោមនស្ស កើត
ឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវទោមនស្ស ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្រា . . . ឧទ្ធច្ចៈ
កើតឡើង ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា ដីរណាសម្ប-
 យុត្តេ បហីនេ កិលេសេ^(១) បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ហិតេ
 កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ
 ជានន្តិ ដីរណាសម្បយុត្តេ ខន្ធោ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 អនត្តតោ វិបស្សន្តិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន ដីរណា-
 សម្បយុត្តចិត្តសមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតតិ ដីរណាសម្ប-
 យុត្តា ខន្ធា ឥន្ទ្រិវិញ្ញាណាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណា-
 ស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាកម្មបកញ្ញា-
 ណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ដីរណាវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ដី-
 រណាវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . តំ បច្ចវេក្ខតិ
 បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . លាភា វុដ្ឋហិត្វា លាទំ . . .
 អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ . . . ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 និព្វានំ . . . និព្វានំ កោត្រភុស្ស វោទានស្ស មក្កស្ស
 ផលស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ ដីរណាវិប្បយុត្តេ ខន្ធោ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ

១ ម. នីរណាសម្បយុត្តំ បហីនក្កិលេសំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស
 ជានីវរណសម្បយុត្ត ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ពិចារណា នូវពួកកិលេស
 ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង នូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនសន្សំហើយ
 ក្នុងកាលមុន ឃើញ នូវពួកនីវរណសម្បយុត្តក្នុង ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 ជាអនត្តា ដឹង នូវចិត្ត នៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនីវរណសម្បយុត្តចិត្ត
 ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកនីវរណសម្បយុត្តក្នុង ជាបច្ច័យ នៃការ
 ពិចារណា នូវឥទ្ធិវិធានញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណា-
 ប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌
 ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោ-
 សថកម្ម . . . ពិចារណា នូវហេតុនោះ (នូវពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំ
 ហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អំពីឈាន នូវឈាន . . .
 ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ នូវមគ្គ . . . ពិចារណា នូវផល
 នូវព្រះនិព្វាន . . . ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃកិរិយាពិចារណា នូវគោ-
 ត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ . . .
 ឃើញច្បាស់ នូវវត្ថុ នូវពួកនីវរណវិប្បយុត្តក្នុង ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ

នីវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

អនត្តតោ វិបស្សតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ យាវ
 អារដ្ឋនាយ ។ នីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ
 . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . បុព្វេ . . . ណាណ
 . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . នីវរណវិប្បយុត្តោ ខន្ធភស្សា-
 ទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារព្ព រាគោ ទិដ្ឋិ វិចិកិត្ធា ឧទ្ធច្ចំ
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។

[២១០] នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណ-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 រាតំ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុំ កត្វា រា-
 គោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ នីវរណសម្ប-
 យុត្តាធិបតិ នីវរណសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរ-
 ណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតិ នីវរណសម្បយុត្តាធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិ-
 តព្វំ នីវរណសម្បយុត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ជាអនត្តា ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ដរាបអំពីអារវដ្ឋនៈ ។ នីវរណ-
វិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ក្នុងកាល
មុន . . . អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល
ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកនីវរណវិប្បយុត្តក្ខន្ធ រាគៈ ទិដ្ឋិ វិចិកិច្ចា
ឧទ្ធច្ចៈ ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ។

[២១០] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិ-
បតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវ
រាគៈ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវរាគៈ
នោះឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ នីវរណសម្បយុត្តាធិ-
បតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ នីវរណសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរ
ផងចុះ នីវរណសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូបាណំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ដីរណារិប្បយុត្តោ ធម្មោ ដីរណារិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ . . .
 ឧបោសថកម្មំ . . . តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ បុព្វេ
 សុចិណ្ណានិ . . . លាភា វុដ្ឋហិត្វា លាណំ . . . អរិយា
 មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករុំ កត្វា . . . ផលំ . . . និព្វានំ
 . . . និព្វានំ កោត្រិកុស្ស វោទានស្ស មត្តស្ស ផលស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតាធិបតិ ដីរ-
 ណារិប្បយុត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានាណញ្ច រូបាណំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ដីរណារិប្បយុត្តោ ធម្មោ ដីរណាសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . .
 ។ បេ ។ បុព្វេ . . . លាណំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ដីរ-
 ណារិប្បយុត្តោ ខន្ធា ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិណន្ធាតិ
 តំ ករុំ កត្វា វាកោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្ម-
 ណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល នូវទាន
 . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ធ្វើ នូវហេតុនោះ ឲ្យ
 ជាទីគោរព ហើយពិចារណា (នូវពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន . . . ចេញ អំពីឈាន នូវឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ
 ចេញ អំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព . . . នូវផល . . . នូវ
 ព្រះនិព្វាន . . . ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ
 និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ នីវរណវិប្ប-
 យុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណ-
 សម្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវ
 ទាន . . . ។ បេ ។ ក្នុងកាលមុន . . . នូវឈាន . . . នូវចក្ខុ . . .
 នូវវត្ថុ . . . ធ្វើ នូវពួកនីវរណវិប្បយុត្តកក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេក-
 អរ រីករាយ រាគៈ ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវហេតុនោះ ឲ្យជា
 ទីគោរព ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

[២១១] នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណ-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បុរិមា បុរិមា នីវរណសម្បយុត្តា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិ-
មាណំ នីវរណសម្បយុត្តាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ^(១) នីវរណសម្បយុត្តា ខន្ធា
វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥធិ បុរិមា បុរិ-
មា នត្ថិ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ បុរិមា បុរិមា នីវរណវិប្ប-
យុត្តា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ នីវរណវិប្បយុត្តាណំ
ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ ផលស-
មាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណវិប្ប-
យុត្តោ ធម្មោ នីវរណសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
រប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋេនា នីវរណសម្បយុត្តាណំ
ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណសម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ នីវរណសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស សម-
នន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ និស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

១ ម. មូលា បុច្ឆិតព្វា ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

[២១១] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយអនន្តរហ្ម្មច្ច័យ គឺ ពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ
នៃពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរហ្ម្មច្ច័យ ។ មូល
បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវុជ្ជានៈ
ដោយអនន្តរហ្ម្មច្ច័យ (ខន្ធ ៣) មុន ។ មិនមាន ក្នុងទីនេះទេ ។
មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ពួកនីវរណវិប្បយុត្តក្ខន្ធ មុន ។ ជា
បច្ច័យ នៃពួកនីវរណវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរហ្ម្មច្ច័យ គឺ
អនុលោមញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរហ្ម្មច្ច័យ ។
នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្ត-
រហ្ម្មច្ច័យ គឺ អារជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយ
អនន្តរហ្ម្មច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយសមនន្តរហ្ម្មច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២១២] ជីវណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ ជីវណាសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្ស-
 យោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ រាគំ ឧបនិស្សាយ
 ចាលំ ហនតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ ទោសំ . . .
 មោហំ មាណំ ទិដ្ឋិ . . . បត្តនំ ឧបនិស្សាយ ចាលំ
 ហនតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ រាគោ ។ បេ ។ បត្តនា
 រាគស្ស ។ បេ ។ បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ ជីវណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ ជីវណាវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តប-
 និស្សយោ រាគំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ សីលំ . . .
 ឧទោសថកម្មំ ឈានំ វិបស្សនំ មក្កំ អភិញ្ញំ . . . ស-
 មាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ទោសំ . . . បត្តនំ ឧបនិស្សាយ
 ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ រាគោ
 ។ បេ ។ បត្តនា សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ កា-
 យិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស មក្កស្ស
 ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២១២] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូប-
និស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យ នូវរាគៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ
នូវទោសៈ . . . នូវមោហៈ មានៈ និងទិដ្ឋិ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តី
ប្រាថ្នា ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវ សង្ឃ រាគៈ ។ បេ ។
សេចក្តីប្រាថ្នា (ជាបច្ច័យ) នៃរាគៈ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃសេចក្តីប្រា-
ថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្តនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវ
រាគៈ ហើយឲ្យ នូវទាន នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម ញ៉ាំង
ឈាន វិបស្សនា មគ្គ និងអភិញ្ញា . . . ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
នូវទោសៈ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ នូវទាន
។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង រាគៈ ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា
(ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

នីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តូ-
 បនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ សីលំ . . .
 ។ បេ ។ មក្កំ . . . អភិញ្ញំ . . . សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ
 សីលំ . . . ។ បេ ។ បញ្ញំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ
 ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិំ ឧប្បា-
 ទេតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។
 បញ្ញាយ មក្កស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ នីវ-
 រណសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
 បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តូបនិស្សយោ សទ្ធិំ
 ឧបនិស្សាយ មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិំ កណ្ណាតិ សីលំ . . .
 ។ បេ ។ បញ្ញំ . . . កាយិកំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ
 ឧបនិស្សាយ ទាលំ ហនតិ ។ បេ ។ សជ្ឈំ ភិន្ទតិ
 សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ រាគស្ស ទោសស្ស
 មោហស្ស មាណស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន នូវសីល...។ បេ ។ ញ៉ាំងមគ្គ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល...។ បេ ។ នូវបញ្ញា... ។ បេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយដំឡើង នូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល... ។ បេ ។ នូវបញ្ញា... កាយិកៈ...។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២១៣] ដីវណារិប្បយុត្តោ ធម្មោ ដីវណារិប្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ
 . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ
 ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា
 សទ្ធិំ សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វា-
 យតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កា-
 យតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស វត្ថុ ដីវណារិប្បយុត្តានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ ដីវណារិប្បយុត្តោ ធម្មោ ដីវណា-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិនទ្ធីតិ តំ អារព្ព រាគោ
 ទោសោ មោហោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ ដីវណាសម្ប-
 យុត្តានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២១៤] ដីវណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ ដីវណារិប្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។
 អាសេវេនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២១៣] នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេ-
 ជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ នូវចក្ក . . . ឃើញច្បាស់ នូវវត្ថុ
 ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ក ឮ
 នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតជាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ក-
 វិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុ-
 បុរេជាត គឺ ចក្ខាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណវិប្បយុត្តក្ខន្ធ
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណ-
 សម្បយុត្តធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និង
 វត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ នូវចក្ក . . . ត្រេកអរ រីក-
 រាយ ចំពោះវត្ថុ ភគៈ ទោសៈ មោហៈ (កើតឡើង) ព្រោះប្រារព្ធ
 នូវហេតុនោះ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណ-
 សម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២១៤] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
 អាសេវនប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

[២១៥] នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណ-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 នីវរណសម្បយុត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលានិ កាតញ្ចានិ ។
 សហជាតា នាណខណិកា ។ សហជាតា នីវរណ-
 សម្បយុត្តា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ កម្មប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណខណិកា នីវរណសម្ប-
 យុត្តា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណសម្បយុត្តា ចេត-
 នា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 នីវរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតា នាណខណិកា ។ សន្និកំ ។ វិចារកប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។

[២១៦] នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណ-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ណានប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

[២១៥] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ នីវរណសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បី
 ធ្វើផងចុះ ។ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត
 គឺ នីវរណសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ នីវរណសម្បយុត្តចេតនា ជា
 បច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង់ នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 នីវរណសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានា-
 ខណិកៈ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ
 មានវារៈ ១ ។

[២១៦] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២១៧] ដីវណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ ដីវណា-
 វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សង្ខតំ ។ ដីវណាវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ ដីវណាវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សង្ខតំ ។ ដីវណាវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ដីវណាសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជាតំ វត្ថុ ដីវណាសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[២១៨] ដីវណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ ដីវណា-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ដីវ-
 ណាសម្បយុត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណន្នំ ខន្ធានំ អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ដីវណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ដីវណាវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា ដីវ-
 ណាសម្បយុត្តោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ដីវណាសម្បយុត្តោ
 ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ដីវណាសម្បយុត្តោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២១៧] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី
 បំប្រួញ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២១៨] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្ត ជា
 បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកនីវរណសម្ប-
 យុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
 ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
 នេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌

នីវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

ជីវរណសម្បយុត្តស្ស ច ជីវរណវិប្បយុត្តស្ស ច
 ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ជីវរណសម្បយុត្តោ
 ឯកោ ខន្ធោ តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋាណាណញ្ច
 រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ជីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ជីវរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
 សទ្ធិត្តំ ។ ជីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ជីវរណសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិណន្ធពតិ តំ អារព្ព រាគោ
 ទិដ្ឋិ វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធច្ចំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ ជីវ-
 រណសម្បយុត្តានំ ខន្ធនំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ជីវរណសម្បយុត្តោ ច ជីវរណវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ
 ជីវរណសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ ជីវរណ-
 សម្បយុត្តោ ឯកោ ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ
 ខន្ធនំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា ច វត្ថុ
 ច ទ្វិន្នំ ខន្ធនំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ជីវ-
 រណសម្បយុត្តោ ច ជីវរណវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្ប-
យុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត
អាហារ និងតន្ត្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌
ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត
គឺ បុគ្គល នូវវចក្ខុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះវត្ថុ រាគៈ ទិដ្ឋិ
វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុ
នោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនីវរណសម្បយុត្តក្នុងន្ទ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
នីវរណសម្បយុត្តធម៌ក្តី នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវរណ-
សម្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្តផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ២
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ក្តី នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ដីវណាវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា
 ដីវណាសម្បយុត្តា ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា
 ដីវណាសម្បយុត្តា ខន្ធា ច កតទ្បិដ្ឋាហោ អាហារោ
 ច ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆា-
 ជាតា ដីវណាសម្បយុត្តា ខន្ធា ច រូបដីវិតិទ្រិយញ្ច
 កដត្តារូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២១៩] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ចត្តារិ
 អធិបតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត
 ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ
 ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មក្កេ ចត្តារិ
 សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថិយា សត្ត
 នត្ថិយា ចត្តារិ វិកតេ ចត្តារិ អវិកតេ សត្ត ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
បច្ចាជាត អាហារ និងតន្ត្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកនីវរណសម្បយុត្ត-
ក្ខន្ធផង ពួកមហាកូតផង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិ-
ប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធផង កពឡឡីរាហារ
ផង ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ចាជាត គឺ ពួក
នីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធផង រូបដីវិតិទ្រិយផង ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[២១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

[២២០] នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណ-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណវិប្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ នីវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ នីវរណសម្ប-
យុត្តស្ស ច នីវរណវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
នីវរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្តា-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណវិប្បយុត្តោ
ធម្មោ នីវរណសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណសម្បយុត្តោ ច

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

[២២០] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌
ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយត្រ័យប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនីវរណ-
សម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ដីវណារិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ដីវណាសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ដីវណាសម្បយុត្តោ ច ដីវណា-
 រិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ដីវណារិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

[២២០] នហេតុយា សត្តំ នអារម្មណោ សត្តំ
 នអធិបតិយា សត្តំ នអនន្តរេ សត្តំ នសមនន្តរេ
 សត្តំ នសហជាតេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច ននិស្ស-
 យេ បញ្ច នឧបនិស្សយេ សត្តំ នបុរេជាតេ ឆ ន-
 មក្កេ សត្តំ នសម្បយុត្តេ បញ្ច នរិប្បយុត្តេ ចត្តារិ
 នោអត្ថិយា ចត្តារិ នោនត្ថិយា សត្តំ នោវិកតេ
 សត្តំ នោអវិកតេ ចត្តារិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្ប-
យុត្តធម៌ក្តី នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសន្តិយប្បច្ច័យ ។

[២២១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនោត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

នីវរណនីវរណិយទុកេ បដិច្ចវារោ

[២២២] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ចត្តារិ . . .
 នអធិបតិយា ចត្តារិ នអនន្តរេ ចត្តារិ នសមនន្តរេ
 ចត្តារិ នអញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ ន-
 មក្កេ ចត្តារិ នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ដោ-
 នត្ថិយា ចត្តារិ ដោវិកតេ ចត្តារិ ។

[២២៣] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ចត្តារិ . . .
 អធិបតិយា បញ្ចា អនុលោមកណាណា កាតញ្ចា អវិ-
 កតេ សត្ត ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

នីវរណនីវរណិយទុកំ

បដិច្ចវារោ

[២២៤] នីវរណាញោ នីវរណិយញោ ធម្មំ បដិច្ច
 នីវរណាចេវ នីវរណិយោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា កាមច្ចន្ធនីវរណំ បដិច្ច បីនមិច្ចនីវរណំ
 ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ ។ ឯវំ សព្វេ កណាណា
 វិកតិតញ្ចា ។ នីវរណាទុកសទិសា និដ្ឋាណាករណា ។

នីវរណនីវរណិយទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[២២២] ក្នុងនអាមម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២២៣] ក្នុងអាមម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ការរាប់ជាអនុលោម បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើចុះ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ ។

នីវរណនីវរណិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២២៤] ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌
ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ទ-
នីវរណៈ ។ ការរាប់ទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីចែក យ៉ាងនេះចុះ ។
ប្រហែលគ្នានឹងនីវរណទុកៈដែរ ឥតមានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាឡើយ ។

បញ្ហាវារោ

[២២៥] នីវរណាចេវ នីវរណិយោច ធម្មោ នីវ-
 រណាស្សចេវ នីវរណិយស្សច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នីវរណាចេវ នីវរណានិយោច ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកានំ នីវរណានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នីវរណាចេវ នីវរណិយោច ធម្មោ នីវរណិយស្សចេវ-
 នោចនីវរណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 នីវរណាចេវ នីវរណិយោច ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នីវរណាចេវ នីវរណិយោច ធម្មោ នីវ-
 រណាស្សចេវ នីវរណិយស្សច នីវរណិយស្សចេវ នោច-
 នីវរណាស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 នីវរណាចេវ នីវរណិយោច ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ នីវរណានញ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូចានំ ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវរណិយោចេវ នោចនីវរណា
 ធម្មោ នីវរណិស្សចេវ នោចនីវរណាស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នីវរណិយោចេវ នោចនីវរណា
 ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ
 រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បញ្ហាវារៈ

[២២៥] ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកនីវរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជានីវរណិយៈនិងជានេនីវរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈផង នៃធម៌ ជានីវរណិយៈនិងជានេនីវរណៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកនីវរណៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជានីវរណិយៈនិងជានេនីវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជានីវរណិយៈនិងជានេនីវរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជានីវរណិយៈនិងជានេនីវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានបដិសន្ធិ ។

នីវរណនីវរណិយទុកេ បញ្ញាវារោ

[២២៦] នីវរណោចេវ នីវរណិយោច ធម្មោ នីវ-
 រណាស្សចេវ នីវរណិយស្សច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ នីវរណោ អារត្ត នីវរណា ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 មូលំ បុច្ឆិតព្វំ នីវរណោ អារត្ត នីវរណិយោចេវ នោច-
 នីវរណា ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ នីវរណោ
 អារត្ត នីវរណា ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 នីវរណិយោចេវ នោចនីវរណោ ធម្មោ នីវរណិយស្ស-
 ចេវ នោចនីវរណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ កត្វា តំ
 បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារត្ត វារោ ទិដ្ឋិ
 វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធច្ចំ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ណា-
 និ . . . ឈានា អរិយា កោត្រភំ បច្ចវេក្ខន្តិ វោទានំ
 . . . បហីនេ កិលេសេ . . . វិក្ខម្ពិតេ កិលេសេ . . .
 បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . នីវរណិ-
 យោចេវ នោចនីវរណោ ខន្ធា អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ
 អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ ។ បេ ។ នោមនស្សំ . . .

នីវរណនីវរណិយទុកៈ បញ្ញាវារៈ

[២២៦] ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួក
នីវរណៈកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកនីវរណៈ ។ មូល បណ្ឌិត
គប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកខន្ធ ជានីវរណិយៈនិងជានេនីវរណៈកើត
ឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកនីវរណៈ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ
ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួក
នីវរណៈ ។ ធម៌ ជានីវរណិយៈនិងជានេនីវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជានីវរណិយៈនិងជានេនីវរណៈ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល នូវ
ទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវ
ឧបោសថកម្មនោះ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ទិដ្ឋិ វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ និង
ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ (នូវពួកអំពើ) ដែល
ខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ពិចា-
រណា នូវគោត្រភូ នូវវោទានៈ . . . នូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនលះ
បង់ហើយ . . . នូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ . . . នូវ
ពួកកិលេស ដែលខ្លួនដកឡើងព្រមហើយ ក្នុងកាលមុន . . . នូវចក្ក
. . . នូវវត្ថុ . . . នូវពួកខន្ធ ជានីវរណិយៈនិងជានេនីវរណៈ ថាមិន
ទៀង... ឃើញច្បាស់ ត្រេកអរ រីករាយ ។ លេ ។ ទោមនស្ស...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទិព្វេន ចក្កុនា . . . យាវ អារជ្ជុនា តាវ កាតព្វា ។
 ដីវណិយោចេវ នោចដីវលោកា ធម្មោ ដីវណាស្សចេវ
 ដីវណិយស្សច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ នានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . បុព្វ-
 សុចិណ្ណានិ . . . ឈានា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .
 ដីវណិយោចេវ នោចដីវលោកា ខន្ធភស្សានេតិ អភិ-
 នន្ទតិ តំ អារព្ព រាតោ ទិដ្ឋិ វិចិត្តិត្វា ឧទ្ធចំ នោ-
 មនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ ដីវណិយោចេវ នោចដីវលោកា
 ធម្មោ ដីវណាស្សចេវ ដីវណិយស្សច ដីវណិយស្ស-
 ចេវ នោចដីវណាស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . .
 បុព្វ សុចិណ្ណានិ . . . ឈានា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .
 ដីវណិយោចេវ នោចដីវលោកា ខន្ធភស្សានេតិ អភិ-
 នន្ទតិ តំ អារព្ព ដីវលោកា ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ឯវំ ឥតរេបិ តីណិ កាតព្វា ។ អា-
 រម្មណាសទិសា អធិបតិ ។ បុរេជាតម្បិ អារម្មណាស-
 ទិសំ ។ ឧបនិស្សយេបិ លោកុត្តរំ ន កាតព្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយទិព្វចក្ខុ . . . ការនឹករំពឹង (មាន) ត្រឹមណា បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ
ត្រឹមណោះ ។ ធម៌ ជានីវរណិយៈនិងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវ
ទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . (នូវពួកអំពើ) ដែល
ខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . .
នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកខន្ធ ជានីវរណិយៈ
និងជានោនីវរណៈ រាគៈ ទិដ្ឋិ វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស
កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ។ ធម៌ ជានីវរណិយៈ
និងជានោនីវរណិយៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណិយៈ
ផង នៃធម៌ ជានីវរណិយៈនិងជានោនីវរណៈផង ដោយអារម្មណប្ប-
ច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . (នូវ
ពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . .
នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកខន្ធ
ជានីវរណិយៈនិងជានោនីវរណៈ ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ នូវវារៈទាំង
៣ ដទៃ យ៉ាងនេះចុះ ។ អធិបតិប្បច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យ
ដែរ ។ សូម្បីបុរេជាតិប្បច្ច័យ ក៏ប្រហែលគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យដែរ ។
បណ្ឌិត មិនត្រូវធ្វើ នូវលោកុត្តរៈ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យឡើយ ។

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកេ បដិច្ចវារោ

សង្ខតំ ។ ឃំ វិត្តាវេតព្វំ ។ យថា នីវរណទុកំ ឃំ
បច្ចុវេត្តិត្វា កាតព្វំ ។

នីវរណនីវរណាយទុកំ និដ្ឋិតំ ។

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកំ
បដិច្ចវារោ

[២២៧] នីវរណញោវ នីវរណសម្បយុត្តព្វា ធម្មំ
បដិច្ច នីវរណាចេវ នីវរណសម្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា កាមច្ចន្ធនីវរណំ បដិច្ច បីនមិទ្ធនីវរណំ
ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ ចក្កំ សព្វេបិ នី-
វរណា កាតព្វា ។ នីវរណញោវ នីវរណសម្បយុត្តព្វា
ធម្មំ បដិច្ច នីវរណសម្បយុត្តោចេវ នោចនីវរណា
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរណា បដិច្ច សម្ប-
យុត្តកា ខន្ធា ។ នីវរណញោវ នីវរណសម្បយុត្តព្វា
ធម្មំ បដិច្ច នីវរណាចេវ នីវរណសម្បយុត្តោច នីវរ-
ណសម្បយុត្តោចេវ នោចនីវរណា ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
ហេតុប្បច្ចយា កាមច្ចន្ធនីវរណំ បដិច្ច បីនមិទ្ធនីវរណំ
ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា
ចក្កំ ។ នីវរណសម្បយុត្តញោវ នោចនីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

សេចក្តីបំប្រួញ ។ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។ នីវរណ-
ទុកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីពិចារណា ហើយធ្វើ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ នីវរណនីវរណយទុកៈ ។

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២២៧] ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ
អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈ នីវរណៈទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ
ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ ធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវពួក
នីវរណៈ ។ ធម៌ ជានីវរណនិងជានីវរណៈសម្បយុត្តក្តី ជានីវរណ-
សម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានីវរណៈនិងជា
នីវរណសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ បីន-
មិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ និងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។
ធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នីវរណាសម្បយុត្តោចេវ នោចនីវរណោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរណាសម្បយុត្តញ្ចេវ នោចនីវ-
 រណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្ធ . . . ។
 នីវរណាសម្បយុត្តញ្ចេវ នោចនីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នីវ-
 រណោចេវ នីវរណាសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នីវរណាសម្បយុត្តោចេវ នោចនីវរណោ ខន្ធធ្ធ
 បដិច្ច នីវរណា ។ នីវរណាសម្បយុត្តញ្ចេវ នោចនីវ-
 រណំ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណោចេវ នីវរណាសម្បយុត្តោ-
 ច នីវរណាសម្បយុត្តោចេវ នោចនីវរណោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នីវរណាសម្បយុត្តញ្ចេវនោច-
 នីវរណំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា នីវរណា ច
 ទ្វេ ខន្ធធ្ធ . . . ។ នីវរណាញ្ចេវ នីវរណាសម្បយុត្តញ្ចេវ នី-
 វរណាសម្បយុត្តញ្ចេវ នោចនីវរណាញ្ចេវ ធម្មំ បដិច្ច នីវ-
 រណោចេវ នីវរណាសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា កាមច្ឆន្ទនីវរណាញ្ចេវ សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធធ្ធ
 បដិច្ច បីនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណំ
 ចក្កំ ។ នីវរណាញ្ចេវ នីវរណាសម្បយុត្តញ្ចេវ នីវរណា-
 សម្បយុត្តញ្ចេវ នោចនីវរណាញ្ចេវ ធម្មំ បដិច្ច នីវ-
 រណាសម្បយុត្តោចេវ នោចនីវរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ថ្វ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនី-
 វរណៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្វ័យ គឺ ពួកនីវរណៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
 ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ។ ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវ-
 រណសម្បយុត្តក្តី ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បថ្វ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ពួកនីវរណៈផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ជា
 នីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានីវរណៈនិងជា
 នីវរណសម្បយុត្តផង ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្វ័យ គឺ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្ននីវរណៈ អវិជ្ជា-
 នីវរណៈ អាស្រ័យ នូវកាមច្នន្ននីវរណៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 បណ្ឌិត (គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ ធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្ត
 និងជានោនីវរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្ប-
 យុត្តផង ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈផង ទើបកើតឡើង

នីវរណានីវរណសម្បយុត្តទុកេ បដិច្ចវារោ

ហេតុប្បដ្ឋយា នីវរណសម្បយុត្តញ្ចេវ នោចនីវរណំ
 ឯកំ ខន្ធភ្ន ជីវរណោ ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ . . . ។ នីវរណញ្ចេវ នីវរណសម្បយុត្តញ្ចេវ នីវរណ-
 សម្បយុត្តញ្ចេវ នោចនីវរណញ្ចេវ ធម្មំ បដិច្ច នីវរណា-
 ចេវ នីវរណសម្បយុត្តោច នីវរណសម្បយុត្តោចេវ នោ-
 ចនីវរណោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នីវរណ-
 សម្បយុត្តញ្ចេវ នោចនីវរណំ ឯកំ ខន្ធភ្ន កាមច្ឆន្ធនីវ-
 រណញ្ចេវ បដិច្ច តយោ ខន្ធា បីនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវ-
 រណំ អវិជ្ជានីវរណំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ចក្កំ ។ សន្និក្កំ ។

[២២៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
 តិយា នវ សព្វត្ថ នវ កម្មេ នវ អាហារេ នវ
 អវិភតេ នវ ។

[២២៩] នីវរណញ្ចេវ នីវរណសម្បយុត្តញ្ចេវ ធម្មំ
 បដិច្ច នីវរណាចេវ នីវរណសម្បយុត្តោច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិក្ខានីវរណំ បដិច្ច
 អវិជ្ជានីវរណំ ឧទ្ធច្ចនីវរណំ បដិច្ច អវិជ្ជានីវរណំ ។
 នីវរណសម្បយុត្តញ្ចេវ នោចនីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នីវ-
 រណាចេវ នីវរណសម្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានីវរណសម្ប-
 យុត្តនិងជានោនីវរណៈផង នូវពួកនីវរណៈផង នូវខន្ធ ២ . . . ។
 ធម៌ ជានីវរណៈនិងនីវរណសម្បយុត្តក្តី ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជា
 នោនីវរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត
 ផង ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ ខន្ធ ៣ ជាបីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធច្នីវរណៈ និងអវិជ្ជា-
 នីវរណៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ
 ផង នូវកាមច្ន្ននីវរណៈផង នូវខន្ធ ២ . . . បណ្ឌិត (គប្បីធ្វើ) ឲ្យ
 ជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[២២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបដ្ឋ័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

[២២៩] ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុ-
 ប្បដ្ឋ័យ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវវិចិក្ខានីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ
 អាស្រ័យ នូវឧទ្ធច្នីវរណៈ ។ ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ
 ខន្ទេ បដិច្ច អវិជ្ជាដីរណំ ។ ដីរណាញេវ ដីរណា-
 សម្បយុត្តញ្ច ដីរណាសម្បយុត្តញ្ចេវ នោចដីរណាញ
 ធម្មំ បដិច្ច ដីរណោចេវ ដីរណាសម្បយុត្តោច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិក្ខាដីរណាញ សម្ប-
 យុត្តកេ ច ខន្ទេ បដិច្ច អវិជ្ជាដីរណំ ឧទ្ធច្ចដីរ-
 ណាញ សម្បយុត្តកេ ច ខន្ទេ បដិច្ច អវិជ្ជាដីរណំ ។
 សង្ខតំ ។

[២៣០] នហេតុយា តីណិ នអធិបតិយា នវ
 នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២៣១] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។
 សង្ខតំ ។ . . . នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២៣២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណិ . . .
 អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ សព្វត្ថ តីណិ មក្កេ
 តីណិ អវិកតេ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកប
ដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណៈ-
សម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណៈសម្បយុត្តផង ជា
នីវរណៈសម្បយុត្តនិងជានេនីវរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុ-
ប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវវិចិកិច្ចានីវរណៈផង នូវពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យ នូវឧទ្ធច្ចៈនីវរណៈផង នូវ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[២៣០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៩ ។

[២៣១] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ . . . ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[២៣២] ក្នុងនអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្ប-
ដ្ឋយ . . . ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នីវណនីវណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

ឯវំ សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្ស-
យវារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា និដ្ឋាជាករណា ។

បញ្ញាវារោ

[២៣៣] នីវណោចេវ នីវណសម្បយុត្តោច
ធម្មោ នីវណស្សចេវ នីវណសម្បយុត្តស្សច ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នីវណោចេវ នីវណសម្ប-
យុត្តោច ហេតុ សម្បយុត្តកានំ នីវណានំ ហេតុ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវណោចេវ នីវណសម្ប-
យុត្តោច ធម្មោ នីវណសម្បយុត្តស្សចេវ នោចនីវ-
ណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នីវណា-
ចេវ នីវណសម្បយុត្តោច ហេតុ នីវណសម្បយុត្តានំ
ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នីវណោចេវ-
នីវណសម្បយុត្តោច ធម្មោ នីវណស្សចេវ នីវណា-
សម្បយុត្តស្សច នីវណសម្បយុត្តស្សចេវ នោចនីវ-
ណស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នីវ-
ណោចេវ នីវណសម្បយុត្តោច ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
ខន្ធានំ នីវណានញ្ច ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

និរណនីរណសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ យ៉ាងនេះដែរមិន
មានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាទេ ។

បញ្ហាវារៈ

[២៣៣] ធម៌ ជានិរណៈនិងជានិរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជានិរណៈនិងជានិរណសម្បយុត្ត ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួក
ហេតុ ជានិរណៈនិងនិរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកនិ-
រណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជានិរណៈនិងជានិរណសម្បយុត្ត
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជានិរណសម្បយុត្តនិងជានោនិរណៈ ដោយហេ-
តុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជានិរណៈ និងជានិរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ
នៃពួកនិរណសម្បយុត្តក្នុងន្ទ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជានិរណៈនិង
ជានិរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជានិរណៈនិងជានិរណសម្ប-
យុត្តផង ជានិរណសម្បយុត្តនិងជានោនិរណៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
គឺ ពួកហេតុ ជានិរណៈនិងជានិរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្នុងន្ទផង នៃពួកនិរណៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៤] ដីវរណាចេវ ដីវរណាសម្បយុត្តោច
 ធម្មោ ដីវរណាស្សចេវ ដីវរណាសម្បយុត្តស្សច ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ដីវរណោ អារត្ត ដីវ-
 រណា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ^(១) ដីវរណោ អារត្ត
 ដីវរណាសម្បយុត្តា នោចដីវរណា ខន្ធោ ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 មូលំ បុច្ឆិតព្វំ ដីវរណោ អារត្ត ដីវរណា ច សម្បយុត្ត-
 កា ច ខន្ធោ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ដីវរណាសម្បយុត្តោចេវ នោ-
 ចដីវរណោ ធម្មោ ដីវរណាសម្បយុត្តស្សចេវ នោចដីវ-
 រណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ដីវ-
 រណាសម្បយុត្តោចេវ នោចដីវរណោ ខន្ធោ អារត្ត ដីវ-
 រណាសម្បយុត្តោចេវ នោចដីវរណា ខន្ធោ ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 មូលានិ បុច្ឆិតព្វានិ ។ ដីវរណាសម្បយុត្តោចេវ នោច-
 ដីវរណោ ខន្ធោ អារត្ត ដីវរណា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ដីវរណា-
 សម្បយុត្តោចេវ នោចដីវរណោ ខន្ធោ អារត្ត ដីវរណា ច
 សម្បយុត្តកា ច ខន្ធោ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ដីវរណោចេវ ដី-
 វរណាសម្បយុត្តោច ដីវរណាសម្បយុត្តោចេវ នោចដីវ-
 រណោ ច ធម្មោ ដីវរណាស្សចេវ ដីវរណាសម្បយុត្តស្សច
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

១ ម. មូលំ កាតព្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៣៤] ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកនីវរណៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកនីវរណៈ ។ មូល បណ្ឌិត
 គប្បីសួរផងចុះ ពួកខន្ធ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានីវរណៈ កើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកនីវរណៈ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរ
 ផងចុះ ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
 នូវពួកនីវរណៈ ។ ធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានីវរណៈ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានីវរណៈ ដោយអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានីវរណៈ កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានីវរណៈ ។ មូល
 ទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកនីវរណៈកើតឡើង ព្រោះ
 ប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានីវរណៈ ។ ពួក
 នីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ
 ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានីវរណៈ ។ ធម៌ ជានីវរណៈនិងជា
 នីវរណសម្បយុត្តក្តី ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានីវរណៈក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 មានវារៈ ៣ ។

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

[២៣៥] ដីវរណាចេវ ដីវរណសម្បយុត្តោច
 ធម្មោ ដីវរណស្សចេវ ដីវរណសម្បយុត្តស្សច ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ។
 តីណិ កុការម្មណាយេវ ។ ដីវរណសម្បយុត្តោចេវ-
 នោចដីវរណា ធម្មោ ដីវរណសម្បយុត្តស្សចេវ នោ-
 ចដីវរណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 ដីវរណសម្បយុត្តោចេវ នោចដីវរណា ខន្ធោ កុំ កត្វា
 ដីវរណសម្បយុត្តោចេវ នោចដីវរណា ខន្ធោ ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 សហជាតាធិបតិ ដីវរណសម្បយុត្តោចេវ នោចដីវរណា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ មូលានិ បុច្ឆិតព្វានិ ។ ដីវរណសម្បយុត្តោចេវ-
 នោចដីវរណា ខន្ធោ កុំ កត្វា ដីវរណា ឧប្បជ្ជន្តិ
 សហជាតាធិបតិ ដីវរណសម្បយុត្តោចេវ នោចដីវរណា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ដីវរណានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ដីវរណសម្បយុត្តោចេវ នោចដីវរណា ខន្ធោ
 កុំ កត្វា ដីវរណា ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធោ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ សហជាតាធិបតិ ដីវរណសម្បយុត្តោចេវ នោចដី-
 វរណាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ដីវរណានព្វ

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

[២៣៥] ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អារម្មណាធិបតិ ។ វារៈទាំង ៣ បានដល់គរុការម្មណ៍ហ្នឹងឯង ។
 ធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានេនីវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជានីវរ-
 ណសម្បយុត្តនិងជានេនីវរណៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្ម-
 ណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកខន្ធ ជា
 នីវរណសម្បយុត្តនិងជានេនីវរណៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ
 ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានេនីវរណៈ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជា-
 តាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានេនីវរណៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត
 គប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកនីវរណៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ ជា
 នីវរណសម្បយុត្តនិងជានេនីវរណៈ ឲ្យជាទីគោរព សហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានេនីវរណៈជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្ត-
 កនីវរណៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានេនីវរណៈ
 ឲ្យជាទីគោរព សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ ជានីវរណសម្បយុត្តនិង
 ជានេនីវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកនីវរណៈផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ដីវរណោចេវ ដីវរណា-
សម្បយុត្តោច ដីវរណាសម្បយុត្តោចេវ នោចដីវរណោ
ច ធម្មា ដីវរណាស្សចេវ ដីវរណាសម្បយុត្តស្ស ច
ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិ-
បតិ ។ តីណិ ។

[២៣៦] អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋនាបិ
វុដ្ឋានម្បិ នត្តិ សព្វត្ថ បុរិមា បុរិមា កាតព្វា ។ សម-
នន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ នវ ។ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ នវ អារម្មណាសទិសំ វិកដ្ឋោ នត្តិ ។
អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៣៧] ដីវរណាសម្បយុត្តោចេវ នោចដីវរណោ
ធម្មា ដីវរណាសម្បយុត្តស្សចេវ នោចដីវរណាស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ដីវរណាសម្បយុត្តា-
ចេវនោចដីវរណា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលានិ បុច្ឆិតព្វានិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្តក្តី ជា
នីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជានីវរណៈនិង
ជានីវរណសម្បយុត្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ ។
គឺ មានវារៈ ៣ ។

[២៣៦] ជាបច្ច័យ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនៈក្តី វុជ្ជានៈក្តី
មិនមានទេ (ពួកខន្ធ) មុន ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ចុះ ។
ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ដូចគ្នានឹងអារម្ម-
ណាប្បច្ច័យដែរ វិភង្គ មិនមានទេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[២៣៧] ធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
ចេតនា ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីសួរចុះ ។

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

នីវរណសម្បយុត្តាចេវ នោចនីវរណា ចេតនា សម្ប-
 យុត្តកានំ នីវរណានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នីវរណសម្បយុត្តាចេវ នោចនីវរណា ចេតនា សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ នីវរណានព្វា កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៣៨] នីវរណសម្បយុត្តាចេវ នោចនីវរណា
 ធម្មោ នីវរណសម្បយុត្តស្សចេវ នោចនីវរណស្ស
 ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ ឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ ណានប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តីណិ ។ មត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។
 សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នវ ។ នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ វិក-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។ អវិកតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នវ ។

[២៣៩] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ចេតនា ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
យុត្តកនីវរណៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ចេតនា ជានីវរណសម្បយុត្តនិង
ជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកនីវរណៈផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[២៣៨] ធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ
មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

តីណិ ឈានេ តីណិ មក្កេ តីណិ សម្មយុត្តេ នវ
អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិភតេ នវ អវិភតេ នវ ។

[២៤០] ជីវរណាចេវ ជីវរណាសម្មយុត្តោច
ធម្មោ ជីវរណាស្សចេវ ជីវរណាសម្មយុត្តស្សច ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឯវំ នវបិ
តីសុ បទេសុ បរិវត្តេតព្វា ។

[២៤១] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ នោ-
អវិភតេ នវ ។

[២៤២] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ . . .
នអធិបតិយា តីណិ នអនន្តេវ តីណិ នសមនន្តេវ
តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នមក្កេ តីណិ នវិប្ប-
យុត្តេ តីណិ នោនត្តិយា តីណិ នោវិភតេ តីណិ ។

[២៤៣] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ . . .
អធិបតិយា នវ ។ អនុលោមមាតិកា កាតព្វា ។ . . .
អវិភតេ នវ ។

នីវរណានីវរណសម្មយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៤០] ធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជានីវរណៈនិងជានីវរណសម្បយុត្ត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
វារៈទាំង ៩ បណ្ឌិត គប្បីប្រែត្រឡប់ ក្នុងបទទាំង ៣ យ៉ាងនេះចុះ ។

[២៤១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៤២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៤៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ អនុលោមមាតិកា
បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើចុះ ។ . . . ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ចប់ នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកៈ ។

បរាមាសទុកេ បដិច្ចវារោ

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុកំ
បដិច្ចវារោ

[២៤៤] នីវរណវិប្បយុត្តំ នីវរណិយំ ធម្មំ បដិច្ច
នីវរណវិប្បយុត្តោ នីវរណិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា នីវរណវិប្បយុត្តំ នីវរណិយំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
បដិសន្ធិ ។ សន្ធិត្តំ ។ យថា ចូឡន្តរទុកេ លោកិយ-
ទុកំ ឯវំ កាតព្វំ និដ្ឋានាករណំ ។

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុកំ និដ្ឋិតំ ។

បរាមាសទុកំ
បដិច្ចវារោ

[២៤៥] បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច ឆោបរាមាសោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរាមាសំ បដិច្ច សម្ប-
យុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ។ ឆោបរាមាសំ
ធម្មំ បដិច្ច ឆោបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ឆោបរាមាសំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិ យាវ
អសញ្ញសត្តា មហាក្ខតា ។ ឆោបរាមាសំ ធម្មំ

បរាមាសទុកៈ បដិច្ចវារៈ

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២២២] ធម៌ ជានីវរណវិប្បយុត្តនិងជានីវរណិយៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជានីវរណវិប្បយុត្តនិងជានីវរណិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ជានីវរណវិប្បយុត្តនិងជានីវរណិយៈ នូវខន្ធ ២ . . . បដិសន្ធិ ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។ លោកិយទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ យ៉ាងនោះដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាឡើយ ។

ចប់ នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុកៈ ។

បរាមាសទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២២៥] នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាសធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបផង អាស្រ័យ នូវបរាមាសៈ ។ នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យ នូវនោ-
 បរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាសៈ នូវខន្ធ ២
 . . . បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ពួកមហាក្ខត ។ បរាមាសធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បដិច្ច បរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នោបរាមាសេ ខន្ធ បដិច្ច បរាមាសោ ។ នោបរា-
 មាសំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសោ ច នោបរាមាសោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នោបរាមាសំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ បរាមាសោ ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ បរាមាសញ្ច នោបរាមា-
 សញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា នោបរាមាសំ ឯកំ ខន្ធញ្ច បរាមា-
 សញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធ . . . ។

[២៤៦] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ បញ្ច
 សព្វត្ថ បញ្ច វិចារកេ ឯកំ អវិភតេ បញ្ច ។

[២៤៧] នោបរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច នោបរាមា-
 សោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នោ-
 បរាមាសំ ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុ-
 ដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . អហេតុកប្បដិសន្តិ យាវ
 អសញ្ញាសត្តា វិចិត្តិច្ឆាសហាតតេ ឧទ្ធចូសហាតតេ ខន្ធ
 បដិច្ច វិចិត្តិច្ឆាសហាតតោ ឧទ្ធចូសហាតតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 បរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ ។ បរាមាសធម៌ក្តី នោ-
 បរាមាសធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង បរាមាសៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាសៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ នោបរាមាសធម៌
 អាស្រ័យ នូវបរាមាសធម៌ផង នូវនោបរាមាសធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាសៈផង នូវបរាមាសៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៤៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[២៤៧] នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យ នូវនោបរាមាសធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ មិនមែនជាបរាមាសៈ នូវខន្ធ ២ ...
 អហេតុកប្បដ្ឋិសន្តិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

បរាមាសទុកេ បដិច្ចវារោ

[២៤៨] បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច ដោបរាមាសោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា បរាមាសំ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ដោបរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច
 ដោបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា
 ដោបរាមាសេ ខន្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ យាវ
 អសញ្ញាសត្តា ។ បរាមាសញ្ច ដោបរាមាសញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ដោបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្ប-
 ច្ចយា បរាមាសញ្ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ទេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[២៤៩] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា បញ្ច នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
 តីណិ នអញ្ញមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ
 នបុរេជាតេ បញ្ច នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច
 នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ
 នសង្ខិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្ប-
 យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ បញ្ច នោនត្តិយា តីណិ
 នោវិតតេ តីណិ ។

បរាមាសទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[២៤៨] នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាសធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវ
 បរាមាសៈ ។ នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យ នូវនោបរាមាសធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ដរាបដល់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាបរាមាសៈ ។ នោបរា-
 មាសធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាសធម៌ផង នូវនោបរាមាសធម៌ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវ
 បរាមាសៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។

[២៤៩] ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មានវារៈ ១ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មានវារៈ ៥ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មានវារៈ ៥ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មានវារៈ ១ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់
 មានវារៈ ១ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មានវារៈ ១ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់
 មានវារៈ ១ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់ មានវារៈ ៣ ក្នុងនរណាម្នាក់ប្រើប្រាស់
 មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៥០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ . . .
នអធិបតិយា បញ្ចា នវិចារកេ បញ្ចា នសម្បយុត្តេ តី-
ណិ នវិប្បយុត្តេ បញ្ចា នោនត្តិយា តីណិ នោវិកតេ
តីណិ ។

[២៥១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ . . .
អនន្តរេ ឯកំ សព្វត្ថ ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។
សហជាតវារោមិ បដិច្ចវារសទិសោ ។

បច្ចយវារោ

[២៥២] បរាមសំ ធម្មំ បច្ចយា នោបរាមា-
សោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរាមសំ បច្ច-
យា សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ នោ-
បរាមសំ ធម្មំ បច្ចយា នោបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោបរាមសំ ឯកំ ខន្ធា បច្ចយា
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិ-
សន្ធិ យាវ អជ្ឈតិកា មហាក្ខតា វត្ថុំ បច្ចយា នោប-
រាមាសា ខន្ធា ។ នោបរាមសំ ធម្មំ បច្ចយា បរាមា-
សោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោបរាមាសេ
ខន្ធា បច្ចយា បរាមាសោ វត្ថុំ បច្ចយា បរាមាសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៥០] ក្នុងនអាមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៥១] ក្នុងអាមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ឯសហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ច័យវារៈ

[២៥២] នោបរាមាសធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នរូបផង ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសៈ ។ នោបរាមាសធម៌ ពឹងផ្អែក នឹង
នោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាសៈ
នឹងខន្ធ ២ . . . បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកមហាកូត ខាងក្នុង ពួក
នោបរាមាសក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ បរាមាសធម៌ ពឹងផ្អែក នឹង
នោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ បរាមាសៈ
ពឹងផ្អែក នឹងពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ បរាមាសៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

បរាមសទុកេ បច្ចយវារោ

ឆោបរាមាសំ ធម្មំ បច្ចយា បរាមាសោ ច ឆោបរា-
 មាសោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ឆោបរា-
 មាសំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា បរាមាសោ
 ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . វត្ថុំ បច្ចយា
 បរាមាសោ មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វត្ថុំ
 បច្ចយា បរាមាសោ ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា ។
 បរាមាសញ្ច ឆោបរាមាសញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ឆោបរា-
 មាសោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆោបរាមាសំ
 ឯកំ ខន្ធាញ្ច បរាមាសញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . បរាមាសញ្ច សម្ម-
 យុត្តកេ ច ខន្ធា បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បរា-
 មាសញ្ច មហាក្ខតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បរាមាសញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា ឆោបរាមាសា ខន្ធា ។
 សង្ខតំ ។

[២៥៣] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច អនិ-
 បតិយា បញ្ច សព្វត្ថ បញ្ច វិចារកេ ឯកំ អវិកតេ
 បញ្ច ។

បរាមាសទុកៈ បច្ចយវារៈ

បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនោបរាមាសធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង បរាមាសៈផង ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាសៈ នឹងខន្ធ ២ ...
 បរាមាសៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត
 បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នោបរាមាស-
 ធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសធម៌ផង នឹងនោបរាមាសធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១
 មិនមែនជាបរាមាសៈផង នឹងបរាមាសៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូប ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូប ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសៈផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ពួកខន្ធ មិនមែន
 ជាបរាមាសៈ ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[២៥៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ចយទាំងអស់ សុទ្ធ
 តែមានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៥៤] នោបរាមាសំ ធម្មំ បច្ចយា នោបរា-
 មាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 នោបរាមាសំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ
 យាវ អសញ្ញាសត្តា ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ
 កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា
 អហេតុកា នោបរាមាសា ខន្ធា វិចិត្តិច្ឆាសហាគតេ
 ឧទ្ធចូសហាគតេ ខន្ធធ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចិត្តិច្ឆាស-
 ហាគតោ ឧទ្ធចូសហាគតោ មោហោ ។ សន្និទ្ធីត្ថំ ។

[២៥៥] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា បញ្ច នអនន្តរេ តីណិ ។ មេ ។ នឧប-
 និស្សយេ តីណិ នបុរេជាតេ បញ្ច នបច្ឆាជាតេ បញ្ច
 នអាសេវនេ បញ្ច នកម្មេ តីណិ នវិចាកេ បញ្ច
 នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
 នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ បញ្ច
 នោនត្តិយា តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៥២] នោបរាមាសធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោបរាមាសធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាសៈ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ . . .
 អហេតុកប្បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ពួកខន្ធ មិន
 មែនជាបរាមាសៈ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិកិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិកិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[២៥៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជា-
 តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេ-
 វនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ នកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិយប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ។

បរាមាសទុកេ បញ្ញាវារោ

[២៥៦] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ . . .
នអធិបតិយា បញ្ច ។ ឯវំ សព្វត្ថ កាតព្វំ ។

[២៥៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ . . .
អវិតតេ ឯកំ ។

និស្សយវារោ បច្ចយវារសទិសោ ។

សំសជ្ជាវារោ

[២៥៨] បរាមាសំ ធម្មំ សំសជ្ជោ នោបរា-
មាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរាមាសំ
សំសជ្ជា សម្មយុត្តកា ខន្ធា ។ ឯវំ បញ្ច បញ្ច
កាតព្វា អរូបេយេវ ។

សំសជ្ជាវារោមិ សម្មយុត្តាវារោមិ ឯវំ កាតព្វា ។

បញ្ញាវារោ

[២៥៩] នោបរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោបរាមាសា ហេ-
តុ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុជ្ជានាព្វា រូចានំ
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោបរាមាសោ ធម្មោ
បរាមាសស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ

បរាមាសទុកៈ បញ្ហាវារៈ

[២៥៦] ក្នុងនរោម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងនរោម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុង
បច្ច័យទាំងអស់ យ៉ាងនេះចុះ ។

[២៥៧] ក្នុងនរោម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនរោម្មណប្បច្ច័យ
. . . ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

និស្សយវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។

សំសដ្ឋវារៈ

[២៥៨] នោបរាមាសធម៌ លាយឡំ នឹងបរាមាសធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ លាយឡំ នឹង
បរាមាសៈ ។ បញ្ហា ៥ ក្នុងអរូប បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះដែរ ។

សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[២៥៩] នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ មិនមែនជាបរាមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នោបរាមាសា ហេតុ បរាមាសស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោបរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ច
 នោបរាមាសស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ នោបរាមាសា ហេតុ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 បរាមាសស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦០] បរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ធម្ម-
 ស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរាមាសំ អារត្ត
 បរាមាសោ ឧប្បជ្ជតិ ។ មូលានិ កាតព្វានិ ។ បរា-
 មាសំ អារត្ត នោបរាមាសា ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ បរា-
 មាសំ អារត្ត បរាមាសោ ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ នោបរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សី-
 លំ . . . ឧចោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ អស្សា-
 ទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារត្ត រាគោ វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធច្ចំ
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . លាណ
 វុដ្ឋហិត្វា លានំ . . . អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ច-
 វេក្ខន្តិ ផលំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពួកហេតុ មិនមែនជាបរាមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ដោយហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរា-
មាសធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ មិនមែនជាបរាមាសៈ
ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃបរាមាសៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋា-
នរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៦០] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយអា-
រម្មណប្បច្ច័យ គឺ បរាមាសៈ ប្រារព្ធ នូវបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ។
មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ពួកខន្ធ មិនមែនជាបរា-
មាសៈ ប្រារព្ធ នូវបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ។ បរាមាសៈក្តី ពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ប្រារព្ធ នូវបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ។ នោបរាមា-
សធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
នូវទាន . . .នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា
នូវអំពើនោះ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស
កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ (នូវអំពើទាំងឡាយ) ដែល
ខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អំពីឈាន (ពិចារណា)
នូវឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ហើយពិចារណា
នូវមគ្គ ពិចារណា នូវផល ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន

កោត្រិកុស្ស វោទានស្ស មក្កស្ស ផលស្ស អារដ្ឋនាយ
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា ដោបរាមាសេ
 បហីនេ កិលេសេ . . . វិក្ខម្ហិតេ កិលេសេ . . .
 បុព្វេ . . . ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . ដោបរាមាសេ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព
 រាគោ វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធច្ចំ ដោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន
 ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សន្នំ
 សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាលោន ដោបរាមាសចិត្តស-
 មន្តិស្ស ចិត្តំ ជានាតិ អាកាសានញ្ញាយតនំ វិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនស្ស អាកិញ្ញញ្ញាយតនំ ទេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនស្ស រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋ-
 ញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ដោបរាមាសា ខន្ធា ឥន្ទ្រិ-
 វិញ្ញាណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសា-
 នុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំ-
 សញ្ញាណស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ ដោបរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . .
 ឧចាសថកម្មំ . . . តំ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ តំ
 អារព្ព ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ . . . ណាណ . . . ។ បេ ។

បរាមាសទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ ផល និងអារជ្ជនៈ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ (ពិចារណា) នូវពួកកិលេស មិនមែនជាបរាមាសៈ ដែលលះបង់ហើយ . . . នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . (ព្រះអរិយៈ) ពិចារណាឃើញ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាបរាមាសៈ ថាមិនទៀង ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ វិចិក្ខា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ (ព្រះអរិយៈ) ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនោបរាមាសចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញាញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកខន្ធ មិនមែនជាបរាមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃឥទ្ធិវិធាញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ អនាគតំសញ្ញាណ និងការពិចារណាដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ត្រេកអរ រីករាយ និងអំពើនោះ ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . ។ បេ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ដោបរាមាសេ ខន្ធ អស្សាទេតិ អ-
 ភិទន្ធតិ តំ អារព្ព ទិដ្ឋិ . . . ។ ដោបរាមាសោ ធម្មា
 បរាមាសស្ស ច ដោបរាមាសស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោ-
 សថកម្មំ . . . តំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ អារព្ព
 បរាមាសោ ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ បុព្វ
 . . . ឈានំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ដោបរាមាសេ ខន្ធ
 អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ អារព្ព បរាមាសោ ច
 សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ បរាមាសោ ច
 ដោបរាមាសោ ច ធម្មា បរាមាសស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរាមាសព្វ សម្មយុត្តកេ ច
 ខន្ធ អារព្ព . . . តីណិ ។

[២៦០] បរាមាសោ ធម្មា បរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរាមាសំ ករុ
 កត្វា បរាមាសោ តីណិ អារម្មណាធិបតិយេវ
 កាតព្វា ។ ដោបរាមាសោ ធម្មា ដោបរាមា-
 សស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកខន្ធ មិនមែន
 ជាបរាមាសៈ ទិដ្ឋិ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ . . . ។ នោបរាមាសធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌ផង ដោយអារម្មណ-
 ប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . . ត្រេក-
 អរ រីករាយ នឹងអំពើនោះ បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . .
 នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកខន្ធ
 មិនមែនជាបរាមាសៈ បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ។ បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ប្រារព្ធ នូវ
 បរាមាសៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង . . . មានវារៈ ៣ ។

[២៦១] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺ បរាមាសៈ (កើតឡើង) ព្រោះធ្វើ នូវបរាមាសៈ
 ឲ្យជាទីគោរព បានដល់អារម្មណាធិបតិហ្នឹងឯង បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យមាន
 វារៈ ៣ ចុះ ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អា-
 រម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . .

បរាមាសទុកេ បញ្ញាវារោ

តំ ករំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ
 ករំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ . . . ឈានា . . .
 អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ ករំ កត្វា . . . ផលំ ករំ
 . . . និព្វានំ ករំ . . . និព្វានំ កោត្រភុស្ស វោទានស្ស
 មក្កស្ស ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ
 . . . វត្ថំ . . . នោបរាមាសេ ខន្ធភ ករំ កត្វា អស្សា-
 ទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ។
 សហជាតាធិបតិ នោបរាមាសាធិបតិ សម្មយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោបរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិ-
 បតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ នានំ . . .
 សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . បុព្វេ . . . ឈានា . . .
 ។ បេ ។ ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . នោបរាមាសេ ខន្ធភ
 ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករំ កត្វា
 ទិដ្ឋិ . . . ។ បេ ។ សហជាតាធិបតិ នោបរាមាសាធិ-
 បតិ បរាមាសស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរាមាសទុកៈ បញ្ហាវារៈ

បុគ្គល ពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវកុសលកម្មនោះ ឲ្យ
 ជាទីគោរព រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . ពួកអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ហើយ
 ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព . . . នូវផល ឲ្យជាទីគោរព . . .នូវព្រះ
 និព្វាន ឲ្យជាទីគោរព . . . ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វោ-
 ទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ក . . . នូវវត្ថុ . . .
 បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាបរាមាសៈ
 ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ មិនមែនជាបរាមាសៈ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអ-
 ធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
 ណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . .
 ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . ។ បេ ។ នូវចក្ក . . . នូវវត្ថុ
 . . . បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជា
 បរាមាសៈ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ
 ឲ្យជាទីគោរព . . . ។ បេ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ មិន
 មែនជាបរាមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ដោយរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ច ដោយរា-
 មាសស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . បុព្វេ . . .
 ណាណ . . . ។ បេ ។ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ដោយរាមាសេ
 ខន្ធោ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុំ កត្វា
 បរាមាសោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 សហជាតាធិបតិ ដោយរាមាសាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ បរាមាសស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូទានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសោ ច ដោ-
 យរាមាសោ ច ធម្មា បរាមាសស្ស ធម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ បរាមាសញ្ច
 សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធា ករុំ កត្វា បរាមាសោ . . .
 តីណិ ។

[២៦២] បរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ
 បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស បរាមាសស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ មូលំ កាតព្វំ ។ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌ផង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម
 . . . ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . ។ បេ ។ នូវចក្ខុ . . .
 នូវវត្ថុ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ មិនមែន
 ជាបរាមាសៈ ឲ្យជាទីគោរព បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ
 គឺ អធិបតិ មិនមែនជាបរាមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃបរាមាសៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយអ-
 ធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ បរាមាសៈ ធ្វើ នូវបរាមាសៈ
 ផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ឲ្យជាទីគោរព . . . មានវារៈ ៣ ។

[២៦២] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយអ-
 នន្តរប្បច្ច័យ គឺ បរាមាសៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ក្រោយ ។
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ បរាមាសៈ មុន ។

បរាមាសទុកេ បញ្ហាវារោ

បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ លោបរាមាសាណំ ខន្ធាណំ អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បរាមាសោ វុដ្ឋានស្ស អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ កាតព្វំ បុរិមោ
 បុរិមោ បរាមាសោ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស បរាមា-
 សស្ស សម្មយុត្តកានញ្ច ខន្ធាណំ អនន្តរវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ លោបរាមាសោ ធម្មោ លោបរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ
 លោបរាមាសា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ លោបរាមា-
 សាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ
 ផលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។
 មូលានិ កាតព្វានិ^(១) ។ បុរិមោ បុរិមោ លោបរាមា-
 សា ខន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស បរាមាសស្ស អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋេនា បរាមាសស្ស អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរិមោ បុរិមោ លោបរាមាសា
 ខន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស បរាមាសស្ស ច សម្ម-
 យុត្តកានញ្ច ខន្ធាណំ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 អារដ្ឋេនា បរាមាសស្ស ច សម្មយុត្តកានញ្ចច្ច ខន្ធាណំ
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសោ ច

១ ម. មូលំ កាតព្វំ ។

បរាមាសទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកនោបរាមាសក្នុង ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បរា-
 មាសៈ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ (ការចេញអំពីឈាន) ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ បរាមាសៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ
 ក្រោយ ។ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នោប-
 រាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 នោបរាមាសក្នុង មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោបរាមាសក្នុង ក្រោយ ។
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអ-
 នន្តរប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ពួកនោបរា-
 មាសក្នុង មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 អារវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ពួកនោបរា-
 មាសក្នុង មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ក្រោយ ។ ផង នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អារវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ
 ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បរាមាសធម៌ក្តី

នោបរាមាសោ ច ធម្មា បរាមាសស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ ច
 សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស បរាមា-
 សស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលានិ កា-
 តព្វានិ ។ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ ច សម្បយុត្ត-
 កា ច ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ នោបរាមាសាណំ
 ខន្ធាណំ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បរាមាសោ ច
 សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ ច សម្ប-
 យុត្តកា ច ខន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស បរាមាសស្ស
 សម្បយុត្តកានព្វ ខន្ធាណំ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ធម្មស្ស
 សមនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតវ្យច្ចយេន
 បច្ចយោ អញ្ញមញ្ញវ្យច្ចយេន បច្ចយោ និស្សយវ្យច្ច-
 យេន បច្ចយោ បព្វ ។

[២៦៣] បរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយវ្យច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកតូបនិស្សយោ បរាមាសោ បរាមាសស្ស^(១)

១ ម. នោបរាមាសស្សាតិ ទិស្សតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 បរាមាសៈ មុន ។ ផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ
 ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បី
 ធ្វើផងចុះ ។ បរាមាសៈ មុន ។ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បរាមាសៈក្តី
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 បរាមាសៈ មុន ។ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ
 ក្រោយ ។ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បរា-
 មាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៥ ។

[២៦៣] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូប-
 និស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បរាមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ

បរាមាសទុកេ បញ្ញាវារោ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ តីណិ ។ ដោបរា-
 មាសោ ធម្មោ ដោបរាមាសស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្ត-
 រូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តូប-
 និស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។
 សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ សីលំ . . .
 ។ បេ ។ បញ្ញំ រាគំ ទោសំ មោហំ មាណំ បត្តនំ
 កាយិកំ សុខំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ
 ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ ចារាណំ ហានតិ
 ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ
 សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ រាគស្ស ។ បេ ។ បត្ត-
 នាយ កាយិកស្ស សុខស្ស មក្កស្ស ផលសមា-
 បត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ដោ-
 បរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្ត-
 រូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តូប-
 និស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ ទិដ្ឋិំ កណ្ណាតិ សីលំ
 . . . ។ បេ ។ បញ្ញំ រាគំ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ . . .

បរាមាសទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៣ ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្តូបនិ-
ស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកតូបនិស្ស័យ
គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ្ញាំងសមាបត្តិ
ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ នូវសីល... ។ បេ ។ នូវបញ្ញា រាគៈ
ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា និងកាយិកសុខ... អាស្រ័យ
នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ្ញាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត
ឡើង សម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនា-
សនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ។ បេ ។ នៃបញ្ញា នៃរាគៈ ។ បេ ។ នៃសេចក្តី
ប្រាថ្នា កាយិកសុខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់អារម្មណ្តូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បេ ។
បកតូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល
... ។ បេ ។ នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា និងកាយិកសុខ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកយ្យដ្ឋានំ

សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សទ្ធា
 ។ បេ ។ សេនាសនំ បរាមាសស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ នោបរាមាសោ ធម្មោ បរាមា-
 សស្ស ច នោបរាមាសស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្ត-
 រូបនិស្សយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ថប-
 និស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សី-
 សំ . . . ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទិដ្ឋិ
 កណ្ណាតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ បរាមាសស្ស
 សម្បយុត្តកានញ្ច ខន្ធានំ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បរាមាសោ ច នោបរាមាសោ ច ធម្មោ
 បរាមាសស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តីណិ ឧបនិស្សយា^(១) បរាមាសោ ច សម្បយុត្តកា
 ច ខន្ធា បរាមាសស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ តីណិ ។

[២៦៤] នោបរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបុរេ-
 ជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណ្ឌបុរេជាតំ ចក្កំ . . .

១ ម. អយំ បាហោ នត្ថិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្តាបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល . . . ។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ឧបនិស្ស័យទាំង ៣ គឺ បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៣ ។

[២៦២] នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្តាបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ្តាបុរេជាត គឺ បុគ្គល ពិចារណាយើញ នូវចក្ខុ . . .

បរាមាសទុកេ បញ្ញាវារោ

វត្ថុ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិណ្ណតិ តំ
 អារព្ព រាគោ វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធចំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុ-
 យា សទ្ធិំ សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស
 ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ទោបរាមាសានំ ខន្ធានំ បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ទោបរាមាសោ ធម្មោ
 បរាមាសស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 ចក្កុំ . . . វត្ថុ អស្សាទេតិ អភិណ្ណតិ តំ អារព្ព
 ទិដ្ឋិ . . . ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ បរាមាសស្ស បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ទោបរាមាសោ ធម្មោ បរា-
 មាសស្ស ច ទោបរាមាសស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។
 អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កុំ . . . វត្ថុ អស្សាទេតិ អភិណ្ណតិ
 តំ អារព្ព បរាមាសោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា
 ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ បរាមាសស្ស ច សម្ប-
 យុត្តកានព្វា ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរាមាសទុកៈ បញ្ញាវារៈ

នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . . ត្រេកអរ រីករាយ វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ និង
 ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ បុគ្គល ឃើញ
 នូវរូប ដោយទិព្វចក្ក ឬ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
 មិនមែនជាបរាមាសៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត
 និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល នឹងចក្ក . . . ត្រេកអរ រីក-
 រាយ នឹងវត្ថុ ទិដ្ឋិ (កើតឡើង) ព្រោះប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ . . . ។
 ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌ផង
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល នឹងចក្ក . . . ត្រេកអរ រីករាយ នឹង
 វត្ថុ បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវ
 ហេតុនោះ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈផង នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៦៥] បរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស
ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ បច្ឆា-
ជាតា កាតព្វា ។ អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[២៦៦] នោបរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណ-
ខណិកា ។ សហជាតា នោបរាមាសា ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វា រូចានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណខណិកា នោបរា-
មាសា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូចានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលានិ កាតព្វានិ ។
នោបរាមាសា ចេតនា បរាមាសស្ស កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ នោបរាមាសា ចេតនា បរាមាសស្ស ច
សម្បយុត្តកានព្វា ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វា រូចានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៦៧] នោបរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមា-
សស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ តីណិ ។ ណានប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៦៥] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
បច្ចាជាតប្បច្ច័យ គឺ វារៈទាំង ៣ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យជាបច្ចាជាត ។
ជាបច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៦៦] នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ
នោបរាមាសចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តស-
មុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ នោបរាមាស-
ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្ម-
ប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ នោបរា-
មាសចេតនា ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោបរា-
មាសចេតនា ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[២៦៧] នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌
ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
គឺ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។
ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៨] បរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរាមាសានិ មក្កដ្ឋានិ
 . . . ឯវំ បញ្ច បញ្ញា កាតព្វា ។ សម្មយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បញ្ច ។

[២៦៩] បរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ ។ សន្និវត្តំ ។ នោបរាមាសោ ធម្មោ នោបរា-
 មាសស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ស-
 ហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សន្និវត្តំ ។ នោបរា-
 មាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ បរាមាសស្ស វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោបរាមាសោ ធម្មោ
 បរាមាសស្ស ច នោបរាមាសស្ស ច ធម្មស្ស វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ បរាមាសស្ស
 ច សម្មយុត្តកាណព្វា ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បរាមាសោ ច នោបរាមាសោ ច
 ធម្មោ នោបរាមាសស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សន្និវត្តំ ។

បរាមាសទុកៈ បញ្ញាវារៈ

[២៦៨] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
មគ្គប្បច្ច័យ បានដល់ពួកអង្គនៃមគ្គ ជាបរាមាសៈ . . .បញ្ញាទាំង ៥
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
គឺ មានវារៈ ៥ ។

[២៦៩] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នោ-
បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
ដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌ផង
ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃបរា-
មាសៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បរា-
មាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៧០] បរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ ។ សហជាតោ បរាមាសោ សម្មយុត្តកានញ្ច
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បច្ឆាជាតោ បរាមាសោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោបរាមា-
 សោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិ-
 យំ ។ សន្និកំ ។ នោបរាមាសោ ធម្មោ បរាមា-
 សស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ នោបរាមាសោ ខន្ធា បរាមា-
 សស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ . . .
 វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិណន្ទតិ តំ អារព្ព ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 វត្ថុំ បរាមាសស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោ-
 បរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ច នោបរាមាសស្ស
 ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេ-
 ជាតំ ។ សហជាតោ នោបរាមាសោ ឯកោ ខន្ធា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៧០] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ បរា-
មាសៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ បរាមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃ
កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជា
បច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេ-
ជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នោបរា-
មាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ
នៃបរាមាសៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល នឹងចក្ខុ...
ត្រេកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ
វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌
ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ នោបរាមាសក្ខន្ធ ១

បរាមាសទុកេ បញ្ញាវារោ

តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ បរាមាសស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កំ
 . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធពតិ តំ អារព្ព បរាមាសោ
 ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ វត្ថុ បរាមាសស្ស
 ច សម្មយុត្តកានញ្ច ខន្ធនំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បរាមាសោ ច នោបរាមាសោ ច ធម្មា
 នោបរាមាសស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
 សហជាតោ នោបរាមាសោ ឯកោ ខន្ធា ច បរាមា-
 សោ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បរាមាសោ
 ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរាមាសោ ច មហាក្ខតា ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរា-
 មាសោ ច វត្ថុ ច នោបរាមាសានំ ខន្ធនំ អត្តិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតោ បរាមាសោ ច សម្ម-
 យុត្តកា ច ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតោ បរាមាសោ ច

បរាមាសទុក្ខៈ បញ្ហាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃបរាមាសផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល នឹងចក្ខុ . . . ត្រេកអរ រីក-
 រាយ នឹងវត្ថុ បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
 នូវវត្ថុនោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 នោបរាមាសៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចា-
 ជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ នោបរាមាសក្ខន្ធ ១ ក្តី
 បរាមាសៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ បរាមាសៈផង ពួកមហាកូត
 ផង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បរាមាសៈក្តី
 វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បុរេ-
 ជាត គឺ បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ បរាមាសៈក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ កតន្ទិដ្ឋាហោ អាហារោ
ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតោ បរាមាសោ ច សម្បយុត្ត-
កា ច ខន្ធ រូបដីវិតិទ្ធិយញ្ច កដត្តារូចានំ អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

[២៧១] ហេតុយា តីណិ អាម្ពុណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្សយេ
នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេវនេ នវ
កម្មេ តីណិ វិចាកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ
តីណិ ឈានេ តីណិ មក្កេ បញ្ច សម្បយុត្តេ បញ្ច
វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច នត្ថិយា នវ វិតតេ
នវ អវិតតេ បញ្ច ។

[២៧២] បរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ធម្មស្ស
អាម្ពុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស
ធម្មស្ស អាម្ពុណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជា-
តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ក៏ពង្សិដ្ឋារាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើត
មុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
រូបដីវិតិទ្រ្ទិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[២៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៧២] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរាមា-
សធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ

បរាមាសទុកេ បញ្ញាវារោ

បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសោ ធម្មោ
 បរាមាសស្ស ច នោបរាមាសស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នោបរាមាសោ ធម្មោ នោបរាមាសស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ភិក្ខុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោបរាមាសោ ធម្មោ
 បរាមាសស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោបរា-
 មាសោ ធម្មោ បរាមាសស្ស ច នោបរាមាសស្ស ច
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសោ ច នោប-
 រាមាសោ ច ធម្មា បរាមាសស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរាមាសទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ ។ បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាស-
ធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌ផង ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌
ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌
ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយស-
ហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតិប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ផង នៃ
នោបរាមាសធម៌ផង ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជា-
តិប្បច្ច័យ ។ បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃបរាមា-
សធម៌ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បរាមាសោ ច នោបរាមាសោ ច ធម្មា នោបរាមា-
សស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសោ ច
នោបរាមាសោ ច ធម្មា បរាមាសស្ស ច នោបរា-
មាសស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ
សព្វត្ថ នវ នោអវិកតេ នវ ។

[២៧៤] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ . . .
នអធិបតិយា តីណិ នអនន្តវេ តីណិ នសមនន្តវេ តី-
ណិ នអញ្ញមញ្ញេ ឯកំ នឧបនិស្សយេ តីណិ ។ បេ ។
នមក្កេ តីណិ នសម្បយុត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ តីណិ
នោនត្តិយា តីណិ នោវិកតេ តីណិ ។

[២៧៥] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ នវ . . .
អធិបតិយា នវ ។ អនុលោមមាតិកា កាតព្វា ។
. . . អវិកតេ បញ្ច ។

បរាមាសទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ បរាមាសធម៌ក្តី
នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌
ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៧៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

[២៧៤] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។

[២៧៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើចុះ ។ . . . ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ចប់ បរាមាសទុក្ខ ។

បរាមដ្ឋទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ

[២៧៦] បរាមដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមដ្ឋោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរាមដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 បដិសន្ធិ យាវ អន្សត្តិកា មហាក្ខតា ។ បរាមដ្ឋំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ បរាមដ្ឋទុក្ខំ យថា ច្ចុទ្ធសន្តរទុកេ
 លោកិយទុក្ខំ ឯវំ កាតព្វំ និដ្ឋានាករណំ ។

បរាមដ្ឋទុក្ខំ និដ្ឋិតំ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុក្ខំ

បដិច្ចវារោ

[២៧៧] បរាមាសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរា-
 មាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរា-
 មាសសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ . . . ។ បរាមាសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរា-
 មាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរា-
 មាសសម្បយុត្តោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

បរាមដ្ឋទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៧៦] បរាមដ្ឋធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមដ្ឋធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវ បរាមដ្ឋក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ . . . បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកមហាក្ខត ខាង ក្នុង ។ អាស្រ័យ នូវបរាមដ្ឋធម៌ . . . ។ លោកិយទុក្ខៈ ក្នុងចូឡន្តរទុក្ខៈ យ៉ាងណា បរាមដ្ឋទុក្ខៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើយ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាឡើយ ។

ចប់ បរាមដ្ឋទុក្ខៈ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៧៧] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាស- សម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ . . . ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បរាមាសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសសម្បយុត្តោ
 ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ច-
 យា បរាមាសសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បរាមាសវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិ-
 សន្និក្ខុណោ ខន្ធា បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ
 មហាក្ខតំ . . . បរាមាសសម្បយុត្តញ បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តញ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរាមាសសម្បយុត្តោ ខន្ធា ច
 មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សន្និក្ខំ ។

[២៧៨] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អដិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហជា-
 តេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្ស-
 យេ ទ្វេ បុរេជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ ទ្វេ កម្ម
 បញ្ច វិចារកេ ឯកំ អាហារេ បញ្ច ។ សន្និក្ខំ ។

អភិធម្មបិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ក្តី បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវបរាមាស-
 សម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវបរាមាសសម្បយុត្តក្នុងខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ . . . ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវ
 បរាមាសវិប្បយុត្តក្នុងខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុ
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ . . .
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ផង នូវ
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្នុងផង នូវពួកមហា-
 ក្ខតផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[២៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេ-
 វនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុកេ បដិច្ចវារោ

មក្កេ បញ្ច សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា
បញ្ច នត្តិយា ទ្វេ វិភតេ ទ្វេ អវិភតេ បញ្ច ។

[២៧៩] បរាមាសវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមា-
សវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេ-
តុកំ បរាមាសវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុ-
កប្បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញាសត្តា វិចិត្តិច្ឆាសហកតេ
ឧទ្ធចូសហកតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វិចិត្តិច្ឆាសហកតោ
ឧទ្ធចូសហកតោ មោហោ ។

[២៨០] បរាមាសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរា-
មាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា
បរាមាសសម្បយុត្តេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
បរាមាសវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា បរាមាសវិប្បយុត្តេ
ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។
បរាមាសសម្បយុត្តញ្ច បរាមាសវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា
បរាមាសសម្បយុត្តេ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សន្និទ្ធីតំ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ។

[២៧៧] បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាសវិប្ប-
យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តស-
មុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នូវ
ខន្ធ ២ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈ
ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[២៧៨] បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាសសម្ប-
យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប អាស្រ័យ នូវពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ។ បរាមាសវិប្បយុត្ត-
ធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអា-
រម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកបរាមាសវិប្បយុត្ត-
ក្ខន្ធ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវ
បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ផង នូវបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកបរាមា-
សសម្បយុត្តក្ខន្ធផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៨១] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា បញ្ច នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
 តីណិ នអញ្ញមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ ន-
 បុរេជាតេ ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ
 បញ្ច នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ
 នសន្និយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ ន-
 សម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា តីណិ
 នោវិតតេ តីណិ ។

[២៨២] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ . . .
 នអធិបតិយា បញ្ច ។

ឯវំ កណោតព្វំ ។

[២៨៣] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ . . .
 អវិតតេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បដិច្ចវារសទិសោ ។

បច្ចយវារោ

[២៨៤] បរាមាសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរាមា-
 សសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៨១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្ទិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៨២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

[២៨៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ . . . ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ឯសហជាតវារៈ ក៏ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ច័យវារោ

[២៨៤] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣

បរាមាសសម្បយុត្តុកុកេ បច្ចយវារោ

បដិច្ចវារសទិសា ។ បរាមាសវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
 បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 បរាមាសវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសមុជ្ជានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិ យាវ
 អជ្ឈតិកា មហាក្ខតា វត្ថុំ បច្ចយា បរាមាសវិប្បយុត្តា
 ខន្ធា ។ បរាមាសវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរាមា-
 សសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា បរាមាសសម្បយុត្តា ខន្ធា ។ បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា បរាមាសសម្បយុត្តោ ច បរាមា-
 សវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា បរាមាសសម្បយុត្តា ខន្ធា មហាក្ខតេ បច្ច-
 យា ចិត្តសមុជ្ជានំ រូបំ ។ បរាមាសសម្បយុត្តញ្ច បរា-
 មាសវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចយា បរាមាសសម្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរាមាសសម្បយុត្តំ
 ឯកំ ខន្ធាញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា
 . . . ។ បរាមាសសម្បយុត្តញ្ច បរាមាសវិប្បយុត្តញ្ច
 ធម្មំ បច្ចយា បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បច្ចយវារៈ

ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងបរាមា-
សវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ...
បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកមហាក្ខតខាងក្នុង ពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ពឹង
ផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសវិប្បយុត្ត-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ
ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ក្តី បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី
ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹង
ផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងបរា-
មាសសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ១
ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក
នឹងបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកយ្យដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា បរាមាសសម្បយុត្តេ ខន្ធ ច មហា-
 ភូតេ ច បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ បរាមាស-
 សម្បយុត្តេ បរាមាសវិប្បយុត្តេ ធម្មំ បច្ចយា បរាមា-
 សសម្បយុត្តោ ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បរាមាសសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធត្វ
 វត្តេ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ ។ ។ បរាមា-
 សសម្បយុត្តេ ខន្ធធ ច មហាភូតេ ច បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សង្ខតំ ។

[២៨៥] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ចត្តារិ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តវេ ចត្តារិ សមនន្តវេ ចត្តារិ
 សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ ចត្តារិ និស្សយេ នវ
 ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ចត្តារិ អាសេវនេ
 ចត្តារិ កម្មេ នវ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ នវ ។ បេ ។
 អវិគតេ នវ ។

[២៨៦] បរាមាសវិប្បយុត្តំ^(១) ធម្មំ បច្ចយា បរា-
 មាសវិប្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ បរាមាសវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធធ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ ។ ។ ។

១ ម. បរាមាសសម្បយុត្តំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកបរាមាស-
 សម្បយុត្តក្ខន្ធផង់ នឹងពួកមហាកូតផង ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ក្តី
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ផង នឹង
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ...
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធផង់ នឹងពួក
 មហាកូតផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

[២៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ លេ ។
 ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[២៨៦] បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ពឹងផ្អែក នឹងបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ . . .

បរាមាសសម្បយុត្តទុកេ បច្ចយវារោ

អហោតុកប្បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញសត្តា ចក្កាយតនំ
 បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ . . . វត្ថុ បច្ចយា
 អហោតុកា បរាមាសវិប្បយុត្តា ខន្ធា វិចិត្តិក្ខាសហ-
 កតេ ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ធធ ច វត្ថុញ បច្ចយា វិចិ-
 ក្តិក្ខាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

[២៨៧] នហោតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តវេ តីណិ នសមនន្តវេ តីណិ
 នអញ្ញមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជា-
 តេ ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ
 ចត្តារិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នស្រិយេ ឯកំ
 នណានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ ន-
 វិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា តីណិ នោវិកតេ តីណិ ។

[២៨៨] ហោតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ . . .
 នអធិបតិយា នវ ។

ឯវំ កណោតព្វំ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បច្ចយវារៈ

អហេតុកប្បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្កវិញ្ញាណ ពីងផ្អែក
នឹងចក្ខាយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ . . . ពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ជា
អហេតុកៈ ពីងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

[២៨៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្ទិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
នោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៨៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៨៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ . . .

អវិតតេ ឯកំ ។

និស្សយវារោ បច្ចយវារសទិសោ ។

សំសដ្ឋវារោ

[២៩០] បរាមាសសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ បរា-
មាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៩១] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ សព្វត្ថ
ទ្វេ វិចារកេ ឯកំ អវិតតេ ទ្វេ ។

[២៩២] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ទ្វេ
នបុរេជាតេ ទ្វេ នបច្ឆាជាតេ ទ្វេ នអាសេវនេ ទ្វេ
នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ នឈានេ ឯកំ នមក្ក
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

ឃំ ឥតវេ ទ្វេ កណាធាបិ

សម្បយុត្តវារោបិ កាតព្វា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៨៧] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

និស្សយវារៈ ក៏ប្រហែលគ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសដ្ឋវារៈ

[២៨០] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ លាយឡំ នឹងបរាមាសសម្ប-
យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២៨២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាងក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ហារា

[២៩៣] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមា-
 សសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បរាមាសសម្បយុត្តា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលានិ កាតព្វានិ ។
 បរាមាសសម្បយុត្តា ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តា
 ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ
 រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បរាមាសវិប្បយុត្តា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វ រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។

[២៩៤] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមា-
 សសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ រាគំ អស្សាទេតិ អភិណន្ធាតិ តំ អារព្ព រាគោ
 ឧប្បជ្ជតិ បរាមាសសម្បយុត្តោ ខន្ធានំ អស្សាទេតិ អ-
 ភិណន្ធាតិ តំ អារព្ព រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បរាមាស-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

បញ្ហាវារៈ

[២៩៣] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកបរាមាសវិប្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង់ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ ។

[២៩៤] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះ រាគៈ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវរាគៈនោះ ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកបរាមាសសម្បយុត្តកក្ខន្ធ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវខន្ធ នោះ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា បរាមាសសម្ប-
 យុត្តេ បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ហិតេ
 កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ កិលេសេ
 ជានន្តិ បរាមាសសម្បយុត្តេ ខន្ធភ អនិច្ចតោ
 វិបស្សតិ អស្សាទេតិ អភិណ្ណតិ តំ អារព្ព បរាមាស-
 វិប្បយុត្តោ រាគោ វិចិកិច្ឆា ឧទ្ធចំ ទោមនស្សំ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញាណោន បរាមាសសម្បយុត្តចិត្ត-
 សមន្តិស្ស ចិត្តំ ជាតតិ បរាមាសសម្បយុត្តោ ខន្ធភ
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថាកម្មបតញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អា-
 វជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមា-
 សវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ សីលំ
 ឧចោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ
 អភិណ្ណតិ តំ អារព្ព បរាមាសវិប្បយុត្តោ រាគោ វិចិ-
 កិច្ឆា ឧទ្ធចំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុចិណ្ណានិ
 លាដា អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ
 បច្ចវេក្ខន្តិ ផលំ និព្វានំ បច្ចវេក្ខន្តិ និព្វានំ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកបរាមាស-
សម្បយុត្តកិលេស ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ពិចារណានូវពួកកិលេស
ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹង នូវកិលេស ដែលពុះពោរហើយ
ក្នុងកាលមុន ពិចារណាយើង នូវពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ថាមិនទៀង
... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ដែលជាបរាមាសវិប្បយុត្ត វិចិកិច្ចា ឧទ្ធច្ចៈ
និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ ដឹង នូវចិត្ត
របស់បុគ្គលដែលជាបរាមាសសម្បយុត្តសម្ព័ន្ធ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកិរិយាពិចារណា នូវចេតោបរិ-
យញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតិ-
សញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន ... នូវ
សីល ... ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវបុញ្ញកម្មមានទាន
ជាដើមនោះ ត្រេកអរ រីករាយ (នឹងអំពើនោះ) រាគៈ ដែលជាបរាមា-
សវិប្បយុត្ត វិចិកិច្ចា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
នូវអំពើនោះ (នូវពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ...
អំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ហើយពិចា-
រណា នូវមគ្គ នូវផល . . . ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន

បរាមាសសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវារោ

កោត្រិកុស្ស វោទានស្ស មក្កស្ស ផលស្ស អារដ្ឋ-
 នាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយបរា-
 មាសវិប្បយុត្តេ បហីនេ កិលេសេ . . . វិក្ខម្ហិតេ
 កិលេសេ . . . បុព្វេ . . . ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . បរាមា-
 សវិប្បយុត្តេ ខន្ទេ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សា-
 ទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព បរាមាសវិប្បយុត្តោ រាកោ
 វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធច្ចំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កុ-
 នា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សទ្ធិំ សុ-
 ណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន បរាមាសវិប្បយុត្តចិត្ត-
 សមដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ អាកាសានព្វាយតនំ វិញ្ញា-
 ណាព្វាយតនស្ស អាកិព្វញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនស្ស រូចាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណាស្ស ដោ-
 ជ្ជព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណាស្ស បរាមាសវិប្បយុត្តា
 ខន្ធា ឥន្ទិវិញ្ញាណាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេ-
 និវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណាស្ស
 អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អារដ្ឋនាយ អារម្មណាប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 បរាមាសសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . .

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ ផល និងអារជ្ជនៈ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ (ពិចារណាយើញ) នូវពួកបរាមា-
 សវិប្បយុត្តកិលេស ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ . . . នូវកងកិលេស ដែល
 ខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ
 . . . នូវពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ថាមិនទៀង . . . ពិចារណាយើញ
 ត្រេកអរ រីករាយ បរាមាសវិប្បយុត្តភគៈ វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ និង
 ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវហេតុនោះ យើញ នូវរូប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតជាតុ ស្គាល់ នូវចិត្ត
 របស់បុគ្គល ដែលជាបរាមាសវិប្បយុត្តចិត្តសមង្គី ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ
 អាកិញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រូបាយ-
 តនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកិរិយាពិចារណា
 នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យ-
 ថាកម្មគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . .នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បុព្វេ . . . ឈាណ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុ បរាមាសវិប្ប-
យុត្តេ ខន្ធ អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារព្ព រាគោ
ឧប្បជ្ជតិ ។

[២៩៥] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមា-
សសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
ណាធិបតិ រាតំ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ
ករុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ បរាមាសសម្បយុត្តេ ខន្ធ
ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុំ កត្វា រា-
គោ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ បរាមាសសម្បយុត្តា-
ធិបតិ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាស-
វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
បរាមាសសម្បយុត្តេ ខន្ធ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ
អភិទន្ធាតិ តំ ករុំ កត្វា បរាមាសវិប្បយុត្តោ រាគោ
ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ បរាមាសសម្បយុត្តាធិបតិ
ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ត្រេកអរ
រីករាយ ចំពោះពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
នូវហេតុនោះ ។

[២៩៥] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជា-
តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះ
ធ្វើ នូវរាគៈ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវរាគៈនោះ
ឲ្យជាទីគោរព ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកបរាមាសសម្បយុត្ត-
ក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទី
គោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ បរាមាសសម្បយុត្តាធិបតិ ជា
បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បរាមាស-
សម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ
បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ
ឲ្យជាទីគោរព បរាមាសវិប្បយុត្តរាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវខន្ធ
នោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ បរាមាសសម្បយុត្តា-
ធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តស្ស ច
 បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ បរាមាសសម្បយុត្តាធិបតិ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុជ្ជាណនព្វ រូបានំ
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ
 កត្វា តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ
 តំ ករុំ កត្វា បរាមាសវិប្បយុត្តោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ
 បុព្វេ . . . ឈនា . . . អរិយា មក្កា រុដ្ឋហិត្វា មក្កំ
 ករុំ . . . ផលំ . . . និព្វានំ . . . និព្វានំ កោត្រភុស្ស
 វោទានស្ស មក្កស្ស ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . បរាមាសវិប្បយុត្តោ ខន្ធធ្វេ
 ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ តំ ករុំ កត្វា បរា-
 មាសវិប្បយុត្តោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ
 បរាមាសវិប្បយុត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ផង នៃ
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ
 បរាមាសសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អា-
 រម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន
 . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវបុញ្ញកម្មមានទាន
 ជាដើមនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ បរា-
 មាសវិប្បយុត្តភាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ
 (ហើយធ្វើ) នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព . . . នូវ ផល . . . នូវនិព្វាន . . .
 ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ
 នូវពួកបរាមាសវិប្បយុត្តកក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព បរាមាសវិប្បយុត្តភាគៈ កើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ
 គឺ បរាមាសវិប្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូចានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ កត្វា តំ ករុ
 កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុ កត្វា បរាមា-
 សសម្បយុត្តោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ . . . ឈាណ . . .
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . បរាមាសវិប្បយុត្តោ ខន្ធា ករុ
 កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុ កត្វា បរាមា-
 សសម្បយុត្តោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ។

[២៩៦] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាស-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា បរាមាសសម្បយុត្តោ ខន្ធា បច្ឆិមាទំ
 បច្ឆិមាទំ បរាមាសសម្បយុត្តានំ ខន្ធាទំ អនន្តរវ្យ-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ច-
 យោ បរាមាសសម្បយុត្តោ ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្ត-
 រវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ច-
 យោ បុរិមា បុរិមា បរាមាសវិប្បយុត្តោ ខន្ធា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវបុញ្ញកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 បរាមាសសម្បយុត្តភាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . .
 ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព
 បរាមាសសម្បយុត្តភាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវអំពើនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ។

[២៩៦] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ មុន ។ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ គឺ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋានៈ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ មុន ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ បរាមាសវិប្បយុត្តានំ ខន្ធាណំ អនុ-
 លោមំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋេនា បរាមា-
 សសម្បយុត្តានំ ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៩៧] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាស-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បញ្ច ។ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។ និស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ សត្ត ។

[២៩៨] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាស-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បក-
 ត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តូបនិស្សយោ បរាមា-
 សសម្បយុត្តោ វាកោ . . . មោហោ បត្តេនា . . .
 បរាមាសសម្បយុត្តស្ស វាកស្ស មោហាស្ស បត្តេនា-
 យ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាស-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ក្រោយ ។ អនុលោមៈ ជាបច្ច័យ
នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សមនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩៧] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៥ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ
គឺ មានវារៈ ៧ ។

[២៩៨] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្ត-
រូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ លេ ។ ឯបកតូបនិស្ស័យ គឺ
បរាមាសសម្បយុត្តភគៈ . . . មោហៈ សេចក្តីប្រាថ្នា . . . ជាបច្ច័យ
នៃបរាមាសសម្បយុត្តភគៈ មោហៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកយ្យដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្តូបនិស្សយោ បរាមាសសម្បយុត្តំ រាគំ ឧបនិស្សាយ
 ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ
 ជប្បេតិ ។ បេ ។ បរាមាសសម្បយុត្តំ មោហំ . . . បត្តនំ
 ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ
 ជប្បេតិ ចាណំ ហនតិ ។ បេ ។ សជ្ឈំ ភិទ្ធពតិ បរា-
 មាសសម្បយុត្តោ រាគោ មោហោ បត្តនា សទ្ធាយ
 ។ បេ ។ បញ្ញាយ រាគស្ស ទោសស្ស មោហស្ស
 មាណស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស ផលស-
 មាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរា-
 មាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌូបនិស្ស-
 យោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ បេ ។
 បកត្តូបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ
 ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាណំ ជប្បេតិ សីលំ . . .
 ។ បេ ។ បញ្ញា រាគំ មាណំ . . . បត្តនំ ឧបនិស្សាយ
 ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ចាណំ
 ហនតិ ។ បេ ។ សជ្ឈំ ភិទ្ធពតិ កាយិកំ សុខំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ លេ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវ
បរាមាសសម្បយុត្តរាគៈ ហើយឲ្យ នូវទាន ។ លេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ
ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ ។ លេ ។ នូវបរាមាសសម្បយុត្តមោហៈ
... អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ នូវទាន ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យ
កើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ សម្លាប់ នូវសត្វ ។ លេ ។ បំបែក នូវ
សង្ឃ បរាមាសសម្បយុត្តរាគៈ មោហៈ សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា
។ លេ ។ នៃបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កា-
យិកសុខ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរាមាស-
វិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ
។ លេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយឲ្យ
នូវទាន ។ លេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើង នូវមានៈ នូវ
សីល ... ។ លេ ។ នូវបញ្ញា រាគៈ និងមានៈ ... អាស្រ័យ នូវ
សេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យ នូវទាន ។ លេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
សម្លាប់ នូវសត្វ ។ លេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ នូវកាយិកសុខ ...

បរាមាសសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញារាគោ

សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។
 សង្ឃំ ភិណ្ឌតិ សទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា រាគោ មាណោ
 បត្តនា កាយិកំ សុខំ សេនាសនំ សទ្ធាយ បញ្ញាយ
 រាគស្ស មាណស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស
 ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ហា-
 បនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ រាគោ
 ឧប្បជ្ជតិ សីលំ ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ
 បត្តនា សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ បរាមាសសម្ប-
 យុត្តស្ស រាគស្ស បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៩៩] បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិ-
 ប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សា-
 ទេតិ អភិណ្ឌតិ តំ អារត្ត បរាមាសវិប្បយុត្តោ
 រាគោ វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធចំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញារាវៈ

អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ
 សទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា រាគៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងសេនា-
 សនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា រាគៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិ-
 កសុខ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឯបកតូបនិស្ស័យ គឺ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ នូវសទ្ធា នូវសីល
 ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា សទ្ធា (កើតឡើង) ព្រោះអាស្រ័យ នូវសេនា-
 សនៈ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តរាគៈ និង
 សេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៩៧] បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបុរេជាត និងវត្ថុបុរេ-
 ជាត ។ អារម្មណ្ឌបុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង . . .
 ពិចារណាឃើញ ត្រេកអរ រីករាយ បរាមាសវិប្បយុត្តរាគៈ វិចិកិច្ចា
 ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា
 សទ្ធិំ សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋ-
 ព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស
 កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមា-
 សវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុ-
 រេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សា-
 ទេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារព្ព បរាមាសសម្បយុត្តោ រាគោ
 ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ បរាមាសសម្បយុត្តានំ
 ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០០] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាស-
 វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សទ្ធិត្ថំ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សទ្ធិត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ
 រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយបុរេជាត-
 ប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល និងចក្ខុ... ត្រេកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ
 បរាមាសសម្បយុត្តភាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ។
 ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣០០] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

[៣០១] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមា-
សសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ទ្វេ ។

[៣០២] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមា-
សសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បរាមាសសម្បយុត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ
ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតា នាណខណិកា ។ សហជាតា
បរាមាសសម្បយុត្តា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នាណខណិកា បរាមា-
សសម្បយុត្តា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិតព្វំ
បរាមាសសម្បយុត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វា រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណ-
ខណិកា ។ សហជាតា បរាមាសវិប្បយុត្តា ចេតនា
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វា រូចានំ

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

[៣០១] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២ ។

[៣០២] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ បរាមាសសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជា
បច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ បរាមាសសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ បរា-
មាសសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកដត្តារូប
ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីស្នូរផងចុះ
បរាមាសសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌
ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ស-
ហជាតនិងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ បរាមាសវិប្បយុត្តចេត-
នា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឆានាខណិកា បរាមា-
 សវិប្បយុត្តា ចេតនា វិចាកានំ ខន្ធានំ កជត្តា ច
 រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វិចាកប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឯកំ ។ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ ល្អានប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ចត្តារិ ។ មត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។
 សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។

[៣០៣] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមា-
 សវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សន្និត្តំ ។ បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ ។ សន្និត្តំ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរា-
 មាសសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បុរេជាតំ វត្ថុ បរាមាសសម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៤] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាស-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរា-
 មាសសម្បយុត្តោ ឯកោ ខន្ធា តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ បរាមាសវិប្បយុត្តចេតនា ជា
បច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុងផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ជាបច្ច័យ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយត្រៀមប្បច្ច័យ
គឺ មានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២ ។
ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២ ។

[៣០៣] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្ប-
យុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
សេចក្តីបំប្រួញ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្ប-
យុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆា-
ជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរា-
មាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃពួកបរាមាសសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣០៤] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ បរាមាសសម្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ បរាមាសសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣

បរាមាសសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ បរាមា-
 សសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរាមាសសម្បយុត្តោ ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 មូលំ កាតព្វំ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមា-
 សសម្បយុត្តស្ស ច បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរាមាសសម្បយុត្តោ ឯកោ
 ខន្ធ តិណ្ណំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
 សង្ខតំ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អារព្ព រាគោ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ វត្ថុ បរាមាសសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ អត្ថិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ ច បរា-
 មាសវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ
ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើផងចុះ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាស-
សម្បយុត្តធម៌ផង នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ
បរាមាសសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តស-
មុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ បរាមាស-
វិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
បុរេជាត គឺ នឹងចក្ខុ . . . បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ
រាគៈ និងទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្ត-
ធម៌ក្តី បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោកុកប្បដ្ឋានំ

អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតោ បរាមាសសម្បយុត្តោ ឯកោ ខន្ធច
 វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ ច
 បរាមាសវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ចាជាតំ
 អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ បរាមាសសម្បយុត្តោ
 ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ចាជាតោ បរាមាសសម្បយុត្តោ
 ខន្ធា ច កតព្យិដ្ឋានោ អាហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ចាជាតោ បរាមាស-
 សម្បយុត្តោ ខន្ធា ច រូបដីវិតិទ្ធរិយញ្ច កដត្តារូចានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០៥] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ចត្តារិ
 អធិបតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត
 ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ចាជាតេ ទ្វេ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិចាកេ ឯកំ អាហារេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ
 បរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ក្តី បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ
 ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធក្តី ពួកមហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្ត
 សមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកបរាមាសសម្ប-
 យុត្តក្ខន្ធក្តី កពឡិវ្តារាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 បច្ឆាជាត គឺ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធក្តី រូបជីវិត្រិយក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៣០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្ម-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ

បរាមាសសម្បយុត្តទុកេ បញ្ហាវារោ

ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មក្កេ ចត្តារិ
សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថិយា សត្ត
នត្ថិយា ចត្តារិ វិកតេ ចត្តារិ អវិកតេ សត្ត ។

[៣០៦] បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាស-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាស-
វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសសម្ប-
យុត្តស្ស ច បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស សហ-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆា-
ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
ហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ហាវារៈ

មានវារៈ ៤ ក្នុងត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៣០៦] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយស-
ហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្ត-
ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ផង នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមា-
សវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្ប-
ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្ប-
ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយត្រ័យប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ
 ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា បរាមាសសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ
 ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣០៧] នហេតុយា សត្ត នអារម្មណោ សត្ត
 នអធិបតិយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ សត្ត
 នសហជាតេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញោ បញ្ច ននិស្សយេ
 បញ្ច នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ ន នបច្ឆាជាតេ
 សត្ត សព្វត្ត សត្ត នមក្កេ សត្ត នសម្បយុត្តេ បញ្ច
 នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ នោអត្ថិយា ចត្តារិ នោនត្ថិយា
 សត្ត នោវិកតេ សត្ត នោអវិកតេ ចត្តារិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្ប-
 យុត្តធម៌ក្តី បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ក្តី បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃបរា-
 មាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រ-
 យប្បច្ច័យ ។

[៣០៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

បរាមាសបរាមដ្ឋទុកេ បដិច្ចវារោ

[៣០៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ចត្តារិ . . .
 នអធិបតិយា ចត្តារិ នអនន្តរេ ចត្តារិ នសមនន្តរេ
 ចត្តារិ នអញ្ញមញ្ញោ ទ្វេ នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ សព្វត្ថ
 ចត្តារិ នមក្កេ ចត្តារិ នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ
 ទ្វេ នោនត្ថិយា ចត្តារិ នោវិកតេ ចត្តារិ ។

[៣០៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ចត្តារិ . . .
 អធិបតិយា បញ្ចា អនុលោមមាតិកា កាតញ្ចា . . .
 អវិកតេ សត្ត ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

បរាមាសបរាមដ្ឋទុកំ

បដិច្ចវារោ

[៣១០] បរាមាសញ្ជៅ បរាមដ្ឋញ្ចា ធម្មំ បដិច្ច
 បរាមដ្ឋោចេវ នោចបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា បរាមាសំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ចា រូបំ ។ បរាមដ្ឋញ្ជៅ នោចបរាមាសំ ធម្មំ
 បដិច្ច បរាមដ្ឋោចេវ នោចបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

បរាមាសបរាមដ្ឋទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[៣០៨] ក្នុងនអាមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៣០៩] ក្នុងនអាមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ
 ផងចុះ . . . ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ ។

បរាមាសបរាមដ្ឋទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៣១០] បរាមដ្ឋធម៌និងនោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាស-
 ធម៌និងបរាមដ្ឋធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវបរាមាសៈ ។ បរាមដ្ឋធម៌និងនោ-
 បរាមាសធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមដ្ឋធម៌និងនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា បរាមដ្ឋញ្ចេវ នោចបរាមាសំ ឯកំ ខន្ធ្ធ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ្ធ
 . . . បដិសន្ធិក្ខណោ យាវ អដ្ឋត្តិកា មហាក្ខតា ។
 បរាមដ្ឋញ្ចេវ នោចបរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសោ-
 ចេវ បរាមដ្ឋោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បរា-
 មដ្ឋេចេវ នោចបរាមាសេ ខន្ធ្ធ បដិច្ច បរាមាសោ ។
 បរាមដ្ឋញ្ចេវ នោចបរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសោចេវ
 បរាមដ្ឋោច បរាមដ្ឋោចេវ នោចបរាមាសោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បរាមដ្ឋញ្ចេវ នោចបរាមាសំ
 ឯកំ ខន្ធ្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ្ធ បរាមាសោ ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ្ធ . . . ។ បរាមាសញ្ចេវ បរា-
 មដ្ឋញ្ច បរាមដ្ឋញ្ចេវ នោចបរាមាសញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 បរាមដ្ឋោចេវ នោចបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា បរាមដ្ឋញ្ចេវ នោចបរាមាសំ ឯកំ ខន្ធ្ធញ្ច
 បរាមាសញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធ្ធ . . . ។ សន្ធិត្តំ ។ សព្វេ វារា យថា បរា-
 មាសទុកំ ឯវំ កាតព្វំ និដ្ឋានាភរណំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវ
 បរាមជ្ជធម៌និងនោបរាមាសក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ដរាបដល់ពួកមហាកូត
 ខាងក្នុង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បរាមាសធម៌និងបរាមជ្ជធម៌ អាស្រ័យ
 នូវបរាមជ្ជធម៌និងនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ បរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាបរាមជ្ជៈនិងជានោបរាមាសៈ ។
 បរាមាសធម៌និងបរាមជ្ជធម៌ក្តី បរាមជ្ជធម៌និងនោបរាមាសធម៌ក្តី អាស្រ័យ
 នូវបរាមជ្ជធម៌និងនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ ផង បរាមាសៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវបរា-
 មជ្ជក្ខន្ធនិងនោបរាមាសក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... ។ បរាមជ្ជធម៌និងនោ-
 បរាមាសធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាសធម៌និងបរាមជ្ជធម៌ផង នូវបរាមជ្ជធម៌
 និងនោបរាមាសធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវបរាមជ្ជក្ខន្ធនិងនោបរាមាសក្ខន្ធ ១
 ផង នូវបរាមាសៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ វារៈ
 ទាំងអស់ យ៉ាងណា បរាមាសទុកៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនោះដែរ
 មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាឡើយ ។

បញ្ញាវារោ

[៣១១] បរាមដ្ឋាចេវ នោចបរាមាសោ ធម្មោ
 បរាមដ្ឋស្សចេវ នោចបរាមាសស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ បរាមដ្ឋាចេវ នោចបរាមាសា ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។ បរាមដ្ឋាចេវ-
 នោចបរាមាសោ ធម្មោ បរាមាសស្សចេវ បរាមដ្ឋស្សច
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរាមដ្ឋាចេវ នោច-
 បរាមាសា ហេតុ បរាមាសស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បរាមដ្ឋាចេវ នោចបរាមាសោ ធម្មោ បរា-
 មាសស្សចេវ បរាមដ្ឋស្សច បរាមដ្ឋស្សចេវ នោចបរា-
 មាសស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បរាមដ្ឋាចេវ នោចបរាមាសា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ បរាមាសស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានាណញ្ច រូចានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣១២] បរាមាសោចេវ បរាមដ្ឋាច ធម្មោ បរា-
 មាសស្សចេវ បរាមដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តីណិ អារត្ត កាតញ្ច បរាមាសទុកេសទិសា ។

បរាមាសបរាមដ្ឋទុកៈ បញ្ញាវារៈ

បញ្ញាវារៈ

[៣១១] បរាមដ្ឋធម៌និងនោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមដ្ឋ-
 ធម៌និងនោបរាមាសធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកបរាមដ្ឋហេតុនិងពួក
 នោបរាមាសហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ បដិសន្ធិ ។ បរាមដ្ឋធម៌និង
 នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌និងបរាមដ្ឋធម៌ ដោយហេ-
 តុប្បច្ច័យ គឺ ពួកបរាមដ្ឋហេតុនិងពួកនោបរាមាសហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 បរាមាសៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បរាមដ្ឋធម៌និងនោបរាមាសធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌និងបរាមដ្ឋធម៌ផង នៃបរាមដ្ឋធម៌និងនោបរាមាស-
 ធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកបរាមដ្ឋហេតុនិងពួកនោបរាមាស-
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃបរាមាសៈផង នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១២] បរាមាសធម៌និងបរាមដ្ឋធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌
 និងបរាមដ្ឋធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ (បរាមដ្ឋទុកៈ)
 ប្រហែលគ្នានឹងបរាមាសទុកៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីប្រារព្ធ ហើយធ្វើចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បរាមដ្ឋោចេវ នោចបរាមាសោ ធម្មោ បរាមដ្ឋស្ស-
 ចេវ នោចបរាមាសស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ
 កត្តា តំ បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិនទ្គតិ តំ អារព្ព
 រកោ វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធចំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ . . .
 ណាណ . . . អរិយា កោត្រភំ បច្ចវេក្ខន្តិ វោទានំ បច្ច-
 វេក្ខន្តិ បហីនេ កិលេសេ . . . វិក្ខម្ហិតេ កិលេសេ
 . . . បុព្វេ . . . ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . បរាមដ្ឋោចេវ នោចប-
 រាមាសេ ខន្ទេ អនិច្ចតោ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិព្វេន ចក្កុណា រូបំ បស្សតិ យាវ អារជ្ជនាយ សព្វំ
 កាតព្វំ ។ បរាមដ្ឋោចេវ នោចបរាមាសោ ធម្មោ បរា-
 មាសស្សចេវ បរាមដ្ឋស្សច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ
 . . . បុព្វេ . . . ណាណ . . . ចក្កំ . . . វត្ថំ . . . បរាមដ្ឋោចេវ
 នោចបរាមសេ ខន្ទេ អស្សាទេតិ អភិនទ្គតិ តំ អា-
 រព្ព ទិដ្ឋិ . . . ។ បរាមដ្ឋោចេវ នោចបរាមាសោ ធម្មោ
 បរាមាសស្សចេវ នោចបរាមាសស្សច ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ . . . សីលំ . . . ឧចោ-
 សថកម្មំ . . . បុព្វេ . . . ណាណ . . . ចក្កំ . . . វត្ថំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បរាមជ្ជធម៌និងនោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមជ្ជធម៌និងនោបរាមាស-
ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវ
ឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ នឹងអំពើនោះ រាគៈ
វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវអំពើនោះ
ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវ
គោត្រកូ ពិចារណា នូវវេទនាៈ នូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ
. . . នូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលមុន
. . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . នូវពួកបរាមជ្ជក្ខន្ធនិងពួកនោបរាមាស-
ក្ខន្ធ ថាមិនទៀង . . . ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប
ដោយទិព្វចក្ខុ ដរាបដល់អារវដ្ឋនៈ មូលទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។
បរាមជ្ជធម៌និងនោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌និងបរាមជ្ជធម៌
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោ-
សថកម្ម . . . ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវ
វត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកបរាមជ្ជក្ខន្ធនិងពួកនោបរាមាស-
ក្ខន្ធ ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ . . . ។ បរាមជ្ជ-
ធម៌និងនោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌និងនោបរាមាសធម៌
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថ-
កម្ម . . . ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . .

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋទុកេ បដិច្ចវារោ

បរាមដ្ឋេចេវ ជោចបរាមាសេ ខន្ធេ អនិច្ចតោ . . . វិប-
ស្សតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ តំ អារព្ព បរាមាសោ
ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ឯវំ ឥតវេបិ តីណិ
អារព្ព កាតព្វា ។ ឥមំ ទុកំ បរាមាសទុកសទិសំ ។
លោកុត្តរំ យម្ហិ ន លព្ពតិ តម្ហិ^(១) នកាតព្វំ ។

បរាមាសបរាមដ្ឋទុកំ និដ្ឋិតំ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋទុកំ
បដិច្ចវារោ

[៣១៣] បរាមាសវិប្បយុត្តំ បរាមដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច
បរាមាសវិប្បយុត្តោ បរាមដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា បរាមាសវិប្បយុត្តំ បរាមដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធា បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានព្វា រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។
បរាមាសវិប្បយុត្តំ អបរាមដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសវិប្ប-
យុត្តោ អបរាមដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
សន្និទ្ធិតំ ។

យថា ចូឡន្តរទុកេ លោកិយទុកំ
ឯវំ កាតព្វំ និដ្ឋានាភរណំ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋទុកំ និដ្ឋិតំ ។
អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ បុរិមំ ។

១ ម. យហី ន លព្ពតិ តហី ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ពិចារណាឃើញ ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកបរាមដ្ឋក្នុងនិងពួកនោប-
រាមាសក្នុង ថាមិនទៀង . . . បរាមាសៈក្តី ពួកសម្បយុត្តក្នុងក្តី
កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ។ សូម្បីក្នុងវារៈដទៃ បណ្ឌិត
ក៏គប្បីប្រារព្ធជាទាំង ៣ ហើយធ្វើយ៉ាងនេះដែរ ។ ទុកៈនេះ ប្រហែល
គ្នានឹងបរាមាសទុកៈដែរ ។ លោកុត្តរៈ ដែលបណ្ឌិត មិនគប្បីបាន
ក្នុងទុកៈណា ក៏មិនគប្បីធ្វើ ក្នុងទុកៈនោះ ។

ចប់ បរាមាសបរាមដ្ឋទុកៈ ។

**បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋទុកៈ
បដិច្ចវារៈ**

[៣១៣] បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋធម៌ អាស្រ័យ បរាមាស-
វិប្បយុត្តបរាមដ្ឋធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ នូវបរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋក្នុង ១
នូវខន្ធ ២ . . . ។ បរាមាសវិប្បយុត្តអបរាមដ្ឋធម៌ អាស្រ័យ នូវបរាមាស-
វិប្បយុត្តអបរាមដ្ឋធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី
បំប្រួញ ។

លោកិយទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈ យ៉ាងណាមិញ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ យ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាឡើយ ។

ចប់ បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋទុកៈ ។
ចប់ អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ខាងដើម ។

អភិធម្មបិដកេ
 បដ្ឋានស្ស អដ្ឋមោ ភាគោ
 អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ
 មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេ
សញ្ញោជនទុកំ.....	១
សញ្ញោជនិយទុកំ.....	២២
សញ្ញោជនសម្បយុត្តទុកំ.....	២៣
សញ្ញោជនសញ្ញោជនិយទុកំ.....	៦០
សញ្ញោជនសញ្ញោជនសម្បយុត្តទុកំ.....	៦៣
សញ្ញោជនវិប្បយុត្តសញ្ញោជនិយទុកំ.....	៧៣
គន្ថទុកំ.....	៧៤
គន្ថនិយទុកំ.....	៩៨
គន្ថសម្បយុត្តទុកំ.....	៩៩
គន្ថគន្ថនិយទុកំ.....	១៤០
គន្ថគន្ថសម្បយុត្តទុកំ.....	១៤៤

អភិធម្មបិដក
 បដ្ឋាន អដ្ឋមភាគ
 អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

 សន្តិកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សញ្ញោជនទុក្ខៈ	១
សញ្ញោជនិយទុក្ខៈ	២២
សញ្ញោជនសម្បយុត្តិទុក្ខៈ	២៣
សញ្ញោជនសញ្ញោជនិយទុក្ខៈ	៦០
សញ្ញោជនសញ្ញោជនសម្បយុត្តិទុក្ខៈ.....	៦៣
សញ្ញោជនវិប្បយុត្តិសញ្ញោជនិយទុក្ខៈ.....	៧៣
គន្ធទុក្ខៈ.....	៧៤
គន្ធនិយទុក្ខៈ.....	៩៨
គន្ធសម្បយុត្តិទុក្ខៈ	៩៩
គន្ធគន្ធនិយទុក្ខៈ.....	១៤០
គន្ធគន្ធសម្បយុត្តិទុក្ខៈ.....	១៤៤

មាតិកា

អង្កេ

គន្ថវិប្បយុត្តគន្ថនិយទុកំ..... ១៥១

ឱយយោគគោច្ឆកទុកំ..... “

នីវរណទុកំ ១៥២

នីវរណិយទុកំ..... ១៧៩

នីវរណសម្បយុត្តទុកំ..... ១៨០

នីវរណនីវរណិយទុកំ..... ២០១

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកំ..... ២០៥

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុកំ..... ២១៥

បរាមាសទុកំ..... “

បរាមដ្ឋទុកំ..... ២៣៩

បរាមាសសម្បយុត្តទុកំ..... “

បរាមាសបរាមដ្ឋទុកំ..... ២៦៣

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋទុកំ..... ២៦៧

មាតិកា ទំព័រ

គន្ថវិប្បយុត្តគន្ថនិយទុក្ខៈ ១៥១

ឱយយោគគោច្ឆកទុក្ខៈ “

នីវរណទុក្ខៈ ១៥២

នីវរណិយទុក្ខៈ ១៧៩

នីវរណសម្បយុត្តទុក្ខៈ ១៨០

នីវរណនីវរណិយទុក្ខៈ ២០១

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុក្ខៈ ២០៥

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុក្ខៈ ២១៥

បរាមាសទុក្ខៈ “

បរាមដ្ឋទុក្ខៈ ២៣៩

បរាមាសសម្បយុត្តទុក្ខៈ “

បរាមាសបរាមដ្ឋទុក្ខៈ ២៦៣

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមដ្ឋទុក្ខៈ ២៦៧

